

LETO XXI. Stev. 255

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

ZASEDANJE ŠTIRIH ZUNANJIH MINISTROV V ZENEVI

ZDRUŽITEV NEMČIJE - TRD OREH

Sklep včerajšnje seje je bil, da bodo ministri najprej dali navodila strokovnjakom za proučitev vprašanja stikov med Vzhodom in Zahodom in se šele potem vrnili na prvo točko dnevnega reda

Zeneva, 29. okt. (Tanjug) Današnja tretja seja zunanjih ministrov štirih velesil v Zenevi je bila posvečena debati o predlogu zahodnih sil za združitev Nemčije in sovjetskem predlogu o splošni kolektivni varnosti v Evropi. Ameriški in sovjetski zunanji ministri sta ponovila svoji mnenji, da se načrta ne ujemata z direktivami, ki so jih ministri dobili od šefov svojih vlad. Ton debate pa je bil miren, tako da so sestanek ocenili kot »pristrčen, deloven in posloven».

Po štiriurni debati se ministri niso mogli sporazumeti o tem, katere predloge je treba vzeti kot osnovo za nadaljnjo diskusijo, pač da so sklenili, da bodo na prihodnji seji v ponedeljek ob 15. uri začeli pripravljati navodila strokovnjakom za proučevanje zvez med Vzhodom in Zahodom. Ko bodo končali to delo, se bodo vrnili na prvo točko dnevnega reda — vprašanje evropske varnosti in združitev Nemčije.

Današnja seja je začel Molotov, ki je izjavil, da kot predsedujoči ne more imeti prvi besede. Nato je spregovoril ameriški državni tajnik Dulles. Po njegovih besedah so ministri že prvi dan konference naredili velik napredek, ker je bil pred njimi podoben in izčrpen zahodni predlog, ki ustreza direktivam šefov vlad. »Šefi vlad štirih velesil,« je rekel Dulles, »so na svojem sestanku v Zenevi opozorili na tes-

PREDSEDNIK REPUBLIKE ODLIKOVAL ZVEZO VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV

Beograd, 29. okt. (Tanjug). — Predsednik FLRJ Josip Broz-Tito je ob 10-letnici ustanovitve Zveze vojaških vojni invalidov Jugoslavije odlikoval z redom za sluz za narod I. stopnje Zvezo vojaških vojni invalidov Jugoslavije za njene zasluge ob zbiranju, strokovnem izobraževanju in usposabljanju invalidov za aktivno delo v graditvi socializma v naši državi, kakor tudi za osebno prizadevanje za dvig socialistične zavesti naših narodov.

Koča Popović prispel v Beograd

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović se je vrnil davi z X. rednega zasedanja Generalne skupščine OZN v Beograd.

Na beograjski železniški postaji sat ga sprejela državna podtajnika za zunanje zadeve Srđa Prica in Veljko Mičunović, generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan ter načelniki oddelkov in drugi visoki funkcionarji Državnega tajništva za zunanje zadeve.

Jugoslovansko-avstrijski razgovori končani

Pred razširitvijo kontingentnih list blaga, ki ga Jugoslavija lahko izvažata v Avstrijo

Dunaj, 29. okt. — Danes je bil na Dunaju zaključen sestanek jugoslovanskega in avstrijskega posebnega odbora, ki je del časa deluje pri avstrijski zvezni gospodarski in jugoslovanski zunanjetrgovinski zbornici. Razen članov odbora so temu sestanku prisostvovali predstavniki jugoslovanske Zvezne industrijske zbornice pod vodstvom generalnega tajnika Zvonka Moriča, na avstrijski strani pa predstavniki Zveznega gospodarstva zbornice, na čelu z glavnim tajnikom dr. Korinekom.

Prvega dne je bila plenarna seja, medtem ko se je kasneje delo razvijalo v posameznih sekcijah. Na trodnevem zasedanju so proučili možnosti za nadaljnjo

Vremenska napoved

za nedeljo, dne 30. oktobra: Hladno sončno vreme z delno oblačnostjo. Zjutraj in dopoldne v nižinah megla ali nizka oblačnost. Temperatura ponoči med -7 do 0 stopinj, čez dan med 0 do 3 stopinje, čez dan med 5 in 11, na Primorskem do 15 stopinj.

ELEKTROGOSPODARSKA
SKUPNOST SLOVENIJE
Dnevno poročilo o stanju dotoka
na rekah in indeks proizvodnje
za dne 28. oktobra 1955
Srednji dotok v m³/sek.:
Drava, Dravograd 253, 1954 214
Sava, Moste 18,2, 1954 16,5, Sava, Med-
vode 51,4, 1954 103, Soča, Doblar 63,5,
1954 101,8
Indeks proizvodnje v primerjavi
z letom 1954: 134.

no povezanost nemškega vprašanja in vprašanja varnosti. Zahodni načrt izhaja iz skupnih direktiv naših predstavnikov in v vsem ustreza izraženim zahtevam in naročilom, ki so nam jih dali šefi vlad. Toda,« je nadaljeval Dulles, »predlog, ki ga je podal sovjetski delegat, je v nasprotju s temi direktivami in se bistveno oddaljuje od njih, ker se nanaša zgolj na evropsko varnost, ne pa tudi na problem Nemčije.

V Evropi namreč ne moremo graditi nikakršnega varnostnega sistema na bazi razdeljene Nemčije,« je končal Dulles in predlagal, naj bo zahodni predlog baza za diskusijo, ker bi o sovjetskem

Francija bo sodelovala v Varnostnem svetu

Paris, 29. okt. (Reuter). Predstavniki francoskega zunanjega ministertva je danes sporočil, da bo njegova vlada sodelovala na sestanku Varnostnega sveta OZN vzhlic dejstvu, da francoski bojkot Generalne skupščine še vedno

Predlog predsednika severnokorejske vlade

Pjongjang, 29. okt. (Nova Kitajska). — Predsednik severnokorejske vlade Kim Ir Sen je izjavil, da mora združitev Koreje mirojno dosegati samo korejski ljudstvo. Ko je govoril o sredstvih za ureditev tega vprašanja, je poudaril, da je treba vzpostaviti osrednjo vlado, ki bo izvoljena s prostimi volitvami v Severni in Južni Koreji, o državnem sistemu pa mora prav tako odločiti samo ljudstvo.

»Da bi dosegli ta cilj,« je pripomnil Kim Ir Sen, »je treba podpisati pogodbo med severom in jugom o umiku vseh tujih čet s korejskega ozemlja in skrajni oboježenih sil Severne in Južne Koreje na najnižjo mero.«

predlogu lahko razpravljali samo, če bi Molotov podal tudi predlog o načinu, po katerem Sovjetska zveza meni, da je treba rešiti vprašanje združitev Nemčije.

Naslednji govornik francoski zunanji minister Pinay se je zadržal zlasti na pomenu Atlantskega pakta. Poudaril je, da je »Francija prepričana o miroljubnih namelih Sovjetske zveze«, vendar mora slednja »prekiniti z napadi na Atlantski pakt, ker gre za defenzivno evropsko vojaško zvezo, ki koristi ne samo državam članicam, temveč tudi ostalim evropskim deželam».

Angleški minister Macmillan je podprl stališče Dullesa, naj bo zahodni predlog baza za nadaljnjo razpravo. Pretežni del njegovega govora je bil posvečen vprašanju svobodnih volitev v Nemčiji. Macmillan je dejal, da je samo v zahodnem predlogu točno preciziran način ustanovitve združene Nemčije.

Sovjetski minister Molotov je izjavil, da hoče svojim zahodnim kolegom pokazati na dejstvo, da je sovjetski predlog »docela v duhu skupnih direktiv, ki so jih dali šefi vlad.« Osnovni in glavni problem, na katerega so opozo-

velja. Sporočil je, da je vodja stalne francoske delegacije v OZN Herve Albhand sinoči odpoval v New York, da bi sodeloval v delu Varnostnega sveta. Njegov povratak nikakor ne pomeni, da bo Francija v bližnji bodočnosti ponovno poslala svojo delegacijo na zasedanje Generalne skupščine — je poudaril predstavnik.

Posledica Adenauerjeve bolezn

Bonn, 29. okt. (AP). Tu se je zvedelo, da obolevi zahodnonemški kancler Adenauer, kot kaže, ne bo mogel nadaljevati svoje politične dejavnosti vse do »začetka prihodnjega leta«. Krščansko demokratska stranka, katere vodja je Adenauer, je odgodila letni kongres, ki bi moral biti 21. novembra v Baden-Badenu. Kaže, da je Adenauer kot strankin vodja zahteval, naj kongres odloži do začetka prihodnjega leta, da bi mu lahko prisostvoval. Adenauer je bolan za bronhialno pneumonijo.

omogočila povečanje blagovne izmenjave. Gre za to, da bodo v prihodnje razširili kontingentne liste z blagom, ki bi ga naša država rada izvozila v Avstrijo. Na sestanku je bilo tudi veliko pozornosti posvečeno sodelovanju med avstrijskimi in našimi industrijskimi podjetji. Sklenili so, da bodo proučili možnosti za nove posle te vrste. J. Drasinover

Ben Jusef v Franciji

Sprejeli ga bodo vsi ugledni maroški politični prvaki. — Francoska vlada dovolila Ben Jusefu prosto gibanje po podeželju

Paris, 29. okt. (Tanjug) Maroški sultan Ben Jusef bo prispel jutri v Francijo. Nastanil se bo na Sinji obali v bližini Marseilla. To so danes v Parizu prvič uradno objavili.

Sprejema Ben Jusefa se bodo udeležile vse ugledne maroške politične osebnosti, med njimi tudi člani Kronskega sveta, dalje Ben Sliman, mandatar za sestavo reprezentativne vlade, delegacije nacionalističnih strank Istiklal in demokratske stranke neodvisnosti, kakor tudi predstavniki verskih političnih organizacij.

rili naši šefi,« je rekel Molotov, »je problem evropske varnosti. Zaradi tega sovjetski predlog izhaja od priznanja potrebe ustvaritve sistema varnosti za vse v Evropi, ne samo za nekatere dežele.«

Po krajšem odmoru se je seja nadaljevala z istim vrstnim redom govornikov in z istimi argumenti, tako da ni prišlo do nobenega sklega o tem vprašanju.

Sestanek Macmillan-Molotov

Zeneva, 29. okt. (AFP). Po tretji seji zunanjih ministrov sta se sestala Macmillan in Molotov. Razgovor se je nanašal na vprašanja dnevnega reda konference in na splošni pregled položaja.

ZAHODNI ZUNANJI MINISTRI O VPRAŠANJU BLIŽNJEGA VZHODA

Jamstvo statusa quo ne bo več uspešno

Zahod bo predlagal SZ omejitve dobav orožja do končnega sporazuma

Zeneva, 29. okt. (Tanjug). Zahodni predstavniki v Zenevi so danes razpravljali o možnosti razširjenja sedanjih zahodnih konsultacij o vprašanju Bliznjega vzhoda na širšo osnovo. To je posledica dosežanih stikov in privatnih razgovorov med tremi zahodnimi ministri, izraelskim premierom Mošo Saretom in italijanskim opazovalcem Bovo Scoppom. Slednji se bo že v ponedeljek sestal s predstavnikom sovjetske delegacije, medtem ko je za jutri predviden ponovni sestanek med Dullesom in Mošo Saretom.

Pobudo za razširjenje razgovorov je dal Saret, ki meni, da obnovitev zahodne tripartitne deklaracije iz leta 1950 o jamstvu statusa quo na Bliznjem vzhodu ni dovolj za uspešno pomirjenje tega področja, kjer je položaj postal zelo zapleten. Na Bliznjem vzhodu so zdaj poleg izraelsko-arabskih nasprotij tudi nasprotja med arabskimi deželami, razdeljenimi na člane turško-iraškega pakta, ki uživa angloameriško podporo, in na skupino dežel okoli Egipta, ki odklanja pristop k temu paktu. Vsaka prenapljena akcija Zahoda v korist katerekoli strani bi mogla izzvati ostro reakcijo.

Značilno vlogo v tem pogledu je prevzela nase Italija in njen opazovalec v Zenevi, ki spretno izkorišča slabe pozicije Francije v azijskem svetu.

Kakor se je zvedelo po današnjem sestanku treh zahodnih ministrov, obstaja možnost, da bo Zahod predlagal Sovjetski zvezi

omejitve dobav orožja državam Bliznjega vzhoda, dokler ne bo dosežen končni sporazum z zainteresiranimi deželami.

Komentar radia Moskve

Moskva, 29. okt. (AFP). Komentar radia Moskve je nocjo obožil zahodne sile zaradi napetosti, ki vlada na Srednjem vzhodu. Po njegovih besedah je napetost posledica grobe vmešavanja zahodnih sil v notranja vprašanja teh dežel, oziroma njihove želje, da s pritiskom in grožnjami ustvarijo vojaške bloke. Kar se tiče češkoslovaško-egiptovske pogodbe o prodaji orožja Egiptu, meni komentator radia Moskve, da je nakup orožja s strani Egipta stvar trgovinskih pogodb med suverenimi deželami.

Odrekajoč zahodnim silam vsako pravico vmešavanja v notranje zadeve arabskih dežel Bliznjega vzhoda in poudarjajoč, da tripartitna ameriško-francoska deklaracija iz leta 1950 ni

imela in ne more imeti nobene pravne veljave, meni komentator radia Moskve, da morejo samo opustitev politike vojaških blokov, prenehanje vmešavanja v notranja vprašanja in spoštovanje pravic dežel Srednjega vzhoda, da suvereno rešujejo svoje probleme, vključujoč tu varnostno vprašanje, zaustaviti napetost, ki vlada na tem področju.

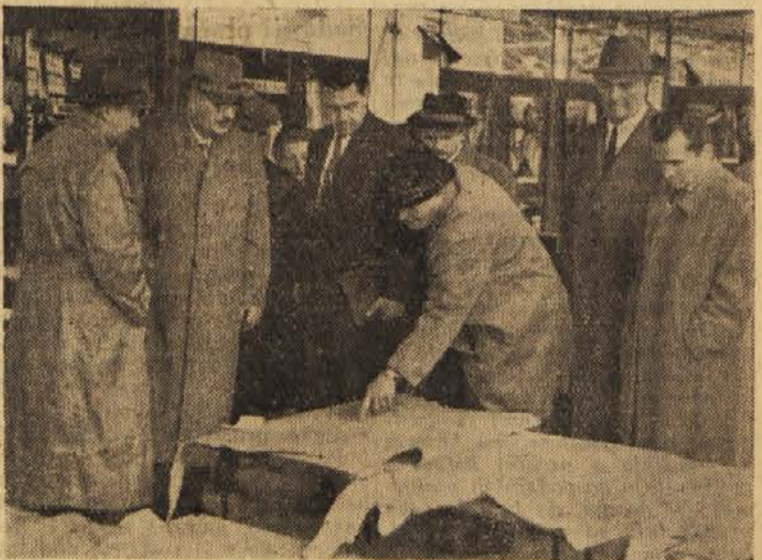
Ukrepi za pomiritev pri El Audži

New York, 29. okt. (AFP). Generalni sekretariat OZN je danes sporočil, da sta generalni sekretar Hammarskjöld in vodja komisije OZN za nadzorstvo premirja v Palestini general Burns obvestila zainteresirane vlade o nedavnih incidentih, ki so se dogodili v demilitarizirani coni El Audže. Te vlade so bile prav tako obveščene o ukrepih, ki jih je treba po mnenju Hammarskjölda podvzeti, da se položaj na tem področju ne bo poslabšal.

Franc Leskošek obiskal razstavo usnja v Ljubljani

Včera ob 10.30 uri je obiskal I. jugoslovansko razstavo usnjarskega in mednarodno udeležbo njen pokrovitelj član Zveznega izvršnega sveta tov. Franc Leskošek

Kot pokrovitelj usnjarske razstave sem zelo ponosen na velik napredek usnjarske in čevljarne industrije. Razstavljalci t. j. naše tovarne so zadnja leta vložili vse

in si v spremstvu predsednika pripravljalnega odbora tov. Borisa Prezlja ter članov tega odbora ogledal razstavo.

Tov. Leskošek si je podrobno ogledal vse razstavljene usnjarske izdelke, zanimal se je za način proizvodnje teh, za težave in zapreke, ki ovirajo našo usnjarsko industrijo, da ne more proizvajati z vsjo zmogljivostjo. V razstavnih prostorih se je zadržal nad dve uri in po ogledu razstave podal naslednjo izjavo:

svoje sile v napredek te industrije. Asortima in kvaliteta se je močno dvignila in je sposobna konkurirati v svetu. Ti veliki uspehi ne smejo vplivati tolažilno, da smo že vse storili, temveč mora biti borbeno geslo, da dosežemo v teh panogah še več. Razstava kot taka je zelo dobro organizirana, zlasti še zaradi tega, ker je povezana s poučno propagandnim delom in dejavnostjo te panoge v narodnoosvobodilnem boju.

Kritika časopisja

Stara resnica je, da je načelna in stvarna kritika sleherne dejavnosti koristna in poučna. Toda kritika našega časopisja je v zadnjem času pri nas postala moda. Ni sestanka ali konference, da na njej ne bi udarjali po časnikih, njihovih slabostih, in to na način, ki ne more imeti uspeha, temveč vzbuja pri večini novinarjev odpor, pri manjšem delu pa potrlost in malodušje.

Tudi na izrednem kongresu »Svoboda« in prosvetnih društev na Jesenicah je bilo naše časopisje kritizirano, to pot s strani predsednika tovariša Ivana Regenta, ki je obsojil dejstvo, da nedavno uspeša prireditelj mladih mariborskih harmonikarjev v Ljubljani v kulturnih rubrikah naših časopisov ni našla primerne obdelave in priznanja.

To je bila vsekakor napaka. Toda, ali je bilo potrebno to napako, ki bi se dala popraviti z enim samim kratkim telefonskim razgovorom, prikazati na tak način in na takem zboru, kakršen je bil kongres Zveze »Svoboda« in prosvetnih društev na Jesenicah? Ali ni krivica, da zaradi napake nekaj odgovornih ljudi — zaradi takega posploševanja kritike — trpijo vsi novinarji?

Pa ne samo to. V preteklih letih sem imel priložnosti spoznavati v glavnem ves osnovni kader, ki dela v naših »Svobodah«. To je lepo število visoko zavednih, zvestih in požrtvovalnih prosvetnih delavcev, ki imajo visoko ceno, pred katerimi je treba temeljito preiskati sleherni izgovor in napisano besedo. To je kader, ki naše vodstvo odkritosrčno spoštuje in cenijo, pred katerim besede tovariša Regenta niso mehurčki, ki se razblinijo v zraku, temveč imajo svoj učinek. Da je to resnica, se je pokazalo že na samem kongresu.

Večina delegatov izrednega kongresa Zveze »Svoboda« izhaja iz vrst delavskega razreda, o katerem vsi vemo, da ima v naši socialistični družbi vodilno vlogo. Kaj pomeni poslabševati odnose novinarjev do tega kadra, mislim, da ni potrebno pojasnjevati. Te vrste kritika je doprezen nož, kar odbija bralce od časopisja, kar ni v našem interesu, kakor tudi novinarje, katerim jemlje veselje do dela.

Ali je po vsem tem kaj čudno, da se je večina novinarjev, navzočih na kongresu — med katerimi so bili tudi člani ZK — s daljšim stažem in bistri borec-partizani — polastilo upravičenega razburjenja?

Ne zato, ker je kritiziral tovariš Regent, temveč zato, ker je negativna kritika te vrste na omenjenem kongresu dosegla svoj vrh. Glede na auditorij, pred katerim je bila izrečena, sem čutil, da tako ne sme več iti dalje, da je prišel čas, ko je treba nekaj ukreniti in kritiko časopisja postaviti na pravo mesto. Morda me bo kdo vprašal, zakaj se na samem kongresu navzočim delegatom nisem pojasnil cele zadeve. Resnici na ljubo nisem povem, da sem takoj, ko sem ugotovil učinek te kritike med delegati, zaprosil za besedo. Toda zaradi neljube pomote in najbrž tudi zaradi pomanjkanja časa besede nisem dobil. Sklenil sem, da to zadevo pojasnim preko »Ljudske pravice«, vsej naši javnosti, s tem pa tudi delegatom kongresa, ki so nanjo nedomočno naročeni. O tej moji nameri sem takoj po kongresu obvestil tudi tovariša Regenta.

Moje mnenje je, naj za storične napake odgovarjajo glavni in odgovorni uredniki ter šefi posameznih rubrik, da pa je pri tem treba pustiti pri miru celoto in tiste, ki niso ničesar zakrivali in zato tudi ne morejo odgovarjati za napake drugih. Odgovornosti in napake je treba znati ločevati, ne pa jih posploševati. Če pa je časopisje kot celota zazvelo o nekem družbenem vprašanju napačno stališče ali smer, potem je treba kritizirati tudi celoto. V obeh primerih naj bo kritika stroga, toda stvarna in pravična. Tako bo dosegla svoj učinek. Javno kritizirati naj bodo res samo hujski primeri, sicer kritika izgublja na resnosti in postane neučinkovita.

Najpogostejša pa je zmanjšanje napak v naših časnikih pripomogli pogosti stiki uredništva z vodilnimi tovariši. Občasne konference ne zadostujejo več. Znano je, da vrsta vodilnih politikov po svetu skoraj dnevno prihaja v uredništva svojih listov, snetuje in pomaga. Drugi zopet pogosto kličejo odgovorne ljudi iz uredništva na razgovore, na katerih razpravljajo o osebnih listov, o političnih in gospodarskih problemih. Ni domna, da bi bila taka praksa tudi za uredništva naših listov zelo koristna.

Da se resnica prav spozna, je treba slišati dva zvočna — pravi naše ljudstvo. In ima prav.

Ker že govorimo o pomanjkljivosti naših časnikov, obrnimo še drugo plat medalje. Večina osebnih naših redakcijah so bistri partizani in aktivisti. Trdim, da najmanj 99% napak ne delajo nanič. Večina je tudi politično že toliko zrela, da ni in ne more biti nasporna objektivni kritiki. Na

vseh zborih in plenimih društva novinarjev — zapisniki so na opogled — se napake obravnava, in mirno lahko rečem, da se vodi dosleden boj, da bi jih bilo čim manj.

Toda ta boj za višjo kvaliteto raven naših novinarjev je izredno težak, ker za to še ni ustreznih pogojev. So najrazličnejše težave, od pomanjkanja finančnih in prometnih sredstev pa do takega učnega gradiva, ki ga za šolanje novinarjev v nekaterih državah že dolgo uporabljajo. Imamo dobre novinarje, ki živijo v najtežjih stanovanjskih razmerah. Tudi pogosti primeri nerazumevanja pomembne družbene vloge novinarjev so zelo huda stvar. Pridej v tovarno, pa te sprejmejo bodisi kot akviziterja oglasov ali pa kot človeka, ki bo vohal po tovarni in odkrival nepravilnosti. Če pišeš o napakah v našem družbenem življenju, ti nemalokrat grozijo ali pa se moraš dolgo in odločno, kot n. pr. tovariš Smolinskiy, boriti celo pred sodiščem, da dokažes, da si imel prav. Prav kar se tiče negativnih pojavov v naši družbi, je položaj časopisja, ki jih odkriva, danes še težji zaradi nezadostne aktivnosti Zveze komunistov in Socialistične zveze na terenu.

Pred nekaj dnevi sem bil na konferenci lokalnega tiska. Odgovorni urednik tednika, ki tira v 8000 izvodih, ima za celo eno sobo in polovico druge malo sobe na razpolago za vse osebje. So do nedavnega je uporabljaj svoj pisalni stroj in svoje kolo za vse službene opravke. In pri vseh teh težavah sedaj še ta stalna negativno učinkujoča kritika. Ali je kaj čudno, če se vse redakcije borijo s pomanjkanjem kadra? Novih ljudi ni. Zaradi tega je obstoječi kader v naših časopisih preobremenjen, zato je tudi več napak, kot bi jih bilo, če bi ljudje imeli več časa za študij, za svojo vzgojo.

Sam sem bil poldrugo leto urednik »Ljudske pravice«, ki je bila takrat tednik, in prav nič nisem bil nejevoljen, ko me je naše vodstvo razrešilo te dolžnosti, prav zato, ker se moraš neprestano boriti s tem nerazumevanjem. Imel sem dobre sodelavce. Za članske, o katerih smo bili jaz in oni prepričani, da so dobri, smo bili večkrat deležni čisto neobjektivne kritike. Nekdo me je ob taki priložnosti napadel celo nepko, od katerega bi upravičeno pričakoval več razumevanja. Odgovoril sem: »Prav, članek ni dober, sedi brate in napiši popravek. Takoj in rad ga bom objavil. Stvari socializma in listu samemu bo to le v korist.« Dobil sem odgovor: »Nisem škriftantar.«

Resnica je, da so se vsi resnični in veliki voditelji delovnih ljudi borili za sposobnost posredovati svoje misli in izkušnje gibanju ljudem časopisju. Za tistega, ki se zaveda svoje odgovornosti do ljudstva, pisanje ni ne dobrota in ne zabava. Ne zanikam, da so v redakcijah tudi taki ljudje, ki lahkomišlno jemljejo svoj poklic. Toda takih se vse naše redakcije skušajo otresti. Dovolj. Se enkrat poudarjam, nisem napisal tega zato, da bi branil napake naših časnikarjev, ampak ker želim, da bi bila kritika ustvarjalna, da bi služila kot izpodbudna, kot napotilo za boljše delo naših novinarjev. Menim tudi, da niso dolžni pisati samo novinarji, temveč naj z dobrimi prispevki pomagajo našemu časopisju vsi zapovedni državljani, vsi, ki jim je pri srcu napredek naše socialistične dežele. TOMO BREJČ

Kongres poštarjev zaključen

Ob zaključku IV. kongresa Sindikata uslužbencev in delavcev PTT Jugoslavije so sprejeli sklep, da bo ta sindikat stopil v Federacijo sindikatov prometa in zvez, ki jo bodo ustanovili iz sindikatov prometne stroke. Na kongresu so izvolili 50 delegatov, ki bodo v imenu delavcev in uslužbencev PTT sodelovali na skupnem kongresu.

Posvetovanje jugoslovanskih geodetov v Splitu

Na posvetovanju predstavnikov geodetskih društev Jugoslavije, ki je bilo včeraj zaključeno v Splitu, so razpravljali o fotogrametriji, modernem načinu merjenja zemljišč. Ugotovili so, da ima uporaba fotogrametrije mnoge prednosti in da je znatno gospodarnjša. Jugoslovanske geodeti so dosegli na tem področju lepe uspehe.

Z IZREDNEGA OBČNEGA ZBORA RK SLOVENIJE

Pri zdravstveno-prosvetnem delu je nujna tesnejša povezanost med RK in družbenimi organizacijami

Včeraj je bil v Ljubljani izredni občni zbor Rdečega križa Slovenije, ki so se ga udeležili člani Glavnega odbora, delegati novih okrajnih odborov RK in številni gostje, predstavniki političnih in družbenih organizacij. Občni zbor je začel predsednik tovariš Jeras, ki je poudaril nujnost tega zbora glede na reorganizacijo organizacij RK, ki so se prilagodile teritorialno upravnim in reorganizaciji ljudske oblasti.

Referat o doseganju delu RK in nalogah te organizacije po sedanjih reorganizacijah je pripravila tovarišica Mira Svetinovič. V njem je zajela vsa obširna dejavnost te velike množične organizacije, ki združuje v svojih vrstah ne le veliko število odraslih članov, temveč v svojem podmladku tudi veliko večino mladine. Prav to, da se je RK, ki je odigral svojo veliko vlogo med vojno, spremenil v mirni dobi iz podporne organizacije v organizacijo z dokaj širšimi nalogami, daje tej organizaciji toliko večji družbeni pomen. Največji poudarek je na zdravstveno-prosvetnem delu, saj so prvenstvene naloge RK prav dvig zdravstvene vzgoje, borba za bolj humane odnose med ljudmi, borba za zdravje delovnih ljudi, za njihovo fizično odpornost in duševno zmogljivost, borba proti raznim boleznim, epidemijam, proti alkoholizmu itd.

Na tem področju je RK že doslej dosegel velike uspehe, pa naj si bo pri raznih akcijah, kot so bile akcije za intenzivnejše gojenje zelenjave, boljše prehrano, sedanja sadna akcija itd., kot tudi pri ostalem delu, pri katerem je RK dosegel največje uspehe z organizacijo zdravstvenih prosvetnih tečajev. V Sloveniji je 24.000 tečajnikov opravilo tečaje za prvo pomoč, dalje je bilo v tečajih kakih 5000 zdravstvenih aktivistov, 10.000 deklet in žena je obiskovalo tečaje za nego dojenčkov, v tečaju za tovarniške higienske je bilo 400 ljudi itd. Letošnjo zimo predvidevajo, da bo obiskovalo tečaje spot okoli 25.000 do 30.000 ljudi.

Vzrok, da pomoči teh zdravstveno-prosvetnih ljudi še ne čutimo dosti, zlasti ne na našem podeželju, je v tem, da je bila povezanost med člani RK in drugimi množičnimi organizacijami marsikdaj prešibka, kot je to ugotovila v referatu tovarišica Sve-

SVETOZAR VUKMANOVIČ IN BLAŽO JOVANOVIČ O GOSPODARSTVU V CRNI GORI

Komuna mora ustvariti sredstva za svoj razvoj

Titograd, 29. okt. (Tanjug). Na gospodarsko-političnem posvetovanju s predsedniki okrajev in občin ter širšim krogom političnih in gospodarskih delavcev Crne gore v republiškem Centralnem komiteju, ki je bilo sinoči zaključeno, sta govorila tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta in predsednik Ljudske skupščine Crne gore Blažo Jovanović.

Podpredsednik Vukmanovič je v zelo kratkem govoru poudaril, da je za Crno goro osnovno vprašanje v uveljavljanju nove gospodarske smeri v tem, da ne čaka na kredite od zgoraj, marveč da začne nekaj delati, delati s tistim, kar ima, krediti pa naj bi bili dopolnilne tega. To pomeni, je rekel Vukmanovič, da je treba prepustiti komuni, naj ona ustvarja sredstva za razvoj.

Ta težnja po čakanju je v Crni gori dokaj močna. Pri vsem tem je treba predvsem upoštevati razmere na trgu, konjunkturo blaga, ki ga proizvajamo.

Predsednik Vukmanovič je govoril tudi o sedanjih možnostih Crne gore, da bi se s silami, ki jih ima na razpolago, ter manjšimi investicijami vključila v splošno jugoslovansko politiko izboljšanja kmetijstva, razširitve

predelovalnih obratov in izgradnje drobne živilske industrije. V tem oziru se že kažejo zdrave težnje. Primer za to so Cetinje, Grahovo in še nekateri drugi kraji.

V daljšem govoru je predsednik Ljudske skupščine Crne gore Blažo Jovanović govoril o uveljavljanju nove gospodarske politike. Glede črnogorskega kmetijstva je poudaril, da je treba podpirati dober začetek, ki teži po spremembi njegove sestave. »Črnogorski kmet bo lahko živel bolje kakor višji uslužbenec, če bo opustil sejanje žita in posvetil več časa sajenju smokve, oljke, pomaranč, limon, vinske trte, če bo razvijal živinorejo in ribolov.« Izgradnja predelovalnih obratov na podlagi teh surovin in razširitev sedanjih tovarn za predelavo sadja v Baru in Bijelom polju, tovarne olivnega olja v Crnogorskem Primorju, vse to je lahko za republiko silno koristno. Važno je, da kmet doume pomen takšne spremembe na svojem posvetu. To pa bomo dosegli, če bo zadruga preko odkupa združila kmete, če bo organizirano delala, da bi z uporabo teh možnosti ustvarila večja sredstva za izboljšanje kmetijstva te republike. Blažo Jovanović je omenil posebno ugodne možnosti za razvoj sočivja v južnem delu republike. »Trdim«, je rekel Jovanović, »da ima tudi v najrevnejšem kraju Crne gore zadruga lahko polne roke dela.« Razen sadja, sočivja in živinoreje, se lahko kmetijske zadruge koristno ukvarjajo tudi z drugimi, na vidno drobnimi možnostmi: uporabo odpadkov, zbiranjem robidnic, borovnic, zdravilnih rastlin, s predelovanjem kozjih itd. Takšnih možnosti ni treba podcenjevati.

ter ostale splošne izobraževalne in strokovne tečaje, vse tiste člane RK, ki so pripravljene sodelovati pri množični zdravstveni vzgoji, pa pritegniti k aktivnejšemu delu. V novih občinah in okrajih naj bi organizacije RK prilagodile svojo dejavnost teritorialnim potrebam, upoštevajoč stopnjo napredka in prizadevajoč si po svojih močeh, prispevati kar največ preventivni zdravstveni zaščiti naših delovnih ljudi. M. N.

DNEVNA KRONIKA

Ustanovni občni zbor Zveze tržnih uprav Jugoslavije

Včeraj je bil v Ljubljani zaključeno ustanovni občni zbor Zveze tržnih uprav Jugoslavije, kateremu so prisostvovali predstavniki tržnih inšpekcij iz 53 mest. Na skupščini so sprejeli statut in poslovnik Zveze ter izvolili upravni odbor s sedežem v Beogradu. Na občnem zboru je bila poudarjena potreba po odločnem zatiranju špekulacije, predlagano pa je bilo tudi sodelovanje z urbanisti in arhitekti, da bi nove tržnice ustrezale sodobnim razmeram ter higijenskim, kulturnim in drugim pogojem.

Madžarska sprejela nač predlog glede razmejitev na Dravi in Muri

Te dni je bil v Baji na Madžarskem sestanek mešane jugoslovansko-madžarske komisije za obnovo meje. Na njem so madžarski predstavniki sprejeli jugoslovansko stališče glede označitve mejne črte na rekah Dravi in Muri. Gre za stari jugoslovanski predlog, naj bi bila mejna črta na teh rekah stalna, ne pa da bi jo spreminjali po spremembi strug Drave in Mure, kot je to predlagala Madžarska.

Sestanek predsedstva SZDL BiH

Predsedstvo Glavnega odbora SZDL Bosne in Hercegovine je

včeraj pod predsedstvom Djure Pucara med drugim obravnavalo združništvo v tej republiki in ukrepe, ki bi jih bilo treba storiti v zvezi s posvetovanjem o združništvu, ki je bilo te dni v Beogradu. Na sestanku so sklenili, da bodo podrobno analizirali delo zadrug, da bi se le-te lahko v prihodnje bolj uveljavile pri izboljšanju kmetijstva, zlasti pa pri odkupu kmetijskih pridelkov.

S KONFERENCE MLADINE LJUBLJANSKEGA OKRAJA

Mladinske organizacije naj okrepijo zlasti svojo dejavnost med vajensko in kmečko mladino

Na današnjem popoldanskem delu konference je sekretar Okrajnega komiteja LMS Janko Kušar prebral poročilo o delu mladinske organizacije v ljubljanskem okraju v razdobju med obema konferenca.

V svojem poročilu je med drugim dejal: Organizacijska in politična rast ljudske mladine našega okraja je bila pogojena s pomembnimi družbenimi spremembami pri nas. Prehod na komunalni sistem je povzročil spremembe v strukturi in sistemu dela naše organizacije. Z nasveti na terenu, s pomočjo pri reševanju kadrovskih vprašanj, z zbori mladinskih voditeljev, predavanji in posvetovanji politično in organizacijsko okrepi mladinske aktivne.

Skrbno so pripravili konference v Grosuplju, v Dolomitih, Crnučah, za Beogradom in v Polju. Ob pripravah na konference so ponovno zapeljali mnogi mladinski aktivni. Zanimiv je, da je največ težav v podeželju in v industrijskih središčih kot na primer v Medvodah, na Vrhniki in v Kamniku.

V okraju živi približno 40.000 mladih ljudi, od katerih je 17.425 članov mladinske organizacije. Njihov socialni sestav: 4984 delavcev (slaba četrtina), 1864 kmetov, 8741 dijakov (polovica vseh članov) in 1856 namočenec. Vzroki za majhno število mladine na nekaterih področjih so v vsem v slabem delu vodstev teh organizacij. Življenje nekaterih mladinskih kolektivov dokazuje, da se ob primernih, mladini dojemljivih oblik, lahko razgibajo tudi razprave z splošnih in družbenih problemih. Na zbori mladinskih voditeljev, kjer so o perečih vprašanih govorili vidnejši gospodarski inženirji, so se te razprave tudi usmerile.

Midinsko življenje se je prav posebno razmahnilo ob letošnjih jubilejnih praznikih. Hrvatsko-slovenski festival, Istovske akcije, dan brigad in Viktorah, festival bratstva in enotnosti, slavje delavske mladine Kranja, odkritje spomenika padlim vojakom so bile orednje manifestacije.

Tudi v akciji za gradnjo športnih objektov je mladina aktivno sodelovala. Zgradili so 29 igrišč za odbojko, 2 nogometni igrišči in 3 smučarske skakalnice. Samo v Ljubljani je 1201 mladinec opravilo 13.893 delovnih ur. Bolj kot kjerkoli bodo morale mladinske organizacije uveljaviti svojo dejavnost med vajensko mladino, kakaj niso redki pojavi, da se ta mladina sama bori z mnogimi težavami.

Ob koncu poročil je sekretar OK LMS govoril o svetovstvenih razmerah med mladino na vasi, v solah, v tovarnah, o sodelovanju mladine v društvenih ter o vzgoji mladinskih voditeljev. V ta namen so imeli štiri dni nazaj v 481 udeležence. Posebno je bilo plodno delo ekonomskega odbora središčalcev.

KOLIKOR MOREMO DANES PRESODITI, JE OSNOVNA SLABOST LETOŠNJEGA PLAČNEGA SISTEMA, DA NE STIMULIRA PODJETJA KOT CELOTE ZA DVIGANJE PROIZVODNOSTI DELA, MARVEČ STIMULIRA LE POSAMEZNEGA DELAVCA.

Podjetja niso ekonomsko spodbujena, da bi zaposlila samo potrebno število delavcev in uslužbencev in da bi delavce najrazdalneje zaposlila. Tej pomanjkljivosti je pripisati, da se proizvodnost dela po uveljavljanju novega plačnega sistema ne dviga tako, kakor smo sprva pričakovali.

Ce očemo oceniti, kako se je proizvodnost dela razvijala v letošnjem letu, moramo vzeti za primerjavo le razdobje po prvem aprilu, ker je bil v prvem četrtletju v veljavi še režim obravnavanja plač, pa tudi zaradi tega, ker primerjava rezultatov prvega četrtletja z rezultati lanskega prvega četrtletja ne daje prave slike, saj je bila lani v prvih mesecih leta proizvodnja zaradi hudega pomanjkanja elektrike in vremenskih ovir omejena, zmanjšanja proizvodnje pa niso mogle spremljati ustrezne redukcije delovne sile. Tem okolnostim je pripisati, da je bila letos v prvem četrtletju,

KOLIKOR MOREMO DANES PRESODITI, JE OSNOVNA SLABOST LETOŠNJEGA PLAČNEGA SISTEMA, DA NE STIMULIRA PODJETJA KOT CELOTE ZA DVIGANJE PROIZVODNOSTI DELA, MARVEČ STIMULIRA LE POSAMEZNEGA DELAVCA.

ko ni bilo takih ovir, proizvodnja za 23% večja, število zaposlenih pa je bilo večje le za 13%.

Zanima nas torej predvsem gibanje proizvodnosti dela po prvem aprilu, ko je začel veljati plačni sistem, čeprav še ne povsod. Če vzamemo petmesečno razdobje april — avgust in primerjamo ustrezajoče podatke s podatki za isto razdobje lanskega leta, tedaj lahko ugotovimo, da se je v tem razdobju povprečna proizvodnost dela le malo povečala, in to čeprav je storilnost delavcev, ki delajo po normi, bistveno narasla.

V zvezi s pripravami za novi družbeni plan se zdaj ukvarjajo posebne komisije z vprašanjem, kako izpopolniti sedanji plačni sistem, da bo vsakemu zagotovil življenjsko raven po tem, kakšen je njegov delež pri ustvarjanju narodnega dohodka, zlasti z vprašanjem, kako zagotoviti, da bo ves kolektiv podjetja ekonomsko zainteresiran varčevati z delovno silo in dvigati proizvodnost dela. Predlogi, o katerih zdaj razpravljajo, gredo za tem, spraviti plačni sklad podjetja v odvisnost z obsegom proizvodnje.

KAKO STIMULIRATI KOLEKTIVE ZA VARČEVANJE Z DELOVNO SILO

Sedanji plačni sistem bo treba v tem smislu izpopolniti

V razpravah o smernicah za nadaljnji razvoj našega gospodarstva v smeri zboljšanja življenjske ravni delovnih ljudi, zlasti delavskega razreda, zavzema važno mesto vprašanje, kako dvigniti proizvodnost dela in ustrezno spreminiti naš plačni sistem.

V letih prehoda k novemu gospodarskemu sistemu smo dosegli prav pomembne uspehe na področju dvigovanja proizvodnosti dela. Približno sliko o tem lahko dobimo, če primerjamo tempo dvigovanja proizvodnje z dviganjem števila zaposlenih delavcev in uslužbencev. V dveh letih, od 1951 do 1953, se je obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji povečal za 17,6%, hkrati pa je število zaposlenih delavcev in uslužbencev, celotno za malenkost nazadovale, namreč za 1,7%. To pomeni, da smo s skoraj enakim številom delavcev dosegli v teh dveh letih znatno večjo proizvodnjo.

Naslednje leto smo uvedli nov plačni sistem na temelju obravnavanja plačnih skladov, ki je ovrzal nagrajevanje po učinku in ni mogel zagotoviti nadaljnje dvigovanja proizvodnosti dela. Prišlo je do stagnacije na tem področju, saj se je v tem letu ob povečanju industrijske proiz-

vodnje za 11% hkrati dvignilo število zaposlenih za 10%. Na določeni delovnih mestih se je storilnost sicer povečala, hkrati pa so podjetja zaradi slabosti plačnega sistema zaposlila mnogo nepotrebne delovne sile.

Da te slabosti odpravimo, smo v letošnjem plačnem sistemu sprejeli načelo, da priznamo in plačamo vsako preseganje veljavne norme in nagrajujemo prihranke. Uspeh tega novega plačnega sistema se kaže predvsem v tem, da se je močno razširilo nagrajevanje po učinku. Danes predstavljajo zasluzki dela po normah povprečno skoraj polovico vseh izplačanih plač. Tudi storilnost delavcev, ki delajo po normah, se je bistveno povečala. Seveda pa letošnji plačni sistem še ne rešuje vseh vprašanih tarifne politike in vsebuje še vrsto pomanjkljivosti. Tarifna politika je pač zelo občutljivo področje,

OB DNEVU SVOBODE ODVISNIH NARODOV

Nezaježljiv napredek

Na tretjem zasedanju biroja Azijske socialistične konference, ki je bilo maja 1954 v Burmi, so sklenili, da bodo vsako leto praznovali 30. oktober kot dan boja proti kolonializmu. Glavni cilj tega sklepa je prispevati h krepitvi in širjenju moralne in politične podpore osvobodilnim gibanjem. Letos praznujejo odvisni narodi dan svobode v času, ko se v ugodnejšem mednarodnem vzdušju čedalje močneje razvija napredek na področju samoodločbe narodov. Vsa sedanja stvarnost dokazuje, da se je kolonialni sistem preživel in da se mora čedalje bolj umikati pred prebujanjem kolonialnih narodov ter njihovo čedalje močnejšo težnjo po osamosvojitvi in neodvisnosti.

Eden izmed važnih čimteljev v odstranjevanju starih preživelih odnosov je nedvomno sam razvoj in napredek tistih dežel, ki so bile še nedavno kolonije. Za vse te dežele je značilno prizadevanje, da bi upostavile sodobno industrijsko bazo in demokratični sistem oblasti. Narodne zadeve urejajo v teh deželah na podlagi, bistveno drugačni od podlage pod kolonialno upravo. Na raznih področjih znanosti se šolajo mnogi domači kadri.

Čedalje bolj pereče je zdaj vprašanje, kako lotiti se nekaterih temeljnih protislovij sodobnega sveta. Eno največjih protislovij je vsaka razlika med visoko razviti in gospodarsko zaostalimi deželami. Očitno je, da je moč trajni mir zagotoviti samo, če bodo urešene in upravičene težnje vseh narodov po politični in gospodarski enakopravnosti. V tem oziru je treba poudariti vlogo OZN. Mnoge dežele si na podlagi naprednih dolež Ustanov, ne le listine ZN prizadevajo, da bi neke svetovne organizacije olajšale položaj v kolonijah ter odstranile razlike med industrijsko visoko razviti in zaostalimi deželami.

Eden važnih dogodkov, ki je nazorno opozoril svet na velik napredek na tem področju, je nedvomno bandunška konferenca. Ta konferenca je med drugim pokazala

tudi čvrsto solidarnost z narodi, ki se niso doslej samostojnosti. Obodila je »tute zatiranje, gospostvo in izkoriščanje kot zanikanje temeljnih človeških pravic, kar nasprotuje Ustanovni listini ZN in kar je ovira na poti k svetovnemu miru in sodelovanju«. Azijski socialisti, zbrani v protikolonialnem biroju, ki so sprožili idejo, da bi 30. oktober praznovali kot dan svobode odvisnih narodov, si prizadevajo, storiti čimveč za splošen razvoj na področju samoodločbe narodov. Azijski socialisti poudarjajo potrebo po jasnejšem in odločnejšem protikolonialnem nastopu socialističnih sil v razvitih deželah.

Zadnje čase se je položaj nekoliko zboljšal tudi na tem področju. Azijski socialisti in socialistična internacionala so sprejeli letos julija v Londonu skupno deklaracijo o kolonializmu, ki kaže, kako močan je zdaj vpliv osvobodilnih gibanj.

Boj za samoodločbo in neodvisni razvoj vseh narodov je zmeraj užival velike simpatije v naši deželi. Mi smo zmeraj podpirali vse tiste ustvarjalne akcije, v katerih je izražena solidarnost socialističnih in vseh naprednih sil s kolonialnimi in neodvisnimi narodi.

M. Vereš

BRZOJAVKA SZDL OB DNEVU SVOBODE AZIJSKIH NARODOV

Solidarnost in trdna podpora

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Ob proslavi Dneva svobode azijskih narodov, ki bo 30. oktobra, je Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije poslala protikolonialnemu biroju azijsko socialistične konference v Rangunu naslednjo brzojavko:

»Ob proslavi Dneva svobode azijskih narodov želi Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije vsem kolonialnim in odvisnim narodom, da bi kmalu

izbojevali neodvisnost in enakopravnost. Sedanjí boj zoper kolonializem je hkrati tudi boj za mir in ureditev bistvenih svetovnih problemov. Prepričani smo, da je naloga vseh socialističnih sil prispevati k stvari osvobodilnih gibanj in zato izražamo našo solidarnost in trdno podporo.»

Sklep, da bodo 30. oktober vsako leto proslavili kot dan svobode odvisnih narodov, je sprejel biro azijsko socialistične konference na tretjem zasedanju maja 1944. v Kaloju (Burma).

Izraelski strokovnjaki za socialno zavarovanje na Reki

Reka, 29. okt. Delegacija izraelskega državnega inštituta za socialno zavarovanje, ki se že dalj časa mudí v naši državi, je odpotovala davi iz Reke v Postojno in Ljubljano.

Izraelski gostje so se zanimali za organizacijo zdravstvene službe in si v ta namen ogledali ambulanto naftne rafinerije »Boris Kidrič« in eno sektorsko ambulanto. Obiskali so tudi ladjedelnico »3. maja«.

ARABSKO - IZRAELSKI SPOR

Francija za nepristransko stališče

Pariški krogi menijo, da misija Moše Šareta ni uspela

Pariz, 29. okt. (Tanjug). V Parizu se je danes zvedelo, da Francija ne namerava dati nove vojaške pomoči Egiptu in Izraelu. Zunanje ministrstvo nasprotno zahteva, naj se štiri velesile postavijo na »nepristransko stališče« v dosedanjem arabsko-izraelskem sporu. Edinole tako, trdijo francoski uradni krogi, bo moč prispevati k pomirnitvi položaja na Bližnjem vzhodu, ki predstavlja nevarno žarišče nove vojne.

Francosko zunanje ministrstvo nasprotuje temu, naj bi zahodne velesile prevzele »skrbništvo« nad Izraelom, prav tako pa tudi, da bi sprejele politiko podpiranja ene same dežele. Francija predlaga, naj bi poslali poziv na »pomiritev strasti« in ohranitev »ravnotežja sil« na Bližnjem vzhodu.

Tukajšnji krogi trdijo, da je zunanji minister Pinay sprejel gledišče francoskih veleposlani-

kov v bližnje zahod. deželah, ki so na nedavnem posvetovanju v zunanjem ministrstvu zahtevali od vlade, naj politiko preusmeri na »zbližanje« z arabskimi deželami. Zato tu sklepajo, da misija izraelskega ministra Moše Šareta, katere cilj je bil dobiti novo vojaško pomoč in nova poročstva zahodnih velesil, ni uspela.

Usoda 29 Egipčanov

Tel Aviv, 29. okt. (AFP). — Predstavnik izraelske vojske je danes izjavil, da bodo z 29 Egipčanov, ki so jih Izraelci večeraj ujeli ob napadu na taborišče Kuntila, ravnali »v skladu z ženevsko konvencijo o vojnih ujetnikih«.

Z VSEH STRANI SVETA

ZAHODNA NEMCIJA
ZAKONSKI OSNUTEK
O UPORABI
ATOMSKE ENERGIJE

Bonn, 29. okt. (Tanjug). Zahodnonemška vlada se je začela pripravljati na ustanovitev komisije, ki naj bi izdelala zakonski osnutek o uporabi atomske energije in obveščala vlado o vseh vprašanjih v zvezi s vlado o vseh vprašanjih o kakih 30 članov strokovnjakov za atomsko energijo, tehnikov, zdravnikov, kemikov, finančnih izvedencev, predstavnikov sindikatov in pravnikov.

TURCIJA
OBISK AMERIŠKE ESKADRE
Carigrad, 29. okt. (AFP). Ameriška eskadra, v kateri so imela ladjata »New Jersey« in pet ruslancev, je danes pripelala v Carigrad. Jutri pričakujejo prihod še treh ladj, med njimi tudi letalonosilke »Champlain«. Ameriške vojske ladjate bodo ostale teden dni na obisku v Turčiji.

ALZIR
DELO VOJAŠKEGA SODIŠČA
Casablanca, 29. okt. (AFP). Stalno vojaško sodišče v Casablanci je davi obsodilo šest Maročanov na smrt.

dva pa na 20 let prisilnega dela. Obsodeni so izvršili več atentatov in ubojev.

CIPER
SMRTNA KAZEN

Nikosia, 29. okt. (AP). Britansko sodišče je izreklo smrtno kazen nad Grkom Karolosom, obtoženim, da je avgusta ubil nekoga policista.

INDONEZIJA
NOV NAČELNIK
GENERALŠTABA

Djakarta, 29. okt. (AFP). Polkovnik Abdul Haris je bil imenovan za novega načelnika generalštaba Indonezijske vojske. S tem imenovanjem je končana kriza, ki je trajala pet mesecev v indonezijski vojski v zvezi z izvolitvijo načelnika generalštaba.

INDIJA
POGODBA O NOVM
ATOMSKEM REAKTORJU

Bombay, 29. okt. (IIS). Predsednik indijske komisije za atomsko energijo dr. Baha je izjavil, da je Indija sklenila pogodbo s Kanado o zgraditvi novega atomskega reaktorja v okolici Bombaya. Reaktor bo do kraja konec leta 1957.

V volilni kampanji v maju 1955 Butler ni bil samo eden izmed najbolj popularnih, marveč tudi eden najbolj vrednih konservativnih politikov. »Edino, česar nisem mogel storiti,« je rekel 13. maja »je bilo znižanje cen piva.« Deset dni pozneje pa je dejal: »Mirno lahko gledamo naprej proti naglemu naraščanju našega bogastva in dviganju življenjskega standarda, ki ga bodo uživali vsi razredi naše skupnosti.« Zdaj, samo nekaj mesecev po volitvah, pa je Butler objavil jesenski proračun in pozval angleški narod, naj zategne pas. Z novim proračunom so se namreč znatno podražili

skoraj vsi predmeti. Samo od zvišanja »skupne takse« naj bi dobila državna blagajna letno 75 milijonov funsterlingov, od novih davčnih ukrepov pa si obeta 38 milijonov. Pri tem pa se davek na dohodke bogatašev ne bo spremenil. Z novim proračunom so zvišane

Butler

tudi poštno in telefonske takse. Razen tega namerava vlada znižati dotacije občinam za izgradnjo stanovanj in zvišati najemnine.

Vladni gospodarski ukrepi so zadeli na zelo ostro reakcijo opozicije. Njeni voditelji so predložili takoj po objavi jesenskega proračuna resolucijo, v kateri pravijo, da Spodnji dom meni, da vlada ni

pristojna za takšne ukrepe in da je bil proračun iz lanskega aprila preračunan na varanje volivcev. Naknadni proračun in drugi predlogi finančnega ministra so po mnenju opozicije neupravičeni zato, ker nalagajo težka bremena revnejšim ljudem ter delajo razliko med krajevnimi in drugimi javnimi ustanovami. Bivši laburistični finančni minister Gaitskell je imel v Spodnjem domu strupen govor, o katerem trdijo, da je prekal celo Bevanove govore. Svoje napade je Gaitskell usmeril na Butlerjevo politiko in osebnost. Na koncu govora mu je priporočil, naj »obišče« ministrskega predsednika in ga naprosi, naj ga odpokliče s položaja, na katerem ne more več z zaupanjem opravljati poslov«. Napovedano vladno politiko glede izgradnje stanovanj je imenoval »najbolj reakcionarno stvar, kar jih je vlada doslej storila«. Laburistična kritika proračuna in vladnih ukrepov je tako ostra, da bo moral najbrž v zadevo poseči sam predsednik vlade Eden.

Na vladne gospodarske ukrepe so prvi odgovorili trade-unioni rudarjev in železničarjev, ki imajo nad 1.100.000 članov. Njihovi predstavniki so večeraj izjavili, da bodo zahtevali zvišanje mezd, da bi se »upri napadom na življenjski standard, med katere sodi tudi vladni proračun«. Sodeč po nekaterih vesteh so vladne gospodarske ukrepe zlasti z veseljem sprejele vodilne trgovske in industrijske organizacije.

Oblik nad letno konferenco Konservativne stranke se je torej spremenil v pravi vihar nad Westminsterom. V središču viharja je Butler, znaten del bremena sedanje kritike pa bo moral prevzeti z njim vred tudi Eden. Ukrepe glede omejitve v sedanjem proračunu bo morda vlada uspešno branila s poudarjenjem stare in znane resnice, da je »biti ali ne biti« Velike Britanije odvisen od izvoza in da je v sedanjih razmerah največja nevarnost za izvoz povečanje domače potrošnje.

D. Blagojevič

Začasna vlada v Posarju

Predsednik začasne vlade Welsch si bo prizadeval uveljaviti voljo, ki jo je izrazilo ljudstvo z referendumom

Saarbrücken, 29. okt. (AFP). — Govorec o programu nove posarske vlade je Heinrich Welsch, predsednik začasne vlade, izjavil, da si bo njegova vlada prizadevala uveljaviti voljo, ki jo je izrazilo ljudstvo 23. oktobra, ko je z referendumom zavrnilo evropski statut.

Nov vlada bo, je izjavil Welsch, nemudoma predložila skupščini osnutek volilnega zakona. Le-ta bo začel veljati, ko ga bo odobrila komisija Zahodnoevropske zveze.

Predsednik posarskega parlamenta Peter Zimmer je zatem prebral pismo predsednika komisije Zahodnoevropske zveze Fernanda Dehoussa, v katerem je rečeno, da vlada v Posarju ustanovili organ, ki bo jamčil, da nihče ne bo zapostavljen zavoljo svojega prejšnjega, sedanjega ali bodočega političnega stališča. V pismu se komisija Zahodnoevropske zveze tudi zavezuje, da bo ostala v Posarju vse dotlej, dokler ta pravna ustanova ne bo mogla delovati.

Autonomistične in pronemške stranke Ppsarja so se davi zarana po 16-urnih pogajanjih sporazumele o prenosu oblasti na začasno vlado, ki so jo ustanovili po odstopu vlade Johanna Hoffmanna in razpustu sedanjega parlamenta.

Posarski parlament je davi odobril s 38 proti 4 glasovom sestavo začasne vlade Heinricha Welscha in hkrati odločil, da bodo nove volitve 18. decembra, kakor so to sklenile autonomistične in pronemške stranke.

Peron obtožen veleizdaje

Buenos Aires, 29. okt. (AFP). Državna anketna komisija, ki raziskuje dejavnost strmoglavljenega režima, je obtožila danes bivšega predsednika Perona veleizdaje. Prav tako so bili obtoženi veleizdaje bivši peronistični poslanci, kateri so glasovali za zakone, ki kršijo ustavo. Za obtožene je komisija zahtevala doživljenjsko ječo.

DELO ITALIJANSKEGA PARLAMENTA

Korenita sprememba

KP Italije in Nennijeva socialistična stranka bosta v prihodnje podpirali Segnijevo vlado na gospodarsko-socialnem torišču. — Prizadevanje za ohranitev »konstruktivne opozicije«

Rim, 29. okt. (Tanjug). — Član direktije KP Italije Aldo Natoli je danes izjavil v parlamentu ob glasovanju poslancev KP Italije in Nennijeve socialistične stranke za vladni zakonski osnutek o vojaških sodiščih, da bo KP v prihodnje podpirala Segnijevo vlado v izpolnjevanju njenih obveznosti na gospodarsko-socialnem torišču. Nennijev glasilo »Avanti« piše v današnji številki, da bodo levičarske stranke podpirale vlado glede izkoriščanja nafte, agrarne pogodbe in ustvarjanja državne industrije, če se bo le-ta ravnala po obveznostih programa, da reakcionarna desnica ne bi mogla zavirati napredne reforme. Glasilo KP Italije »Unita« poudarja, da parlamentarne večine vladnega centra sedaj dejansko ni več, in da se bo morala vlada opreti na glasove levice, če želi izvesti kakršnokoli napredno reformo.

Ta odnos med KP Italije in Nennijevu socialistično stranko nasproti vladi predstavlja korenito spremembo glede na dosedanje brezkompromisno odklonilno stališče, na katerem sta bila obe stranki nasproti vladam centra. Le-te smatrajo, da je Segnijeva vlada trenutno najboljša med me-

ščanskimi strankami in da bi njen padeč prinesel poslabšanje v notranji in zunanji politiki. Na notranjem torišču se je Segni zavezal za določene naprednejše socialno-gospodarske reforme. V zunanji politiki je bilo sprejeto načelo popuščanje svetovne napetosti in koeksistence. Spričo teh sprememb so vlado hudo grajali konservativni elementi vladajočih strank. Ti elementi so ob podpori Vatikana sprožili celo akcijo za strmoglavljenje sedanje vlade. Grozila je nevarnost, da bo vlada

že ob sprejetju zakona o vojaških sodiščih in objavi proračunov različnih resorov, premagana. Komunisti in socialisti so sklenili s svojimi glasovi preprečiti poraz vlade, kar se jim je tudi posrečilo.

Komunisti in socialisti nameravajo še vnaprej ohraniti stališče »konstruktivne opozicije« proti vladi. To je povzročilo veliko zaskrbljenost v konservativnih krogih, ki sedaj dolže vlado, češ da je dovolila komunistom in socialistom, da »postavijo nanjo hipoteko«.

Obnovljeni britansko-grški razgovori o Cipru?

Velika Britanija želi miroljubno rešitev

London, 29. okt. (Tanjug). Konservativni »Daily Telegraph« napoveduje, da se bodo nemara obnovili britansko-grški razgovori o Cipru. To napoveduje zavoljo večerajšnje oddaje atenskega radia, v kateri je bila navedena izjava, ki jo je dal britanski zunanji minister Macmillan v Parizu grškemu zunanjemu ministru Teotokisu. Macmillan je baje izjavil, da želi Velika Britanija miroljubno rešitev in takojšnje obnavljanje v Londonu prekinjenih pogajanj. Atenski radio je poročal, da je Teotokis odgovoril, da je za nadaljnji korak izključno pristojna grška vlada, ki bo o tem odločala.

»Daily Telegraph« zatem objavlja tale izveček iz oddaje: »Grška

Buraimi pred Varnostnim svetom

New York, 29. okt. (AFP). Stalni predstavnik Saudske Arabije pri Združenih narodih Abdulah El Kajal je poslal pismo Varnostnemu svetu, v katerem opozarja na »resen položaj v oazi Buraimi in njenem okolišju po oboroženi agresiji, ki so jo 26. oktobra zagrešile sile pod oblastjo britanske vlade«.

Saudski predstavnik poudarja, da položaj lahko privede v nevarnost ohranitev miru.

Posredovanje italijanskih veleindustrijev za stike Italija-Kitajska

Rim, 29. okt. (Tanjug). Predstavnik veleindustrije italijanskih severnih pokrajin so posredovali pri italijanski vladi, naj bi bila brž ko mogoče končana pogajanja o vzpostavljanju gospodarskih stikov med Kitajsko in Italijo. Predstavnik tekstilne industrije, podpirajo tudi Nennijevu pobudo za normaliziranje odnosov med obema državama. Nennija so ob njegovem potovanju v Pekin severnoitalijanski industrijski krogi pooblastili, naj ponudi pekinški vladi ugodno menjavo tekstilnih izdelkov. Predstavnik severne industrije bi radi s svojim posredovanjem pri vladi onemogočili napore česničarskih in litniških krogov, ki ne marajo gospodarskih stikov med Italijo in Kitajsko, kateri bi pozneje nujno pripeljejo do tega, da bi rimska vlada uradno diplomatsko pripoznala Kitajsko.

BORBA SINDIKATOV V ARGENTINI

Odlok o svobodnih sindikalnih volitvah

Ustanovljena »posvetovalna junta« dvajset predstavnikov političnih strank

Buenos Aires, 29. okt. (AFP). Spričo nevarnosti, da bo Generalna konfederacija dela začela splošno stavko, je argentinska vlada izdala odlok, ki predvideva izvedbo svobodnih sindikalnih volitev v roku 120 dni pod nadzorstvom vojske in ministrstva za delo.

V odloku je poudarjeno, da bo do novih volitev sindikalnih predstavnikov minister za delo upravljal premoženje Generalne konfederacije dela.

Predstavnik ministrstva za delo je izjavil, da ta odlok ne pomeni,

da bo Generalna konfederacija dela pod vladnim nadzorstvom. Vlada bo imela samo vlogo »zaščitnika in čuvarja premoženja« te delavske organizacije.

Argentinski predsednik Lonardi je podpisal odlok o ustanovitvi »posvetovalne junte« dvajset predstavnikov argentinskih političnih strank, razen peronistične stranke in komunistične partije. Njena naloga je pomagati začasni vladi v političnih vprašanjih, predsedoval pa ji bo podpredsednik republike Isac Rojas. Junta bo zasedala v poslopiju parlamenta.

Indija ne namerava priznati Din Diema

Uradni odnos nasproti novemu režimu bo ostal nespremenjen

GOVOR KANCLERJA RAABA

Vzlic razlikam

Dunaj, 29. okt. (Tanjug). V parlamentarni debati pred sprejemom ustavnega zakona o ne-

vtралnosti Avstrije je govoril tudi kancler Raab. Dejal je, da bo stalna nevtралnost dežela podlaga avstrijske zunanje politike, ki naj avstrijskemu narodu zagotovi mir in blaginjo, pri čemer pa nevtралnost Avstrije ne ovira, da bi postala članica OZN.

Govoreč o odnosih Avstrije s sosedi, je kancler Raab dejal med drugim tudi to: »Z našo jugovzhodno sosedo Jugoslavijo smo zleehka navezali prijateljske odnose vzlic razlikam, ki so se pojavile v povojnem obdobju.«

New Delhi, 29. okt. (Tanjug). V indijskem zunanem ministrstvu izjavljajo, da Indija ne namerava pripoznati južnovietnamske vlade Din Diema.

Tako bo uradni odnos Indije nasproti novemu režimu ostal nespremenjen, ker Indija, ki pričakuje združitve Vietnamu, ni vzpostavila diplomatskih odnosov z nobeno izmed vlad obeh Vietnamov.

Poudarjajo pa, da bosta mednarodna komisija in njen predsednik, ki je Indijec, imela stike z Diemovim režimom, kakor bo to pač terjalo delo te komisije.

Glede dejstev, da so zahodne dežele hitro pripoznale Diema, so indijski politični krogi docela različnega mnenja. Medtem ko eni sodijo, da bo ta diplomatska podpora okreplila dosedanje negativno stališče južnovietnamske uprave nasproti združitvi, pa vidijo drugi v tem koraku možnost, da bi vplivali na ta režim v smislu spoštovanja ženevskih sklepov. Kar zadeva uradne kroge, pričakujejo le-ti poročila svojega predstavnika v nevtралni komisiji, izjavljajo pa, da se ne morejo strinjati z Diemovim glediščem, češ da Južni Vietnam ni dolžan izpolnjevati ženevskih sklepov, ker jih ni podpisal.

TRI MESECE PO RATIFIKACIJI AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

Dunaj proslavlja osvoboditev

Minuli ponedeljek je zadnja skupina okupacijske vojske zapustila Avstrijo. Izpolnila se je določba mirovne pogodbe, da morajo okupacijske sile tri mesece po ratifikaciji izprazniti 10 let zasedeno državo. Sovjetske in francoske čete so to izpolnile že septembra. Angleži so odšli 1. oktobra, sredi meseca pa še Američani. Avstrija je spet svobodna in suverena država.

Malokdo bi ob začetku desetega leta okupacije Avstrije pričakoval, da bo leta 1955 prišlo do osvoboditve. Prebivalci so bili vse prevč apatični, iz raznih konferenc okrog državne pogodbe in mednarodnih sestankov pa so se norčevali. Vedno je bilo kaj po sredi, da se velesile niso mogle zediniti. Toda mednarodni položaj se je menjal. Letos februarja je Sovjetska zveza izjavila, da je pripravljena znova razpravljati o Avstriji. Potem je šlo ko plaz. Marca je avstrijski kancler Raab obiskal Moskvo, v začetku maja pa so se na Dunaju zbrali štirje zunanji ministri in podpisali državno pogodbo. Parlament za parlament — zadnji je bil francoski — je pod-

Parada orožniških enot bodoče avstrijske vojske

pisal zgodovinske liste. Zadnja parada štirih okupacijskih sil je bila na Dunaju 27. ju-

lija. »Štirje« niso več sedeli v jeepih. Orožniški oddelki, bodoča osnova avstrijske vojske, so izvedli prvo slavnostno parado dne 26. septembra. Sile štirih držav so odšle, okupacijskega davka avstrijsko prebivalstvo ne plačuje več. Zdej se začnejo izdatki za novo domačo vojsko. Bodoči avstrijski generalštab se je že te dni sestel — tokrat se v civilnih oblekah. Dunajčani v šali pravijo: generalštab v cilindrih. Za prihodnje leto bo v državnem proračunu določenih 5,8 milijonov šilingov za armado.

NAPOSLED

Dunajčani so zelo radi veseli. Zdej so pozabili na skrbi: izdatki za vojsko, razmišljanja o gospodarskih vprašanjih, medstrankarske razprtije itd. Veselit se hočejo na proslavah osvoboditve. V gumbnice so si pripeli značke s štirimi sloni in napisom »Naposled«. Napolnili so ulice, uživali ob spominih na nekdanje čase, ko so po Burgu korakale avstroogradske kompanije, in s ponosom ogledovali najnovejše pridobitve svojega glavnega mesta: novi nebotičnik ob Donavi, obnovljeni Burgtheater in državno Opero, moderno ureditve najprometnejše točke na križišču Ringa s podzemskimi hodniki za pešce itd.

Glavna proslava je bila dne 25. oktobra, ko je bil proglašen Dan zastave. To bo odslej avstrijski državni praznik v spomin na vrnitev suverenosti. Dan zastave je bil normalen delovni dan, toda delavci in nameščenci so dobili dvojni redni zaslužek. Letošnje proslave so začeli tri dni prej.

Poslopja so imela praznično lice. Vsa so bila v državnih zastavah. Ljudje, ki so prišli na Dunaj iz najoddaljenejših krajev, so bili veseli in srečni. V mraku so v soju močnih reflektorjev začele stavbe, ki spominjajo na zgodovino Avstrije. V mestnem parku se je v čudovitih figurah in vseh mavričnih barvah visoko pogajal vodomet.

BEEOVEN, SCHUBERT, STRAUSS

Ob osmih zvečer se je začela slavnost pred Mestno hišo. Promet so že pred tem zaprli in velike množice so se nepretrgoma valile mimo Burga, parlamenta in Burgtheatra. Slavnost se je začela z uverturo Beethovnovoga »Egmonta«, nadaljevala s slavnostnim nagovorom namestnika dunajskega župana Konaya in se končala pozno v noč s Schubertovimi korničnicami in Straussovimi valčki. Ljudje so nosili papirnate rdečebelozastavice, poslušali priljubljene melodije in občudovali veličastni ognjemet.

V istem proglašu, s katerim je mestna občina pozvala prebivalstvo, naj razobesi zastave, so opozarjali, naj starši ne vodijo otroke na večerne slavnosti pred Rathaus. Večina tega opozorila ni upoštevala. Pripeljali so otroke, da so se še oni razveselili in zapomnili ta radostni dan.

Starejši ljudje so imeli v gumbnicah značke z napisom »Naposled«, otroci pa so v rokah nosili razsvetljene lampčone v obliki hišic. Tako so naposled dočkali svobodo.

Djuro Šmicerger

OBRAZI

in dogodki

VRNITEV BEN JUSEFA?

Maroškega sultana BEN JUSEFA, ki je bil dve leti v izgnanstvu na Madagaskarju, želi marško ljudstvo vajozi na prestol. Baje mu je tudi francoska vlada dovolila vrnitev v Maroko. Vrnitev Ben Jusefa bi povzročila bržkone velike spremembe v maroškem vprašanju.

POZDRAV DIN MIEMU

Oddelek južnovietnamske vojske pozdravlja novega predsednika republike NGO DIN DIEMA, ki je po vladni seji objavil deklaracijo, v kateri je razložil program svoje nove vlade: izdelati ustavo, ki bo zajamčila neodvisnost dežele in svobodo ljudi ter izvedbo splošnih volitev.

NESTRPNOST

Izraelski ministrski predsednik in zunanji minister MOSA SARET je zelo delaven v kulturnih palačah narodov v Zenevi. Ameriškega zunanjega ministra Dullesa je prosil, naj bi ZDA in Izrael čimprej sklenila vojaško obrambno zvezo, ki bi »jamčila« mir in zmanjšala napetost na Bliznjem vzhodu.

Tuje okupacije v Sudanu bo konec

Po 66 letih anglo-egiptovskega kondominija bo prebivalstvo naposled odločalo o svoji bodočnosti

Kairo, oktobra

Sudan bodo 9. novembra zapustili zadnji kontingenti angleške in egiptovske okupacijske vojske. Tri dni pozneje bo uradno objavljeno prenehanje tuje okupacije v Sudanu. To bo v boju ljudstva širnega afriškega kontinenta za neodvisne narodne države izredno važen dogodek.

Po dobrih 66 letih anglo-egiptovskega kondominija nad Sudanom, ki je pomenil oblast tujih gospodarjev, predvsem Angležev, na tem pomembnem afriškem področju, bo prebivalstvo te dežele odločalo o svoji bodočnosti: neodvisnosti ali enotnosti z Egiptom, ter sprejelo ustavo. Letos v avgustu je bilo končano prehodno obdobje, določeno z določbami anglo-egiptovskega sporazuma iz februarja 1952.

V prehodnem obdobju so sudanizirali to deželo in angleške guvernerje njenih pokrajin, visoke uslužbence in vso administracijo so zamenjali z domačini. Sudanizacija je pokazala, da je domače prebivalstvo sposobno, da opravlja državne posle in da ima osem milijonov Sudancev zrele narodne predstavnike, ki jim lahko v vsi odgovornosti zaupajo najvišje administrativne položaje.

Ni nobenega dvoma o tem, kakšen bo izid plebiscita, volitev ali glasovanj v parlamentu o vprašanjih, na katera naj odgovore Sudanci na podlagi določb anglo-egiptovskega sporazuma. Gre za neodvisnost ali enotnost z Egiptom. Razpoloženje za prvo možnost je v političnih strankah

Kartum ob Modrem Nilu

in med prebivalstvom naraslo tako, da so tudi najbolj vneti zagovorniki enotnosti z Egiptom doživeli popolno razočaranje. Eden izmed njih, bivši podpredsednik Unionistične stranke in glavni Unionistični nasprotnik Mohamed Nureidin se je umaknil iz Kartuma v Kairo, kjer je v

medlem vzdušju razkošnega hotela »Semiramis« pravzaprav samo turist. Mohamed Nureidin roče dati nobene izjave, pa tudi če bi jih dajal, egiptovska cenzura ne bi dovolila njihove objave, ker vlada noče dati povoda za spore in prepire z zdej močnim sudanskim prvakom Al Azharijem.

Neuspeh snovanja državne ali zvezne skupnosti Egipta in Sudana je odpiral s torišča političnega dogajanja tudi bivšega egiptovskega ministra za vprašanja Sudana Salaha Salema, ki si je na vso moč prizadeval, da bi dosegel ta cilj. Nasprotno pa je prišlo v Kartumu do upostavitve večje narodne enotnosti med različnimi političnimi strankami in organizacijami za podpiranje Azharija, da bi dosegel Sudan neodvisnost. Vse kaže, da bosta podprli vlado tudi v srditem boju živci verski ločnici Ansara in Katamčija, ki se že več let borita za ugled in ki morata biti praviloma zmeraj v nasprotnih taborih.

Med Egiptom in Veliko Britanijo pa je nastal hud spor in nesporazum v zadevi poti, ki naj bi jo ubiral Sudan odslej v uresničevanju načela samoodločbe. Egipt in Velika Britanija sta razmišljala o tem, da bi odobrila sklep sudanskega parlamenta o upostavitvi mednarodne komisije, ki naj bi nadzorovala uresničitev sudanske samoodločbe.

Velika Britanija zdej očita Egiptu, da je nedavno enostran-

sko privolil v upostavitve te komisije in odobril predlog sudanskega parlamenta o plebiscitu, ne pa o volitvah v ustavodajno skupščino. Egiptani pa trdijo, da Angleži niso hoteli privoliti v upostavitve te komisije, in Kairo zahteva, naj bi se njeni člani sestali pred 13. novembrom, torej pred dnevom, ko bo prenehala vojaška okupacija Sudana. Zato je Egipt obvestil v predlagani komisiji zastopane države, da se popolnoma strinja z njihovo izbiro. Po sklepu sudanskega parlamenta naj bi bile v komisiji zastopane Indija, Pakistan, Jugoslavija, Švedska, Norveška, Svica in Čehoslovaška.

Po egiptovskem tolmačenju sporazuma iz leta 1952, zlasti pa pisem, izmenjanih med Londonom in Kairo, naj bi bila dolžnost mednarodne komisije, da bi imenovala vrhovnega poveljnika sudanskih obojeznih sil. To naj bi storila pred umikom čet iz Sudana. Preprosteje rečeno, Kairo bi želel, da bi prišli posli vrhovnega poveljnika, ki so zdej v rokah generalnega guvernerja Angleža sira Knoxa Helma v roke Sudanecv, ne pa da bi Angleži tudi po umiku svojih čet prek vrhovnega poveljnika obdržali vpliv v vojski in morda vplivali tudi na volitve ali plebiscit.

Azhari pa zahteva, naj sedanji parlament odloči o bodočnosti dežele. Parlament naj bi dobil atribute in pravice ustavodajne skupščine. Zdravko Pečar

ŠTIRI LETA PO SAN FRANCISCO

Stiki med Japonsko in Sovjetsko zvezo

moč, v kateri je Japonska jasno označena kot bodoči agresor.

Tako je izid mirovne konference v San Franciscu, ki sta njegovo enostranost in pozneje škodljivo posledice najbolj zagrešile ZDA in ZSSR, najmanj pa Japonska, za štiri leta onemogeli stike med Japonsko in Sovjetsko zvezo.

SPORNA VPRAŠANJA

Londonska pogajanja o prenehanju vojnega stanja in upostavitvi diplomatskih stikov, ki so se začela pred kakimi petimi meseci in ki jim še ni videti

konec, pomenijo skupen napor Japonske in Sovjetske zveze, da bi našli kompromisno ureditev cele vrste problemov, nastalih v času, ko je brezkompromisnost krojila fiziološki mednarodnih stikov.

Nekateri teh problemov, kakor na pr. teritorialni spor za Sahalin in Kurilske otoke, izvirajo še iz davne zgodovine rusko-japonskih odnosov. Drugi, kakor denimo vprašanje japonskih vojnih tujetkov in civilnih internirancev v Sovjetski zvezi, pa so nastali s kapitulacijo Japonske in sovjetsko okupacijo bivših japonskih posesti.

Toda ti in podobni problemi, čeprav so v london-

skih pogajanjih glavne točke dnevnega reda, niso niti ključni niti sami po sebi težko rešljivi, pa tudi Sovjetska zveza ni zaradi njih do začetka letosnjega leta vztrajno ignorirala svoje pravice, zlasti eno posebno ključno mirovno pogodbo v San Franciscu, da bi od Japonske zahtevala sklenitev separatnega miru sv dubne omenjene pogodbe.

Glavni problemi med Japonsko in Sovjetsko zvezo so izvirali in izvirajo prav iz »duba« San Franciscu. Iz duba takratne blokovske politike ter njenih sedanjih posledic in revidrov. Gre v kratkem za vprašanja, kako in v kakšnih pogojih urediti stike, kakšno popuščanje in kakšna poročstva bi bila potrebna in pa, da vse to formalno ne bi nasprotovalo mednarodnim obveznostim, ki so v minulosti pripomogle k konsolidaciji tehničnega vojnega stanja med obema deželama.

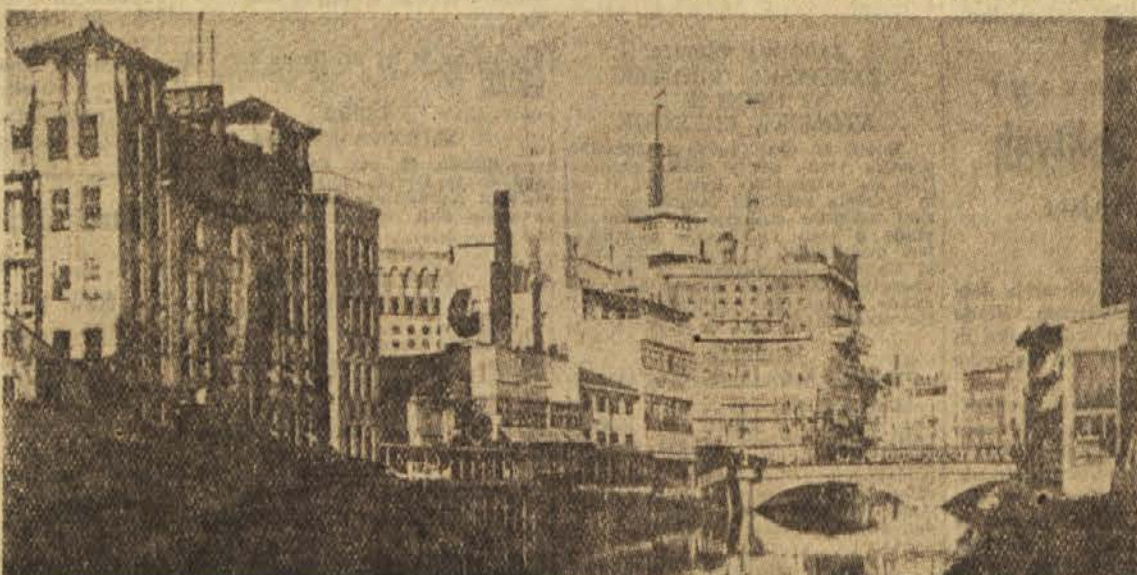
KOČLIVJ POLOŽAJ

Ovire na poti k sklenitvi miru in ureditvi stikov med Japonsko in Sovjetsko zvezo so nastale v času splošne nevelje in pripravi na neugibni svetovni spopad. Seveda neoborožena in nesamosojna Japonska ni mogla povzročiti spopada, niti sodelovati v nem drugazče kakor vojno torišče. O vojni in miru so odločali brez nje. Po isti logiki Japonska ni mogla sprožiti vprašanja separatnega miru z ZSSR, marveč je pasivno odločala, dokler se sovjetska zunanja politika in mednarodno vzdušje nista dovolj spreminila in dokler Sovjetska zveza ni dala formalne pobude za ureditev stikov.

Kolkor pa zdej kaže, da Japonska ni dovolj navdušena za skrajšanje zaključek londonskih pogajanj ali da jih celo namenoma zavlačuje s tem, da zahteva, naj bi najprej uredili manj važna vprašanja kot pokoj za prenehanje stehničnega vojnega stanja, je treba iskati poljsnilo ne v trmoglavosti Japoncev ali njihovi nezaupljivosti glede sovjetskih namenov, marveč v izredno kočljivem mednarodnem položaju Japonske.

Naj politika sedanje japonske vlade še tako sloni na težnji po popolni samostojnosti in neodvisnosti — na Japonskem pa malokdo zanika, da bi lahko ureditev stikov z ZSSR samo pospešila ta proces — vendar ne smemo prezreti dejstva, da mora Japonska še zmeraj opravljevati svoje ukrepe pred veselo, od katere je odvisna, in da ji sleherni neupoštevanje tega dejstva še zmeraj lahko samo škoduje.

Kosta Timočijevič

Tokio

IZ ŽIVLJENJA IN DELA NA KOPRSKEM

Novo naselje v Smedeli blizu Kopra

»Glej, novi Koper!« mi je dejal nekdo in pokazal skozi okno avtobusa razsežno gradbišče ob Smedeli. In res kaže, kakor da rase mulo mesto sredi nasadov oljk, vinogradov in brajd. To je prva etapa večjih gradenj v sklopu zazidalnega načrta občine Koper, ki je sklenila postaviti na področju Smedele novo stanovanjsko naselje. Razen 29 enonad-

stropnih hiš, ki jih sedaj grade, oziroma že v glavnem dogotavlja, predvideva urbanistični načrt še gradnjo daljših stavb, tako imenovanih vrstnih hiš in lepo število hišic.

V hiše, ki jih sedaj grade in dokončavajo, se bo vselilo 210 družin. Stanovanja so prirejena v štirih različnih tipih: mala in velika dvosobna ter trosobna stanovanja in garsonjere. Vsa stanovanja so svetla in zračna, z velikimi balkoni, odkoder je lep razgled na Koper, pristanišče in morje z Debelim rtom v ozadju.

Celotno naselje leži na pobočju položnega hriba in je grajeno tako, da poslojja drugo drugemu ne zapirajo razgleda.

Gradnja je v teh krajih nekoliko dražja zaradi dovažanja gradbenega materiala od drugod. Tako bo stalo eno stanovanje povprečno tri in pol milijona.

V Kopru grade trinadstropno stanovanjsko poslopje, ki bo kmalu gotovo. Razen tega izvršujejo številne adaptacije, med drugim tudi popravljajo stari hotel, ki ga bodo, upamo, že prihodnjo sezono uporabljali.

V ostalem, kako je s stanovanjsko stisko v Kopru?

Trenutno je okrog 1600 prostilcev za stanovanja. Od tega je okrog 800 nujnih primerov. Če jih bo novo naselje v Smedeli sprejelo 210, potem ostane od nujnih še 600. Vsekakor pa bi Koper potreboval v prihodnjih štirih letih vsaj 2000 novih stanovanj. Tako bi sama tovarna motorjev »TOMOS« potrebovala nekaj sto

Devetdnevno gostovanje Gledališča Slovenskega Primorja

Gledališče Slovenskega Primorja se je vrnilo z devetdnevnega gostovanja po Primorski. Povsod so z uspehom izvajali Zolajevo dramo »Therese Raquin«. Obiskali so Ilirsko Bistrico, Postojno, Miren, Kobariid, Idrijo, Tolmin, Videm in Ajdovščino. Včeraj pa je gledališče uprizorilo isto dramo v Kopru za sindikalni abonma.

Te dni je bila v dvorani Slovenskega gledališča slovenska akademija ob 56-letnici ustanovitve SKOJ. Akademijo so organizirali koprski srednješolci. O.

Slavje v Novem mestu

Novo mesto, 29. okt.

Danes in včeraj so tu že tretjič slavili spomin na ustanovitev novomeške partizanske čete v oktobru 1941. Včeraj popoldne so v dvorani Sindikalnega doma odprli razstavo o življenju in delu Janeza Trdine, največjega poznavalca dolenskega človeka. Zvečer je bila v Domu ljudske prosvete slavnostna akademija, na kateri je govoril o delu Novoga mesta v NOB predsednik občinskega sveta za prosveto in kulturo profesor Janko Jarc, sodelovala pa sta orkester in pevski zbor KD Dušan Jereb, članica ljubljanskega gledališča M. Kačičeva, Mestno gledališče z Borovo dramo Težke ure.

Danes zjutraj se je navzlec naloževanju snega zbralo nad 2000 ljudi na slavnostno okrašenem glavnem trgu. Predsednik Občinskega ljudskega odbora Maks Vale

Posvet o kmetijskih problemih

Kranj, 29. oktobra. — Na poveljevanju predstavnikov kmetijskih združenj za Gorenjsko, predstavnikov Okrajne zadrzne zveze in drugih političnih in oblastvenih organov Okrajnega ljudskega odbora v Kranju so danes razpravljali o kmetijskih problemih na Gorenjskem. Govora je bilo predvsem o vlogi zadrge pri odkupu in o skladih za pospeševanje kmetijstva.

je govoril o gospodarskem in kulturnem napredku mesta po osvoboditvi ter o nalogah, ki ga čakajo. Zatem je čestital zbranim meščanom generalmajor Savo Vučkelič v imenu novomeške garnizije, za njim pa je pozdravil zborovanje v imenu predsedstva SZDL Slovenije član Izvršnega sveta Janez Hribar. Predsednik Maks Vale je nato odkril pred mestno hišo dopisni kip Janeza Trdine in Dragotina Ketteja, ki sta delo akademskega kiparja Jakoba Savinška.

Množica ljudstva je nato počastila spomin padlih herojev — borcev NOB, talcev in žrtev fašističnega terorja, pred stebrsko lopto na Vratih. V imenu okrajnega odbora ZB je govoril Vlado Tauper, sodelovala pa sta mestna godba, pevski zbor Dušan Jereb in vod borcev JLA, ki je izstrelil tri častne salve. Takoj nato so v Strliški ulici odkrili na nekdanji Trdinovi hiši, v kateri je pisatelj pred 50 leti umrl, spomniško ploščo. Razen domačinov sta tu govorila tudi predstavnik Mengeša in Društva slovenskih književnikov. (tg)

Gorenjska za Dan mrtvih

Na Gorenjskem pripravlja Okrajni odbor ZB za Dan mrtvih osrednjo komemoracijo v Dragi

pri Begunjah, na grobišču, kjer stoji veličasten spomenik padlim in talcem. Pri počastitvi njihovega spomina bosta sodelovala tudi godba na pihala jeseniške zborovne in jeseniški pevski zbor. O težkih dneh naše borbe bo govoril zvezni ljudski poslanec Franc Perovšek. Manjše komemoracije bodo tudi v vseh občinah na Gorenjskem, tako v Begunjah, kjer bo govoril bivši zapornik Aleš Jelenc, prav tako tudi v Zirovnici in Radečah. Komemoraciji v Zirovnici bodo prisostvovali tudi številni Kranjčani, saj mnogi Kranjčani počivajo v grobovih v tem kraju. Samo mesto Kranj je darovalo za svobodo 308 življenj. Počastitev njihovega spomina bo nedvje slavnostna. Zvečer pred Dnevom mrtvih bo glavna komemoracija pred Sindikalnim domom v Kranju. Pred tem bodo šli predstavniki ZB in položili vence na spomenik in spomniške plošče. Tudi v Stražišču bo skupno z naseljem Orehek posebna svečanost. V tovarni Inteks se bodo na Dan mrtvih tudi spomnili delavcev, padlih za svobodo. (ai)

S I. jugoslovske razstave usnarjstva in obutve: izdelki usnarjne v Miru pri Gorici (Pod sliko, ki smo jo objavili včeraj, se je pomotoma vrnil navedeni tekst. Pravilno se glasi tekst pod večrajšo sliko: Izdelki tovarne »Alpina« v Zireh)

BRALCI NAM PIŠEJO

ALI JE TO V PRID POSPEŠEVANJU TURIZMA?

Za razvoj turizma v nekem kraju so velikega pomena prometne zveze. Spregovoriti bi o zgornjesavski dolini na Gorenjskem, ki pomeni v poletnem in prav tako v zimskem turizmu prav gotovo eno izmed močnih turističnih središč v Sloveniji. Toda izletnik, Ljubljčan, ki želi na enodneвно smuko v Kranjsko goro ali Planico, preživi skoraj pol dneva na vlakcu. Omembe vredno je pa tudi dejstvo, da v zgornjesavski dolini ne vozi več motorni vlak, ki je voznik predlanski. Izletniki in turisti n. pr. iz Beograda in Zagreba

Popravek

Dne 29. oktobra smo na 5. strani priobčili sodno poročilo »Uslužbeni Elana« pred sodiščem. V poročilu ni bilo navedeno, da so nekateri uslužbeni obsojeni na pogojne kazni. Obsojeni so bili naslednji uslužbeni »Elana« s takimi kaznimi: Šušteršič na 4 mesece zapora in 40.000 din kazni, Kržišnik na 3 mesece zapora, Kavčič Ivan za tri kaznivá dejanja na 4 mesece zapora pogojno. Stroji na 3 mesece zapora pogojno. Navseč na 1 mesec zapora in 5000 din denarne kazni pogojno. Pangaržnik na 1 mesec zapora pogojno in Cirič Gašperin na 3 mesece zapora pogojno.

pa, ki bi radi prišli v ta gorenjski kot, ne morejo nadaljevati poti, če odpotujejo z brzovlakom, ki odpelje iz Beograda okoli 23. ure, ker prispejo na Jesenice ob 10.35. In namesto da bi imeli potem takojšnjo zvezo naprej v Planico, morajo čakati na Jesenicah samo dve minuti manj kot 4 ure. Kajti prvi vlak v tisto smer odpelje šele ob 14.33.

Ne bi opisoval razpoloženja potnikov, ki so prisiljeni potikati se po Jesenicah 4 ure, marveč bi zgolj nagasil, da tak voznik red ni v prid pospeševanju turizma v teh krajih. Resnici na ljubo, tudi voznik red bi moral upoštevati turistične potrebe. Turist.

Iz Ajdovščine

Na območju občine je zdaj v teku pomembna zdravstvena akcija. Protituberkulozni dispanzer opravlja »besedilničar« v vseh prvih in osmih razredih osnovnih šol. Te dni bo treba cepiti nad 2500 otrok.

Odslek za ljudsko zdravstvo in socialno varstvo pri občinskem ljudskem odboru je razdelil te dni dijake podpore 102 dijakoma srednjih šol; med njimi je 60% vojnih sirot iz NOV. Za tri mesece je razdelil 650.000 dinarjev. M. T.

OBCNI ZBOR TURISTIČNEGA DRUŠTVA LJUBLJANA

Uredimo Ljubljano v vablivo turistično središče

S tečajji so vzgojili vodniški kader — Snemajo turistično-zgodovinski film o Ljubljani v barvah

Ljubljana, 29. okt. Sinoči je bil drugi občni zbor Turističnega društva Ljubljana. Poročilo upravnega odbora in razprava sta ustvarila sliko prizadevanj tega mladega društva za

Turističnega društva na Gostinski šoli.

Med največjimi prireditvami v Ljubljani je bil prav gotovo II. ljubljanski festival. Uspeh prireditve je nedvomno vplaval na izredno zanimanje za festivalske prireditve ob III. festivalu, ki ga je priredil že zavod »Ljubljanski festival«. Prav ob večjih prireditvah pa je neprijeto občutiti premajhno zmogljivost hotelov v Ljubljani. V minulih dveh letih je društvo izdalo brošuro »Kam v nedeljo?« s priloženim zemljevidom Ljubljane in okolice, barvne razglednice z motivi Ljubljane, organiziralo snemanje turistično-zgodovinskega filma v barvah in izdelavo serije barvnih diapozitivov iz Ljubljane in okolice.

Turistična vzgoja meščanov je bila prav tako v društvenem delovnem programu. Prav posebno pozornost so posvečali turistični vzgoji mladine. V ta namen so tudi pripravili predavanja za učno osebje na ljubljanskih šolah in s tem povežali razgovore o možnostih vključitve turističnega programa v učne načrte osnovnih in srednjih šol. Tudi na Gostinski šoli je bilo nekaj uspešnih predavanj s tega področja. Pripravljajo tudi izdajo knjižice »Turistična vzgoja«, ki bo kvalitetno dopolnilo vzgojnih prizadevanj tega društva.

V tem času so tudi uredili prostore za taborjenje v Ribnem pri Bledu in na Ježici. V campingu na Ježici je minulo leto taborilo 564 oseb, med njimi največ Nemcev, Francozov in Nizozemcev. Seveda pa je treba še marsikaj na-

praviti za popolno opremo teh prostorov. Na Ježici bodo v leseno lopo napeljali električne kontakte za kuhanje in uredili vodno napeljavo.

Na pobudo društva so sklicali tudi tri konference turističnih društev glavnih mest Jugoslavije in turističnih društev iz Slovenije, ki so prispevale k rešitvi številnih perečih vprašanj na področju turizma. Na zadnji konferenci je bil sprejet tudi predlog, da se na sedežih okrajev ustanove stalne turistične konference, kar so zadnje čase začeli izvajati. V treh vodniških tečajih so vzgojili 30 vodnikov, ki jih v veliki večini že zaposlujejo turistično-prometna podjetja.

Na občnem zboru so izvolili komisijo, ki bo na osnovi gradiva pripravila sklepe in program dela Turističnemu društvu za prihodnja leta. Med najbolj zanimive predloge je šteti misel o ureditvi tipično slovenskega lokala v Ljubljani. —ig

Strela povzročila škode za približno milijon dinarjev

Ljubljana, 29. oktobra. Danes ob pol štirih zjutraj je s spremeljalo bliskanje in grmenje, udarila strela v lipo ob cesti v Mestni log. Iz lipe je preskočila na bližnji električni drog in ga močno poskočevala, ter nato po električnem vodju naprej udarila v hišo na cesti v Mestni log, kjer je napravila veliko razdejavanje in precej škode. Ljudem vi hiše se na srečo ni nič zgodilo. V vseh sosednjih hišah v premeru do 100 m je strela uničila vsa okenska stekla in električno napeljavo. Tako je bilo samo na stavbi interneta Srednje gradbene šole uničenih nad 40 oken. Udarec strela je bil tako močan, da je počila vodovodna cev v globini 1,5 m ter tako nastal srednji ceste pravi izvor vode. Vso škodo so ocenili na približno pol milijona din.

Novi blok v Kopru

stanovanj za svoje delavce, brž ko bo dograjena in bo njena proizvodnja stekla s polno kapaciteto. Z.

Hladilnica za ribe in povrtnine v Piranu

Predstavniki živilske industrije koprškega okraja so te dni obravnavali predloge investicij v prihodnjem letu. Najvažnejši objekt v prihodnjem letu naj bi bila hladilnica za ribe in povrtnine v Izoli, ki bi služila za tamkajšnjo konzervno industrijo. Razen tega so razpravljali tudi o nekaterih organizacijskih pomanjkljivostih v živilski industriji, ki se kažejo v konkurenčnem lovu na surovine, predvsem ribe. Poudarili so potrebo po specializaciji posameznih tovarn, oziroma koordinaciji med njimi, s čimer bi lahko konzervna industrija povečala in pobočila svoje proizvode. Sklenili so, da bodo predstavniki konzervnih tovarn pripravili teze perspektivnega razvoja te industrije.

razvoj turizma v našem glavnem mestu. Predvsem je bilo za zadnji dve leti značilno pridobivanje novega članstva, tako da šteje danes društvo 1024 rednih članov in 54 pravnih članov, to je raznih gospodarskih organizacij. V tem času so na pobudo društva ustanovili tudi turistično olepševalno društvo na Ježici in podmladek

OB PREMIERI KOMEDIJE »SKUPNO STANOVANJE« V TRBOVLJAH

Dve uri prijetne, toda nekoliko cenene dobre volje

Trbovlje, 28. oktobra. — Ne dá se tajiti: z uprizoritvijo komedije Dragotina Dobričina »Skupno stanovanje«, s katero so pravzaprav amaterska gledališča v Trbovljah odprla letošnjo gledališko sezono, si je dramska družina »Svobode-Center« pridobila med občinstvom na mah tolikšne simpatije, da bo s to komedijo gotovo še nekajkrat napolnila svoj gledališki hram. S tem lahkotnim gledališkim delom, ki utegne sčasoma postati eno izmed standardnih del na repertoarju amaterskih gledališč, zares ni težko dobiti v krajih, kjer vlada občutna stanovanjska stiska, tistega neposrednega stika, z občinstvom v avditoriju. Stvar je v svoji karakterizaciji tako preprosta, celo precej pretirana in karikirana, da ob njej obsediš brez duševnega truda in notranje napetosti, pač pa se pri srčno smejiš zadregi nad zadrage, ki se vrtiljo na odru, vse dokler se ob srečnem in nekoliko sentimentalnem koncu zadnje ne zastre zavesa.

Avtor »Skupnega stanovanja« kajpada s svojo komedijo za las ni preffaknil enega izmed naših žgocih vprašanj življenjske ravni. Bolj ali manj mehanično in v pretiranih barvah ga je pokazal v zrcalu razmer, da prevzame marsikoga dobra volja, čeprav je morebiti prišel v gledališče iz še tako težkega in betežnega stanovanjskega okolja. Prav v tem in nikjer drugje je tiste nekaj vrednosti, ki jo ta komedija sploh ima. V marsičem spominja na prijeme, s kakršnim so pred dvajsetimi leti Zaščenko, Panteljmonov in Katajev v svojih satirah, humoreskah in groteskah na tako lagoden način prikazovali najrazličnejše plati in zadrege ter stiske

vsakdanjega življenja. Ne moreš reči, da bi stvar ne bila v bistvu realna, le tekst in obdelava sta na vso moč pretirana, da že prehajata v karikaturo, preračunano na cenen humoristični užitek.

Režiser in inšcenator Milko Rak je delo postavil na oder v kar naj bolj realni sceni in tehnično tudi tako prilagojeno, da se je komedija razvijala kar najhitreje. Vtem ko je ohranil v tekstu in vnanji manifestaciji vse »folklorne« primese in značilnosti, je sicer čutili nekakšno odmaknjenost navzlec temu, da je stanovanjsko vprašanje tako splošno in enako močno v Trbovljah kot nekje v Tetovem ali Nišu. Robert Plavšak je v maski in igri izvrstno podoživel dedka Boga in kot ena izmed osrednjih oseb v veliki meri prispeval k splošnemu igraskemu uspehu vse gledališke družine. V njegovi ožji družini so se v vsem tem stanovanjskem diradaju prijetno uveljavili Mica Bizjakova kot ga. Kata, Franci Jarc kot zet Dragiša in Ivica Jarčeva kot nečakinja, ki se ob vseh zmešnjavah razcvete v ljubezni in sredno pristane ob strani zamišljenega in nekoliko odmaknjenega medicena Miše. Zanj bi lahko rekli, da ga je Ivko Plesković na premieri prepovršno podoživel, česar je verjetno v precejšnji meri krivo nesigurno obvladanje samega teksta. Med prav uspeš' stvaritvi lahko štejemo tudi tetko Polo Štefica Šuštarjevo in večnega študenta Pepija Rajka Bigmana. V tej komediji je Rajko Bigman zaigral tako prikupno, da ni dvomiti, da rase z njim v gledališki družini prav dober amaterski igralec, ki se ume čedalje bolj ugledno uveljavljati tudi v zahtevnejših vlogah. Njegov tempo igre

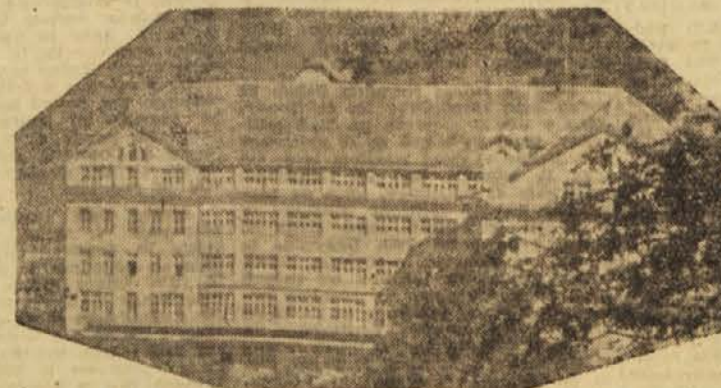
in temperament je bil zlasti v tretjem dejanju navdve pristen. Ob njem se je lepo in prisrčno razvijala tudi vhrava Rada Silve Pleškovičeve, ki je tokrat s prav doživim registrom izoblikovala zastopnico nekoliko kapricioznega mladega ženskega sveta. V manjših vlogah pa so ustrezno prispevali svoje deleže Bojan Zagar, Franc Fabjan, Drago Goluf in Oto Hočevar.

Navzlec tehnično omejenim možnostim se je na tem starem odru komedija razvijala v pravem tempu, ko da niti oba odnora nista mogla utruditi sicer razpoloženi gledalcev. Toda če smo lani v Gledališču »Lažnik« zapisali, da je imela njegova dobra volja nekoliko prepočasen tempo, potem lahko k Dobričinovem »Skupnem stanovanju« pristavimo, da je njegova dobra volja nekoliko cenena. Ta ugotovitev sicer prav v ničemer ne zmanjšuje razmeroma prav dobre uprizoritve dramske družine. Pač pa velja v zvezi z idejno presojo samega dela, ki sicer človeka za dobri dve uri požene v smeh in v njem sproži plaz dobre volje, ki pa po končani predstavi ne zapusti v človeku prav nobene težje in nestrojne miselne sledi. France Gerželj

Vedno več zanimanja za izdelke

Tovarna Impol v Slovenski Bistrici si je s svojimi kakovostnimi izdelki pridobila sloves doma in v svetu. Izvažajo predvsem v Nemčijo, Švice, deloma na Holandsko, v Turčijo in Grčijo, v dogovoru pa je tudi s Švedsko. Med izvoznimi predmeti so v glavnem aluminijasti izdelki in deloma bakrena žica.

ČEVELJ ZNAMKE

POSTREŽEMO VAM V 85 LASTNIH PRODAJALNAH • VELIKA IZBIRA!

NISAMO IZDELAN IZ PRVOVRSTNEGA USNJA IN KVALITETNO NA VIŠINI, TEMVEČ TUDI TRAJNO OHRANI SVOJO ELEGANTNO OBLIKO

OGLEJTE SI NAŠE NAJNOVEJŠE MODELE NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU IN V NAŠIH PRODAJALNAH

KULTURNI OBZORNIK

SPORT IN TELESNA VZGOJA

TRETJA PREMIERA V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

KOMEDIJA »PO SILI«

»Edina naloga, vredna prave armade, je: miroljubno oblegati svojo domovino, ki so njena vrata odprta...« pravi Hektor Andromahi v tretjem prizoru »Trojanske vojne ne bo«.

»Te pa ni treba pozabiti, ko gledamo na odru Giraudouxovo delo »Trojanske vojne ne bo«.

Kaj naj ta igra sodobnemu človeku še pove? Mar že splošno znano resnico, da se vojne ne bi jejo zavoljo lepim Helen in užajljene časti, pač pa zaradi čisto stvarnih stvari (vrata vojske, pravni Andromaha, se bodo odprla, »ko bodo žita zlata in težka, ko se bo trta šibila«)?

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

»Edina naloga, vredna prave armade, je: miroljubno oblegati svojo domovino, ki so njena vrata odprta...« pravi Hektor Andromahi v tretjem prizoru »Trojanske vojne ne bo«.

»Te pa ni treba pozabiti, ko gledamo na odru Giraudouxovo delo »Trojanske vojne ne bo«.

Kaj naj ta igra sodobnemu človeku še pove? Mar že splošno znano resnico, da se vojne ne bi jejo zavoljo lepim Helen in užajljene časti, pač pa zaradi čisto stvarnih stvari (vrata vojske, pravni Andromaha, se bodo odprla, »ko bodo žita zlata in težka, ko se bo trta šibila«)?

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

filozofija ni več aktualna, pa naj je že napačna ali ne, in tako ostane samo duhovite sentence, ostane zgolj bleščeti se vrtljak misli o človeku, ki so vsaj zanimive, če že niso vedno resnične.

Zaključni prizor: Trojanski pesnik je mrtev. — grški pesnik ima besedo... Od leve: Kasandra (J. Hahnova), Abneos (F. Prus), Andromaha (A. Svetlova) in Hektor (F. Presetnik), Troilus (M. Kalan) in Helena (VL. Simičičeva) ter mrtev Demokos (F. Kumer) v Giraudouxovi igri »Trojanske vojne ne bo«.

smelosti in še o marsičem. S tem, da je postavil dejanje v antični okvir, je poudaril večnostne elemente človekovih vrlin in slabosti. Tako se je podal na področje razpravljanja o človeku kot takem in zato so malone vse njegove osebe zgolj nosilci njegovih idej.

Zdi se nam, da ne bi imelo pravega smisla govoriti o posameznih elementih »pretežavno«. Tako trud in smelost nista mogla obroditi sadov.

Če je vodstvo Mestnega gledališča že hotelo seči po Jeanu Giraudouxu — kar je samo po sebi hvalevredno početje — bi bilo moralo izbrati kako drugo delo iz njegovega obširnega opusa. Nemara »Ondino«?

Jože Sircelj

»Edina naloga, vredna prave armade, je: miroljubno oblegati svojo domovino, ki so njena vrata odprta...« pravi Hektor Andromahi v tretjem prizoru »Trojanske vojne ne bo«.

»Te pa ni treba pozabiti, ko gledamo na odru Giraudouxovo delo »Trojanske vojne ne bo«.

Kaj naj ta igra sodobnemu človeku še pove? Mar že splošno znano resnico, da se vojne ne bi jejo zavoljo lepim Helen in užajljene časti, pač pa zaradi čisto stvarnih stvari (vrata vojske, pravni Andromaha, se bodo odprla, »ko bodo žita zlata in težka, ko se bo trta šibila«)?

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

»Edina naloga, vredna prave armade, je: miroljubno oblegati svojo domovino, ki so njena vrata odprta...« pravi Hektor Andromahi v tretjem prizoru »Trojanske vojne ne bo«.

»Te pa ni treba pozabiti, ko gledamo na odru Giraudouxovo delo »Trojanske vojne ne bo«.

Kaj naj ta igra sodobnemu človeku še pove? Mar že splošno znano resnico, da se vojne ne bi jejo zavoljo lepim Helen in užajljene časti, pač pa zaradi čisto stvarnih stvari (vrata vojske, pravni Andromaha, se bodo odprla, »ko bodo žita zlata in težka, ko se bo trta šibila«)?

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

»Edina naloga, vredna prave armade, je: miroljubno oblegati svojo domovino, ki so njena vrata odprta...« pravi Hektor Andromahi v tretjem prizoru »Trojanske vojne ne bo«.

Kaj naj ta igra sodobnemu človeku še pove? Mar že splošno znano resnico, da se vojne ne bi jejo zavoljo lepim Helen in užajljene časti, pač pa zaradi čisto stvarnih stvari (vrata vojske, pravni Andromaha, se bodo odprla, »ko bodo žita zlata in težka, ko se bo trta šibila«)?

Giraudoux je bil glasnik humanizma kot takega, tuj mu je bil borbeni humanizem Romaina Rollanda in Maksima Gorka. Bil je predvsem artist. Ta značilnost njegovega ustvarjanja se kaže v vsej njegovi umetniški razvojni poti od liričnega impresionizma do simbolizma in celo surrealizma.

PRED TROJNIM SREČANJEM NASIH IN AVSTRILJSKIH NOGOMETASEV

Znanje ali tradicija

Jugoslovani v nehvaležni vlogi favorita na Dunaju. — Najbolj negotovo v Beogradu

Po šestih mesecih bo stadion v Pratu spet poln. Neprestani neuspehi avstriljskih nogometasev so zmanjšali tradicionalno zanimanje Avstrilcev za nogomet. Šele sloves Jugoslovancev je spet razburil njihovo žilico. Ze v četrtke so bile vse karte za nedeljsko tekmo razprodane, 60.000 gledalcev ho danes ob 15 zaploskalo obema reprezentancama, ko bosta pritekli na igrišče. Med njimi bo tudi nekaj tisoč Jugoslovancev, ki se niso ustriali dolge poti, samo da bi videli prvo zmago naših na Dunaju. Ostali pa se bodo zadovoljili s presnosom po radiu; za njih bo danes zanimiv le en oddajnik — radio Zagreb, ki bo malo pred 15 prišel spremljati naše nogometase pri napadu na doslej še neosvojen trdnjavo.

JAVNO MNENJE IN ZVEZNI KAPTAN

Ali ste opazili, da zvezni kapetan Tirmarič vedno nasprotuje javnemu mnenju? Pred tekmo z Nemčijo smo bili vsi pripravljani na najslabše, on pa je prepričevalno trdil, da je kakršnakoli naša enajstorica sposobna premagati svetovnega prvaka. Še pred odhodom na stolik v Ircem smo vsi vedeli, da bo rezultat tekme govori v našo korist, le Tirmarič je nasprotoval in priporočal opreznost. Tako pa tudi danes. Ko smo po zadnjih zmagah bili vsi optimisti in ko so sami gostitelji bili prepričani v svoj poraz, pa prvi zvezni kapetan, da so Avstriljci zelo neprijetni nasprotniki.

Precej resnice je v tem. Ranjeni lev je najnevarnejši. Avstriljci pa so ranili Madžar z 1:6 v Budimpešti. Vprašanje je le, če jih niso morda dotolčili do kraja. Tradicija govori v korist domačinov. Doslej jih Jugoslovani na Dunaju še niso premagali. Ko so bili naši najbližje temu, so Avstriljci izenačili s pomočjo sodnika. Da so Jugoslovani trenutno najbolj nogometasi od Avstrilcev, smo si vsi na jasnem. Celot Avstriljski skoraj soglasno priznavajo našo premoč. Avstriljski športni novinar Herbert Meisel je bil na trening tekmah naše reprezentance v Mariboru in avstriljske v Šankt Pektenu. »Od desetih tekem bi Jugoslovani zmagali v osmih, je dejal, ko si je ogledal igri obeh reprezentance.

Avstriljski zvezni kapetan Geyer je le s težavo spravil skupaj enajstorico najboljših. Nekdo mu je predlagal, naj napiše imena dvajsetih izbranec na listice in jih potem vleče iz klobuka. Tako slabi so avstriljski nogometasi. Eden svetla ločka v avstriljskem moštvu je Hanappi, ki bo igral danes na mestu srednjega napadalca. Ta vsestranski igralec je igral menda že v vseh mestih. S postavitvijo na mesto vodje napada bo ta igralec imel prav gotovo posebno nalogo. Hkrati pa je videti, da so se tokrat Avstriljci odgovorili svojemu nazadnjemu duhu, saj bodo igrali v knjiški vrsti kar trije tipično obrambni igralci, velika bo borba med Vukasom in Ocwickom. Le za Mitutinovića ne bodo mogli brzokone najti dostojnega protigralca.

Na klopi za rezerve bodo na naši strani sedeli trije igralci, ki so za državne barve nastopili skupno nad 150-krat: Bobek, Horvat in Stanikovič. Zvezni kapetan bo imel veliko možnost za manevriranje. Pravijo, da Bobeka ni postavil v moštvo le zato, ker ne bi mogel držati več kot en polčas. Morda mu bo Bobekovo znanje koristilo v drugem polčasu. Spominjamo se na uspele uvrstitve Mitutića na tekmi proti Italiji.

Torej, naši so v tekmi proti Avstriljcem. To ni preveč zloščena stvar. Favorit po navadi podcenjuje svojega nasprotnika. To pa se čisto kolesarske dirke na stadionu v Šiški so zaradi zapadlega snega preložene na prihodnjo nedeljo

MLADINSKI NOGOMETNI TURNIR V finalu Zagreb in Maribor

Maribor, 29. okt. Danes popoldne se je na stadionu v Ljudskem vrtu začel turnir mladinskih nogometnih reprezentanc Dunaja, Zagreba, Ljubljane in Maribora z igralci do 18. leta starosti.

Maribor — Ljubljana 3:2 (0:0, 0:0). V prvi tekmi turnirja sta se po tekem in blatem igrišču pomorili reprezentanci Ljubljane in Maribora. Igra je bila živahna, vendar napadalcii niso uspeli doseči gola. V regularnem času se je tekma končala z 0:0, pri streljanju 11-metrov pa je zmagal Maribor s 3:2 in se tako vrnil v finale.

Zagreb — Dunaj 3:1 (2:0). Druga tekma je bila veliko boljka in živahnejša. Zagrebčani so v prvem delu igre igrali odlično in v 3. ter 15. minuti dosegli dva lepa gola. V drugem polčasu pa so se Dunajčani pripravili.

Tekmovanje se nadaljuje jutri ob 13. uri s tekmo za tretje in četrto mesto. Dunaj — Ljubljana, nato pa se bosta za pokal pomerili reprezentanci Zagreba in Maribora.

maštuje. Vendar pa smo prepričani, da se naši nogometasi zavedajo, kakšna naloga jih čaka. Ne pozabimo, da so samo pred šestimi meseci Madžari komajda rešili neodločen rezultat na Dunaju.

V ZAGREBU NAJVEČ MOŽNOSTI

Reprezentanci bosta igrali v Zagrebu. To je njih četrta medsebojna tekma. Naši še niso nikdar zmagali. Dvakrat je zmaga pripadla Avstriljcem, enkrat pa se je tekma končala neodločeno. Prvo tekmo so igrali na Dunaju leta 1928, kjer je bila tudi druga tekma čez 20 let. Obakrat so zmagali Avstriljci s 3:2 in 3:1. Šele leta 1950 se je Jugoslovancem posrečilo igrati neodločeno 1:1.

NA DUNAJU

Stadion v Pratu, sodnik Liverani (Italija), začetek ob 15. uri. Radijski prenos se začne ob 14.55. AVSTRILJA: A: Schmied, Halla, Swoboda, Ozwirk, Stotz, Koller, Grohs, Wagner, Hanappi, JUGOSLAVIJA: A: Beara, Belin, Zeković, Crnković, Krstić II, Rajkov, Mitutinović, Vukas, Veselinović, Zebec.

V ZAGREBU

Stadion Dinama, sodnik Diamantopulos (Grčija), začetek ob 14.15. JUGOSLAVIJA B: Kralj, Stipić, Herceg, Ljubenović, Juričko, Ferko, Ognjanov, Mujlić, Liposinović, Vidosević, Zirkov. AVSTRILJA B: Gilli, Ungher, Hasenkopf, Handler, Hruschka, Barschand, Zelka, Mayer, Velk, Sokol, Peschl.

V BEOGRADU

Stadion JLA. Sodnik Geier (Bolgarija), začetek ob 14.15. JUGOSLAVIJA — MLADI: Vereš, Kokić, Radović, Popović, Banožić, Borozan, Kurtović, Ferhatović, E. Ognjanović, Prilincević, Rudinski. AVSTRILJA — MLADI: Gartner, Kalopetzi, Horvath, Nemetz, Wolf, Hoff, Kohhauser, Kofmann, Malik, Howanitz, Misler.

Napad je izvršen. Vidosević, Ognjanov in Mujlić bodo zelo okrepli naš napad. Izkušnost Kralja in Hercega v obrambi pa bo pripomogla obrambi do potrebne samozavesti. Ta reprezentanca ne zaostaja mnogo za našim najboljšim moštvom. Na trening tekmi so bili za odtonek slabši in izgubili so z minimalnim rezultatom 2:1. Zato je razumljivo mnenje vodje reprezentance Wölfia: »Če bomo igrali tako kot v Mariboru, se nimamo česa bati.«

NAŠE NADE

V Beograd gledamo najbolj zaskrbljeni. Na bojišču, ki ga nekateri imenujejo boljše prihodnosti, ni vse rožnato. Razpolagamo z enajstorico mladih in dobrih igralcev. Toliko temperamenta je v teh mladih nogah, da jim je smisel za skupno igro

na tekma. Naši še niso nikdar zmagali. Dvakrat je zmaga pripadla Avstriljcem, enkrat pa se je tekma končala neodločeno. Prvo tekmo so igrali na Dunaju leta 1928, kjer je bila tudi druga tekma čez 20 let. Obakrat so zmagali Avstriljci s 3:2 in 3:1. Šele leta 1950 se je Jugoslovancem posrečilo igrati neodločeno 1:1. Točkrat nam zmagala že bi smela uiti. V naši reprezentanci nastopajo mnogi preizkušeni borci, ki so se borili že v vrstah A reprezentance.

neznan. Beograjski Partizan je s svojim drugim moštvom pokazal našim mladim, kako je treba igrati. Tudi Avstriljci so bili razočarani s svojim mladim moštvom v Budimpešti. Kar deset golov so odnesli na Dunaj. Zato je v tej tretji tekmi naše in avstriljske reprezentance napoved najbolj negotova. Upamo lahko le, da je tradicija tokrat na naši strani: naši mladi nogometasi so doma po navadi zmagovali. Verjamejo, da bo tako tudi tokrat. S. F.

V znamenju Dunaja... ali: današnji športni spored

Oktober se je malodane poslovil z novim snegom, tako da bi se današnje športne prireditve morale odvijati celo na zasneženih arenah. Ode Jupiter pa je našim športnikom vendarle prizanesel, in sicer skromni športni spored ne bo prizadet zaradi vremenskih nevesnicosti.

Vse zanimanje ljubiteljev športa bo pač osredotočeno na Dunaj, kjer imajo jugoslovanski nogometni reprezentanti kaj odgovornega nalogo — poravnati stare račune z Avstriljci na zelenem igrišču. Na vsak način nas bo najbolj razveselila zmaga, ki jo optimistično pričakujemo — če se ne bo zgodilo kaj nepričakovane, slabega. Avstriljcem ne moremo dosti zapaniti, vsaj v zadevah z okroglim usnjem. Tekma bo v Pratu, začela se bo ob 15. uri in večje jugoslovanske radijske postaje bodo posredovale prenos. Upajamo torej na najboljšje.

Nogometni spored pa bo — kljub počitku v prvi zvezni in konški in varaždinsko-mariborski ligi — precej obsežen. V Mariboru je na sporedu kvalifikativni mednarodni mladinski nogometni turnir, na katerem bodo nastopile mestne reprezentance Dunaja, Zagreba, Ljubljane in Maribora. Kvaliteta vseh reprezentance je precej enakovredna, vendar dajemo prednost Zagrebčanom pred Dunajčani in ostalimi.

Mariborski Branik je izkoristil prost nedeljo za gostovanje v Rechnitzu, kjer bo nastopil proti enajstorici Burgenlanda. Malo verjetno je, da se bo vrnil s kakšno štočko.

Med nogometasi ljubljansko-pirmorske lige pa ne bo miru. V borbi za točko bodo prav zanimiva srečanja v Ljubljani, Kranju, Postojni in Sežani. Ilirija je favorit proti Slovanu, čeprav igra v »sluknje« na Kodeljevem (10. uri). Grafičar pa si bo prav gotovo priboril proti »Koprni« novi dve točki in se še bolj utrdil na vrhu. Tekma bo ob Linhartovi cesti ob 10. uri. Triglav v Kranju verjetno ne bo imel posebnih težav z »Izolo«, najbrž pa tudi Krim ne

Moskovski Spartak v Beogradu

Beograd, 29. okt. Davi je prispelo s posebnim letalom iz Moskve v Beograd nogometno moštvo Spartak, ki se bo 3. novembra pomerilo s Partizanom, 6. novembra v Zagrebu pa z Dinamom.

TURNIR KANDIDATK V MOSKVI

Zvorikina — Lazarević 1:0. Moskva, 29. oktobra. (TASS.) Rezultati XVIII. kola turnirja kandidatki: Budineč-Hemsker prekinjeno, Borisenko-Keller 0:1, Gurlinkel-Ivanova prekinjeno, Rubcova-Holuj 1:0, Ignatjeva-Moschini prekinjeno, Volpert-Kertes remi, Zvorikina-Lazarević 1:0. Chaudé de Sillauce-Gresser remi, Nedeljković-Stevenson prekinjeno, Suha-Karlf prekinjeno.

EPISKOP

z odličnimi lečami ugodno prodamo. Naslov v upravi Ljudske pravice — oglasni oddelek. 3728

DESTILACIJA LESA, TESLIC

išče za svoje potrebe TRIFAZNI OLJNI transformator 1000 kVa, 35.000/10.000 V stik v dS, uravnavanje ± 50 %, napetost kratkega stika 6 % Prosimo vse zainteresirane naj pošljejo svoje ponudbe podrobnim opisom in označbo cene na zgornji naslov. 2930

»PROGRES« GENERALNO TRGOVSKO ZASTOPSTVO

KNEZ MIHAJLOVA 1 • BEOGRAD Telefoni: 32-506, 30-522, 33-194 Telegram: JUGOPROGRES — BEOGRAD

NUDI USNJARSKI IN TEKSTILNI INDUSTRIJI PRIZNA NE ANLINSKE BARVE IN PIGMENTE ZA POKRIVNE BARVE OD TOVARNE »TERTRE«, LES COLORANTS DE TERTRE S. A., BELGIJA

Nove knjige in revije

Knjižna zbirka Prešernove družbe za leto 1956

Slovensko leposlovje zastopa letos Ivana Potrča s kratkim romanom »Zločin«, ki ga pisatelj sam označuje kot kroniko.

Vekoslav Kaleb: Čudoviti prah, prevedel Miroslav Ravbar.

Anton Ingolič: Deček z dvema imenoma. Mladinska povest. Ilustracije so delo slikarja Janeza Vidica.

Vsi tri knjige je opremil arh. Milan Arnoč. Zbirka je izšla v visoki nakladi 80.000 izvodov, naročniki jo bodo začeli prejemati že kakih štiriinajst dni, Koledar Prešernove družbe bo natiskan v nekaj dneh.

Razen svoje redne zbirke je Prešernova družba kot izredno publikacija pripravila še vzgojnozdravstveno knjigo »Zdrav duh v zdravem telesu«, ki sta jo napisala dr. Srdan Sevnik in dr. Damjana Behler, ilustrirala pa akademska slikarja Franco Uršič in Albin Rogelj.

Pri Cankarjevi založbi je izšlo znamenito Dickensovo delo: David Copperfield. Delo je izšlo v treh knjigah, kot druga izdaja, v prevodu pesnika Otona Zupančiča. Knjigo je okusno opremil ing. arh. Marko Zupančič.

Prav tako pri Cankarjevi založbi je izšel roman »Vrtinec« španskega pisatelja Josea Ezasla Rivera. To je že tretja knjiga iz južnoameriške literature, ki jo je založba posredovala slovenskemu bralcu. Prvi so bili Mošani, potem Doña Barbara in zdaj roman iz življenja Kolumbijske. Knjigo je zelo okusno opremila Mira Rojce.

Gustav Šilih: Vzgojna sredstva naše družine. Delo je izšlo kot IV. zvezek v knjižnici za starše pri založbi »Obzorja« v Mariboru.

Inž. Rihard Erker: Godno semarnarstvo in drevesničarstvo. Izšlo pri Kmečki knjigi v Ljubljani.

Socialistična misel: št. 8-9. Iz vsebine: Roman Albrecht: Pod krinko človekoljubja, Ivan Potrč: Razsodnika naše revolucije, Dr. Rudi Krvoski: Zakon o koalicioni, prvi razredni spopadi in ustanovitve strokovnih društev Ljubljanskega delavstva, dr. Branko Kreft: Celje pred dvajsetimi leti, Jože Smole: Nova orientacija v Sovjetski zvezi, Pismo Janna Cassonja jugoslovanskim prijateljem, Miško Kranjec: Še ni čas za mrzajo, Ivan Skušek: Trije ostavski (Oena Menartove zbirke »Prva jesen«), Rok Arlič: Utrinki iz mlade avstriljske književnosti, Bogdan Pogačnik: Prijatelj Lawrence, ter še vrsta krajših besedil in prikazov.

Nova obzorja: št. 10. Iz vsebine: Prozo objavlja Anton Ingolič (Križna Petra Drogza), Ferdo Godina (Srečal sem Miodragca) in Mirko Vedričnik (Oblaki nad morjem); pesmi so pripisovali: Anton Vodnik, Franco Omič, Marička Znidaršič, Mila Knežičeva, Dušan Mevlja, Neda Zorec, Janez Avsec in Zdravko Slamnik. Kritiko, esej in krajša poročila so priložili: Vladimir Primčič (Thomas Mann ali dilema umetnosti in megalomanija), Božidar Borke (Enajst Veraščanstva), Jaro Dolar (Sanogovori na Akropoli), Herbert Primčič, Marja Boršnik (Cankarjeva gimnazija), Janez Gradnik (Pogled v nekaj svetovnih slovenskih literarnih kritikah, Joža Mahnič: Naša ekskurzija, ter nekaj krajših poročil.

Obzornik št. 8. Iz vsebine: Pesmi objavljajo: Ivan Minatti, Marica Skokjanc, Tone Pavček, Božo Levce, Miha Kljinar ter Ljodje Kante. Proza — razen romana in nadaljevanja zastopa tokrat samo Oliver Goldsmith (prevod). Prečiščeni deli številko je posvečen poljudno-znanstvenim in kritičnim sestavkom iz raznih vej znanosti in umetnosti.

Jezik in slovnost: Številka 1. Iz vsebine: Anton Slodnjak: O slavističnem društvu, Anton Sovre: K tebi ki prevajanja latinške proze, R. Kolarič: Narečje — knjižni jezik — šola, A. Bajec: Vežanje več osebkov s povetkom, R. Kolarič: Cestititi in čestititi, Boris Paternu: Iz zgodovine slovenske literarne kritike, Joža Mahnič: Naša ekskurzija, ter nekaj krajših poročil.

Gledališki list slovenskega gledališča v Mariboru št. 3. Mestnega gledališča v Celju št. 2.

Ribič št. 10.

Vestnik Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije št. 4-5.

STOLETNIKA MICKIEWICZEVE SMRTI

Svečanostim ob 100-letnici smrti velikega pesnika Adama Mickiewicza, ki bodo v Varšavi od 23. do 30. novembra, bo prisostvoval predstavnik Zveze književnikov Jugoslavije, pesnik Jure Kaštelan.

Zveza jugoslovanskih književnikov je določila svojega delegata na povabilo Zveze poljskih književnikov. (Jugopress.)

BELEŽKE

To dni je Studio-film iz Sarajeva snemal zadnji kader umetniškega filma »Solaja«, ki prikazuje življenje in borbo narodnega heroja Stime Solaja in so v njem številni množični prizori.

Podjetja za razdeljevanje filmov so prejela kopije za predvajanje teh filmov: »Še žive« (madžarski film), »Divign glav« (madžarski film), »Vitez iz Ipenke« (angleški film) in »Lililonke« (madžarski film).

tehnično fiziko in jedrsko tehniko. Pounk na tem oddelku so bo začel že to jesen. Učni načrti obsega 16 obveznih in 13 pomožnih predmetov.

Nedavno so v Pragi prvokrat prizorili opero slovaškega skladatelja Jana Cikerja »Hajduk Janošik«. Juro Janošik je, dasiravno je bil prvotno navaden hajduk, ostal v zavesti ljudstva, kakor veliko številu narodnih herojev v različnih narodov, borec za pravice bednih in sovražnik nasilja.

V začetku drugega desetletja svobodnega razvoja makedonske književnosti bodo izšli iz tiska trije novi romani, in sicer: psihološki roman književnika Slavka Janoveca »Dve Mariji«, Stana Popova »Trpega života«, ki je pripravil za tisk tudi svoj drugi roman »Kola pašav«, v katerem opisuje življenjski boj ljudstva v filmski dobi in po njej. Tudi književnik Jordan Leov je dokončal svoj roman »Pobratimi«, ki je hkrati prvo večje makedonsko humoristično-satično književno delo.

V Makedoniji je bilo do konca prvega desetletja svobodnega razvoja makedonske književnosti izdanih skupno več kot 100 izvirnih del.

H KRITIKI PIVALNEGA PRVENSTVA SLOVENIJE

Več škode kakor koristi

Ugotovitve na sestanku Plavalne zveze Slovenije

Ljubljana, 29. okt. Po letošnjem republikanskem prvenstvu v plavanju so listi objavili nekatere kritične opombe, iz katerih bi bralci lahko sklepali, da ta pomembna prireditve niti v propagandnem niti v športnem pogledu ni zadovoljivo uspeša. Da bi zaradi očitnih napak naš plavalni šport ne imel škode, je Plavalna zveza Slovenije takoj začela akcijo, ki naj bi stvar razčistila. Na večeršnjem sestanku, kamor so bili povabljeni razen predstavnikov klubov tudi zastopniki tiska in kritiki (od katerih eden opravičeno, drugi pa neopraceno niso prišli), je bila izrečena končna sodba o prvenstvu in Krikem, ki je bilo po splošnem mnenju tako v športnem, kakor tudi v organizacijskem pogledu kvalitativno tekmovalno, ne glede na to, da so ga spremljale manjše napake.

Funkcionarji Plavalne zveze Slovenije dr. Božo Linhart, Rajko Dobrota in dr. Bronislav Škaberne so udeležence sestanka podrobno seznanili s potekom tekmovalstva, z ugotovitvami, do katerih je prišel odbor in z mnenjem nekaterih klubov o kritiki prvenstva. Svoje stališče so obrazložili tudi navzoči predstavniki prizadetih društev. Če povzamemo bistvene misli iz njihovih izjav, je bila kritika nekonstruktivna in je plavalnemu športu, ki je prav zadnje čase v Sloveniji začel lepo napredovati, prinesla več škode kakor koristi, zlasti ker je ostal glavni očiček nešportnega tekmovalstva v štafeti nedokazan, 8 ta-

kim načinom pisanja je bilo ugotovljeno na sestanku — ne bomo pomnožili števila članstva v naših plavalnih klubih in pridobili novih društvenih delavcev, ki jih tudi v plavalnem športu zelo primanjkuje. Izražena je bila nadalje želja, naj bi članski na tekmovalstva pošiljali neprizadete poklicne novinarje, da bi ne bili odvisni od tako imenovanih »strokovnjakov«, ki največkrat vidijo le osebne ali klubske interese.

»PROGRES«

GENERALNO TRGOVSKO ZASTOPSTVO KNEZ MIHAJLOVA 1 • BEOGRAD Telefoni: 32-506, 30-522, 33-194 Telegram: JUGOPROGRES — BEOGRAD

NUDI USNJARSKI IN TEKSTILNI INDUSTRIJI PRIZNA NE ANLINSKE BARVE IN PIGMENTE ZA POKRIVNE BARVE OD TOVARNE »TERTRE«, LES COLORANTS DE TERTRE S. A., BELGIJA

O nekaterih pomanjkljivostih pri vzgojnem delu staršev

Ko doraste otrok v mladostnika, se mnogokrat prvič kritično ozre po vzgojnem delu lastnih staršev. V letih vzgojnega v svoj poklic in popolne osamosvojitve pa mu spoznanja o starših kot njegovih vzgojiteljih dozore do končnih zaključkov, ki so za starše ugodni in tudi neugodni. Prav je, da se starši zavedajo, da bo njihov otrok nekoli v sebi prečnil in pretehtal po vrednosti in pravilnosti ose njihove vzgojne ukrepe, vse naspete in opozorila, kazni in nagrade, pohvale in obljube, vso poštovanost in uvidevnost ter smotnost pri vzgojanju. Ta zavest stopnjuje v starših voljo do čimboljšega vzgojanja in odgovornost pred otrokom glede pravilnosti in vrednosti lastnih vzgojnih prizadevanj.

Mladinka Tončka takole prikazuje in obsoja očetovo pretirano strogo, neobuladnost, neprudarnost in razburljivost: »Otroci smo se doma med seboj zelo razumeli. Včasih je prišlo med nami tudi do kakšnega manjšega prepira, ki ga je mati vselej na lep način odpravila. Drugačen pa je bil oče. Bil je mnogo strožji. Hitro se je tudi razjezil in takrat je bil usak za najmanjšo stvar tepen z usnjenim pasom. V takim primeru je bilo najbolje zbežati.

Dobro se spominjam naslednjega dogodka. Bilo je deževno vreme. Mati je prala, oče pa je bil na gostiji. Otroci smo se igrali v kuhinji »slepo miš«. Po nesreči je brat ubil ubito šipo in vprašal, kdo je jo ubil. V jezi je pretepel najmlajšega brata, ne da bi se prepričal je kaj kriv ali ne. Vsi smo odšli iz hiše in noč prespali zunaj.

Vzgojno delo staršev ni samo v tem, da z raznim načrtnim vplivanjem oblikujejo iz otroka naprednega graditelja socialistične družbe, ampak tudi v urejeni, stalni, smotni, dovolj samokritični in v voljo prežeti samovzgoji njih samih. Čim bolj so starši zavestni oblikovalci sebe s samovzgojo, tem manjše so njihove napake v vzgoji.

Ustavimo se še nekoliko ob besedah mladinke Sonje o lastni materi: »Moja mati je skromna in včasih tudi preveč popustljiva. V mnogih primerih me ne razume, kot na primer v naslednjem: Rada hodim v kino in sploh na kakršnekoli prireditve, medtem ko me mati splunkamora ne pusti. Ni ji po volji, če imam prijateljice, saj mi pravi, da jih tudi ona ni imela in je kljub

temu živela. Vedno se pač sklicuje na svojo mladost. Če ji rečem, da se naj ozre malo po drugih mojih sošolkah, dobim vedno v odgovor: »Saj ni potrebno, da ste vse enake.« Drugače mi je dobra in skrbna mati.

Oče je večkrat pijan. Takrat se skoraj vedno sporeče z materjo. Pijančevati je začel sedaj, ko smo že vsi kolikor toliko odrasli. Ne razumem, kaj ga je ravno sedaj privelo do tega. Za vzgojo dosti ne skrbi in ni napreden, čeravno je sicer skrben oče.

Mati, ki je zrastle v drugih razmerah in se ni otresla vpliva teh razmer, ne more in ne more razumeti Sonjinih želja, njenih težav in potreb. Vsekakor bi se pa ta, kakor vsaka mati morala prizadevati, bi spoznala otrokovo duševno in telesno rast. Branje vzgojnega čtiva, poslušanje vzgojnih predavanj bi ji pomagalo pridreti v hčerino duševnost. Ko bi skušala razumeti otrokove razvojne potrebe, sodoživljati njeno mladost, bi si vse bolj pridobila otrokovo zaupanje.

Pomanjkljivosti iz lastne mladosti bi ji potem ne bile več vzorec in vzor za mladost njenih otrok. Ob spoznavanju vzgojnih nalog in pravih vzgojnih postopkov bi našla in si osvojila tudi napredne, srečno bodočnosti otrok gradeče vzgojne ideale. Tako pa tava v temi neznanja, iz katere tudi možu očetu ne more pomagati, da bi se dvignil k lepšemu, vrednejšemu življenju in ciljem, brez katerih ostaja in postaja vedno bolj žrtev demona alkohola. Mati, ki ne razume upravičenih potreb svojih otrok ter jih zavrača, namesto da bi jih utišala vsaj z umevajočo besedo, tudi ne more primerno umevati svojega moža in ga še manj podpirati kot vzgojitelja njenih otrok.

Otroku, ki že obiskuje šolo in ki se že zanima za življenje svoje okolice, pač ne bomo zabranili vsake soudeležbe v njem. Za vsak primer posebej naj starši ugotove, če je prav in koristno, da je otrok z doma na kaki prireditvi, v družbi drugih otrok, v kakem krožku ali organizaciji. Otroku naj vedno razložijo, zakaj ga v to ali ono družbo, k tej ali oni igri, na prireditev puste in zakaj ga včasih ali tudi večkrat kam ne puste. Razlogi prepovedi bodo tako znani otrokom in jim bodo postali tudi umsko utemeljeni motivi za bodoče ravnanje. Samovolja staršev bo tako dovolj zgodaj zamenjana s stvarnimi razlogi, ki jih bo moral otrok take ali drugačne upoštevati vse življenje.

Otroku je prijatelj potreben in ima vso pravico do dobrega prijatelja. Otroci, ki nima vrstnikov za prijatelje in živi zato zgolj med odraslimi, ne doživlja prave mladosti in se prehitro zrešči. Ne bomo ljubosumni na otrokova prijateljstva, saj le-ta ne oškodujejo ljubezni in odnosa do staršev, ampak ga le dopolnjujejo.

Vsi otroci res niso in ne bodo nikoli enaki, vendar ni prav, če mati nima očesa pozornosti za dobre in slabe strani otrokovih vrstnikov in vrstnic — ki so tudi posledica vzgojnega dela in napak njihovih staršev. Musikaj dobrega bomo lahko pozveli iz vzgleda ostalih staršev, kot se tudi marsičesa slabega obvarovali, če bomo priče slabim posledicam nepravilne vzgoje nekaterih staršev. Ne ostajajmo zato v svojem vzgojnem prizadevanju ločeni od drugih staršev, ampak v duševni povezanosti z njimi dosegajmo vedno boljše vzgojo lastnih otrok. Siv.

TO POT O TORBICAH

Jopica za zimo iz žameta, podložena z vatelinom

Najbrž je malokateri okras ženske garderobe tako praktičen, kot je torbica. Vsi drugi okrasijo bolj ali manj samo okrasijo. Zato tudi pokrivala tako rada muhasto menjajo svojo obliko, ker vedno nihajo med praktičnim in okrasnim namenom. Čeprav se marsikatera ženska ne navdušuje preveč za torbice, prej ali slej spozna, da skoraj ne more brez nje. Naj mar trga žepa s ključki, naj brska za ročki po vseh žepih. In končno brez glavnika in še brez marsičesa drugega, čeprav malenkostnega, ne more zdoma. Praktičen namen torbice skušajo izkoristiti tudi izdelovalci. Za material, najčistejšo usnje, kot najtrpežnejši, to potrjuje. Namen se pa kaže tudi v obliki, čeprav se je tudi med torbice moda vtknila s svojimi muhavostmi. Toda torbice izrednih, nevsakdanjih oblik in velikosti so samo za nekajkrat na leto in samo za izredne priložnosti — torej so prej okras, šele nato pride na vrsto njih praktičnost.

Tudi v letošnji modi je opaziti, da streme izdelovalci za praktičnostjo. To se ne kaže le v obli-

moderne. Tega smo prav gotovo lahko samo vesle.

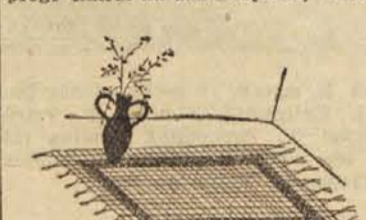
Kot material za torbice prevladuje še vedno usnje. In morda tudi zato ni posebnih nenavadnih domisljivih oblik, ker je usnje kot najtrpežnejši material sorazmerno precej draga surovina. Vedno močneje se pa uveljavljajo torbice iz plastične mase, pri nas sicer morda počasneje in manj kot pa v tujini. Morda tudi zategadelj, ker te industrije še nimamo tako razvite kot drugod. Za večerne torbice je še vedno priljubljena semiš, baržun in pod.

In barve? Kot kaže, bodo pozimi prevladovala torbice različnih rjavih odtenkov, vse kaže, da bodo celo bolj cenjene kot pa črne. Pa tudi nežno modra, rožnata, vijoličasta in purpurno rdeča silijo nekako v ospredje. Tudi na razstavi usnja v Ljubljani, je bilo opaziti podobna stremjenja. Okusni izdelki, dober material in v lepih barvah. Tudi oblike so prijetne, vendar ženska naših razmer, ki mora zelo stremeti za praktičnostjo, mora ugotoviti, da je kljub dokaj veliki izbiri in kljub lepim izdelkom bilo na razstavi zelo malo takih torbic, o katerih bi lahko dejale, da so predvsem praktične, to se pravi, za vsakdanjo rabo.

PREPROGA IZ JUTE

Tudi skromno stanovanje je lahko lepo in privlačno, čeprav nimamo v njem mnogo dragocenih predmetov, ampak samo tisto, kar zares potrebujemo. Ena izmed potrebnih stvari v stanovanju je vsekakor preproga. Preproga varuje pod, da ga ni treba vsak hip čistiti. Dovolj je, če preprogo enkrat na dan strepemo, enkrat

na teden pa stepemo in sirtačimo. Kakor vidite, imamo z njo manj dela, kakor če bi morali vsak dan čistiti tla, posebno še, če imamo parket. Preprosto preprogo iz jute si lahko izdelamo same in nam nadomesti preproge iz slame, ali pa preproge, tkane iz krp.

V trgovini, kjer prodajajo vrvi, mreže, platno in podobno, kupimo juto, ki jo prodajajo na metre. Koliko jute kupimo, je odvisno od tega, kako veliko preprogo želimo napraviti. Najprej odštevamo in dožig straniceh enako število nitk in potegnemo barvasto nit. Ob straneh, kjer hočemo napraviti robove, pa pustimo več blaga, da potem izvlečemo

niti. Tudi na teh straneh potegnemo barvasto nit, kjer bomo potem delali borduro. Borduro naredimo s križnim vodom z volno. Uporabimo lahko vse stare ostanke volne najrazličnejših barv. Križni vobd delamo tako, da niti štejemo, ki je posebno primerna zato, ker je tkana v obliki mreže. Za eno enoto potrebujemo štiri v širino in štiri niti v višino, če je juta gosto tkana, pa lahko vzamemo tudi več niti. Križice delamo zmeraj v isto smer. Najprej naredimo vrsto s posebnimi spodnjimi vboji in nato delo obrnemo in delamo vrsto nazaj, kot smo jo prej delale naprej. Če križice pravilno delamo, morajo biti na narobni strani vertikalne črtice.

Ko smo napravili eno borduro okrog preproge, lahko napravimo še drugo in tretjo, seveda v različnih barvah. Ko končamo borduro, potegnemo ob koncih, kjer smo pustili blago za robove, nitke, osnovno pa zavemo po dve in dve niti skupaj v precej debel voz. Stranske robove pa nevdno zarobimo.

Usnjena torbica škatlaste oblike

Dobra omleta

V sneg iz 4 beljakov zamesimo narahlo tri rumenjake, pest sladkorja, malo žličko moka in vse skupaj denemo v namazano, razbeženo ponev in počemo v precej vroči pečici 10 minut. Pečeno namažemo z marmelado, posipamo s sladkorjem in vroče serviramo. M.

Jabolčna pečenka

30 dkg starega belega kruha namočimo v starem belem vinu. Četrtil kilograma naribanih jabolk posipamo s sladkorjem po okusu, dodamo pest opranih rozin in nekaj zmelitih orehov. V nizki ponvici razbežimo nekoliko masla, nanj naložimo namočen kruh, potem jabolčno zmes in končno še preostali kruh. V skodečici vžirkljamo 3 dl mleka, rumenjaki ter žličko moka. Tekočino poljemo po kruhu, ki ga večkrat prebedemo z vilicami, da le-ta prodre do jabolk. Jabolčno pečenko počemo v srednji vroči pečici približno 30 minut, nakar jo zvrnemo na krožnik in serviramo.

Pulover, ki ga kaže naša slika, je pleten iz precej debele volne v patentnem vzorcu. Čez pulover na nosi deček telovnik, ki se spredaj zapira z zadrgo in je izdelan iz žameta, deffina, najboljši pa je iz semiša.

Nekaj modnih drobnarij

Z nekaj preprostimi drobnarijami na obliki, na roki, okrog vratu lahko naredi ženska čudeže s svojo garderobo. Francolinje so zlasti znane po tej umetnosti. Na preprosto, gladko, morda celo edino črno obliko pripne Francolinja tako rekoč nič in doseže več, ko da bi bila v ne vem kako dragoceni obleki, sem silila pripravovati ženski, ki je imela priložnost spoznati to spretnost Francolinj. Vsako leto prinese z drugimi splošnimi modnimi spremembami tudi nekaj drobnih modnih novosti. Sicer so te malenkosti odvisne od posameznika, saj dajejo karakterističen pečat vsaki posamezni nosteljici. Vendar bi vam našli nekaj takih drobnarij, ki so jih objavili tuji modni časopisi.

Zemlja leta 1956 — vitka in tanka, kakor še nikoli, s širokimi rameni, z zapostavljeno postavbo, s perzijskim turbanom, z grobitm padajočim plaščem, kaftanom iz kašmirske svile. Za cesto se oblači modro in v kostanjevo rjavo, za popoldne in zvečer pa v črno. Nikoli ne pozabi na kljubok. Podaljša za spoznanje rob krišla in ima polt biserne matice. To so splošne značilnosti. In drobnarije, ki so bolj ali manj stvar osebnega okusa?

Rese iz volne ali pa svile počive rob ozkega krila. Gumbi krasijo vse šive, bodisi počez, podolž ali navpično. Za zvečer na vratu zavezane kravate. Taki turban, kot kaže silica. Okrogle berečke (šepice), posajene globoko na oči. Široki šal iz blaga, tesno zavetani ali pa pri-

peti z gumbi, tudi za na cesto. Perzijske kاپice iz volnenega blaga ali tiskaneja satena. Velikanski mufti iz lisčjega, mačjega ali pa kakšnega bolj dragocenega krzna.

Nekaj o negi rok

Če roke otekujejo, jih večkrat oprahja izmeuoma v vroči in mrzli vodi. Znaporedoma napravite to vsaj desetkrat. Rdeče roke namakajte v mlačni slani vodi, in sicer dajte na pol litra vode 10 dkg soli. Če imate zelo hrapave roke in če je koža suha, jih namakajte enkrat na teden v mlačnem olivnem olju četrt ure.

Materine roke

Mati je imela velike in močne roke, ki jih je često položila na glavo svoje ljubljene hčere in ki so bile tako ljubkujče in mehke. Takrat je bila vas še stisnjena med tri griče. Železnica se ni tekla tu skozi. V bližini ni bilo tovarn, le polja, njive in travniki so bili okrog vasice.

Tega je pa že dolgo. Mati je prata za velike ljudi v vasi. Mati je imela najmanjšo hišo, najmanjšo njivo, najmanjši travnik. Redila je le koza in tri, štiri kokoši. Mati je ustajala boji rano kot kokoši in kdo je sploh vedel, kdaj je legla. Toda njena deklica je imela vedno lepo oprane obleke, vedno je bila čista, skrbno počesana, njeni čevljički so bili vedno podšiti. In tako je počasi dorasla v vasici med tremi grički, travniki in njivami.

jo sama nositi. In tedaj se ji je zgodilo, da ji je spodrsnilo. Padla je in ni mogla takoj spet vstati. Tako je tedaj sedela mati nekaj hipov čisto majhna in skrčena na zmznjeni zemlji poleg vrčev. V tem hipu je prihitela deklica, ki ji je bilo samu dolgčas v hišici. In videla je tako sliko: mati je skrčena sedela na tleh in svitolas glavo je imela sklonjeno nekoliko naprej, kot bi počivala. Deklica je obstala, gledala, nič ni rekla, niti ni poskušala steči, le brez besed je stala in gledala. Kmalu je bilo spet vse dobro. Mati je ostala z vrči v rokah, nekoliko blede je bila, vendar je z nasmehom na ustih počakala deklico, ki je pritekla k njej. Sklonila se je nad njo in jo nežno poljubila na lase. Nato je šlo spet vse svoje staro pot naprej: Mati je šla pral, deklica je pa spet stekla domov.

Toda ponoči se je deklica zbudila kot v sanjah. Spet je videla mammo čepeti poleg vrčev. In tedaj je začela prvič razmišljati... »Kako je to,« je vprašala dekli-

ca naslednjega dne. »Kaj delaš z vrči? Ali so tako težki?«

Materin obraz je obšel rahel, utru in nasmeh in s koščeno roko je potegnila preko oči. »Seveda so težki. Tako delam. To je delo, ko nosim vrče in perem perilo. In za to dobim denar. Me razumeš?«

Mala je prikimala. »Z denarjem pa nato kupim to, kar potrebujeva. Živila, čevlje zate, blago za obleko in še drugo, kar potrebujeva.«

»Toda tvoje roke mora vse to zelo boliti. Pokaži mi svoje roke.«

Mati je pogledala svoje roke, nato jih je stegnila preko mize k deklici. Dekličine ročice so prav rahlo pobožale gube in nabrekli žile na zdelnih rokah in potem so le-te občutile še prav rahel dotik nežnih otroških ustnic.

To vse je bil le en dan iz enega življenja. »Od takrat je že dolgo. Denar in močne roke. To oboje je ostalo neolčljivo v srcu dekletca. Toda včasih so se pozdignile te roke, ki so že davnej mrtve, visoko nad denar, postale so lepe, kot niso bile nikoli in nežno in mehko so se ovile okoli ran, ki jih je zadalo življenje...«

(Iz nemščine)

Ljubka bluza iz enobarvnega blaga

»KOTEKS«

V BORBI ZA PRESKRBO SUROVIN USNJARSKI INDUSTRIJI

Ze od svoje ustanovitve pred desetimi leti si kolektiv podjetja »Koteks« v Ljubljani na vso moč prizadeva zbrati za našo usnjarsko industrijo čim več surovih kož, da bi bila potreba uvoza teh kož čimmanjša. S svojim delom tako posredno pomaga tudi naši celularski in usnjarskopredelovalni industriji.

Podjetje zalaga s surovimi kožami skoraj vso slovensko usnjarsko industrijo. V svojem poslovanju je prevzelo svetle tradicije naših borcev v narodnoosvobodilni borbi, ki so ob vsakem zakolu živine pazili na kožo z namenom, da se ta dragocena surovina predela v partizanskih usnjarnah, ali pa shrani za poznejše potrebe. Tako so ob osvoboditvi leta 1945 iz skritih bunkerjev in skladišč privlekli kar 700 ton surovih kož in jih dali na razpolago industriji, da je takoj lahko začela obratovati.

Po ustanovitvi v letu 1945 je podjetje »Koteks« postopno začelo organizirati in opremljati svoje odkupne postaje in zbiralnice. Zadnja leta pa je uredilo oziroma zgradilo tudi vrsto zbiralnih skladišč. Tako ima zdaj v Sloveniji 43 odkupnih postaj in zbiralnic, štiri pa v Srbiji. Bilo je med prvimi podjetji, ki so pri odkupu začela sodelovati s kmetijskimi zadrugami. Danes te zadruga pomagajo zlasti pri zbiranju in konzerviranju svinskih kož, vsega pa odkupuje po komisijskih pogodbah za »Koteks« v Sloveniji 250 kmetijskih zadrug.

Ze v p. vem letu svojega poslovanja je podjetje zbralo 3000 ton surovih kož, potem pa se je odkup postopno dvignil nad 5000 in celo 6000 ton letno. Ze v drugem letu svojega obstoja je razširilo poslovanje na odkup kožnih in drugih odpadkov, leta 1950 pa se na odkup vegetabilnih strojil.

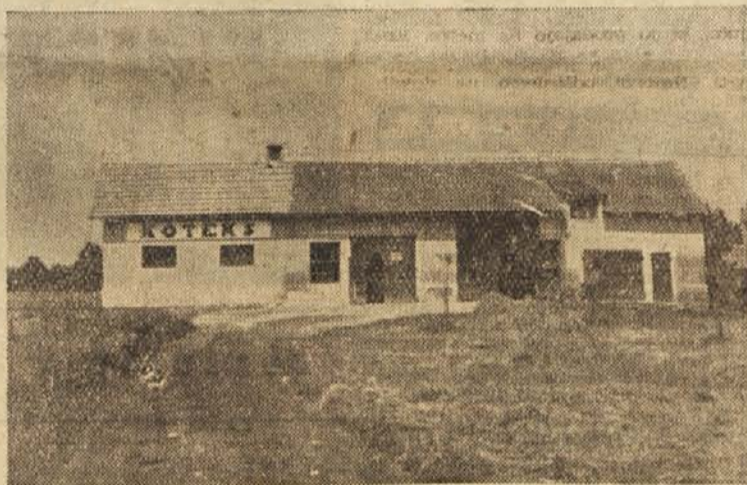
SKRB ZA KVALITETNE GOVEJE KOŽE

Vso pozornost je kolektiv podjetja »Koteks« v teh desetih letih posvečal govejim kožam, zavedajoč se, da daje Slove. ja najkvalitetnejše kože za podplatno usnje

ša ogrčavost ne samo na koži živine, ampak tudi v živinorejski proizvodnji, saj je dokazano, da pade pri ogrčavem govedu mlečnost včasih na polovico, prirastek na težji pa se zmanjša za 10 do 15 odstotkov. To potrjujejo tudi uspehi akcije v posameznih področjih, zlasti v območju Bohinja. V kakšnem obsegu se je razvila ta akcija, nam kažejo naslednji podatki: v letu 1950 je bilo v okviru te akcije izvedenih iz kože živine govedi 18.400 ličink govejega obada, predlanskim 40.660, lani pa 95.000. Akcija je pokazala vidne uspehe pri kakovosti kož iz tistih področij, kjer je bila prej razširjena ogrčavost živine. Da se danes prav v Sloveniji ogrčavost uspešno zatira, medtem ko je zatiranje v drugih republikah šele v začetku, je v veliki meri zasluga prav podjetja »Koteks«.

VEČ SVINJSKIH KOŽ ZA NAŠE USNJARNE

Druga velika skrb kolektiva je bila vsa ta leta, kako povečati odkup svinskih kož. Koža prasičev naše domače oplemenjene pasme je daleč po svetu znana kot najkvalitetnejša. Včasih so te kože šle iz Slovenije v druge države zaradi predelave, zdaj pa jih doma predelamo v galanterijsko svinjsko usnje in torbarske izdelke za izvoz. Zgradili smo moderno tovarno za svinjsko usnje na Vrhniki ter modernizirali in razširili za to predelavo tudi tovarno v Kamniku. Da bi dosegel večji odkup svinskih kož, se kolektiv »Koteks« ni ustrašil dolgoletnega podrobnega dela na terenu, ob-

Zbiralnica »Koteksa« so po vsej Sloveniji

ko smo lani odkupili v vsej državi 13.000 ton surovih govejih kož, od tega 2500 ton v Sloveniji, uvoz pa je znašal 11.150 ton.

Skrb za kvaliteto domačih kož je narekovala kolektivu, da je posvetil vso pozornost tudi borbi proti ogrčavosti goveje živine, ki jo povzročajo ličinke govejega obada. Kože take ogrčave govede so prav na najboljšem hrbtnem delu večkrat kakor preresetane. Na pobudo podjetja, z njegovo pomočjo in njegovim sodelovanjem je začel Veterinarsko-znanstveni zavod obsežno akcijo za zatiranje ogrčavosti, ki se je postopno razširila na vsa področja Slovenije, kjer se pojavlja goveji obad, to je tam, kjer odhaja živina na pašo. Ko je podjetje dajalo za to akcijo na razpolago znatna sredstva, se je hkrati zavedala velike škode, ki jo povzro-

širne propagande, instrukcij, prirejanja strokovnih tečajev za klavce, prikazovanja, kako se kože pravilno konzervirajo itd. Treba je bilo uvesti odiranje tudi tam, kjer prej ni bilo v navadi, in to ne samo v Sloveniji, marveč tudi v drugih republikah. Uspeh seveda ni izostal. V Srbiji se je odkup svinskih kož naglo povečal. Tudi v Sloveniji, kjer je bilo odiranje že prej v navadi, se je odkup močno dvignil, namreč od 107.750 kož v letu 1946 na 310.700 kož v letu 1951, potem pa je zaradi predpisane prenizke odkupne cene nekoliko popustil. Tako je podjetje lani odkupilo 266.500 kož. Še bolj se je seveda zmanjšal v Srbiji, kjer odiranje prej ni bilo v navadi. Tako danes mnogo svinskih kož propade, ker kože ne oderejo, ampak jih puščajo na slanih oziroma jih predelajo v manjvredne mesne izdelke. Skratka svinjska koža je še vedno slabo izkoriščena surovina za našo usnjarsko industrijo. Pri pametni politiki odkupnih cen za surove svinske kože bi se odkup teh kož lahko podvojil, predelala pa bi jih lahko naša specializirana industrijska podjetja za svinjsko galanterijsko usnje, ki danes zaradi pomanjkanja svinskih kož predelujejo tudi kože drobnice. Kaj pa bi pomenilo za našo plačilno bilanco povečanje odkupa svinskih kož, lahko približno spoznamo, če ugotovimo, da smo lani z izvozom svinjskega usnja pričeli eno četrtino vseh uvoženih govejih kož. Kolektiv »Koteks« si je zato postavil nalogo dvigniti odkup v Sloveniji v takem obsegu, da bo ustrezal po številu odkupljenih kož 70% staveža prasičev v naši republiki.

Odkup kož drobnice v Sloveniji sicer ni velik v primeri z ostalimi republikami, kjer je ov-

Prezvem in klasi-
fikacija govejih
kož v skladišču v
Ljubljani

čarstvo močnejše razvito, vendar tudi ni brez pomena. Dokler je odkupovalo te kože samo podjetje »Koteks«, je lahko posvedčalo mnogo dela izboljšanja kakovosti teh kož, predvsem z nagrajevanjem tistih, ki kože lepo oderejo, oziroma z odbijanjem pri cenah za poškodovane kože. Danes pa približno ena tretjina kož drobnice sploh ne pride na trg, ker kože porabijo v mali domači predelavi oziroma propadejo. Razen tega gredo boljše kože v lokalna obrtna podjetja, kjer jih zaradi slabe opreme lahko predelajo le v usnje za podlogo, medtem ko bi industrija iz teh kož lahko izdelala lepe in dobre seurete za izdelavo čevljev in oblačil.

TUDI ODPADKI IMAJO SVOJO VREDNOST

Kolektiv »Koteks« se v svojem poslovanju ni samo omejil na zbiranje surovih kož; napravil je še korak naprej in začel zbirati tudi razne odpadke: živalske dlake, rogove, parklje, kosti, kožne odpadke itd. Odkup teh odpadkov se je razvil zlasti zadnja leta. Povečal se je od 187 ton v l. 1951 na 429 ton v predlanskem in 618 ton v lanskem letu, letos pa je podjetje že do konca avgusta zbralo 529 ton teh odpadkov.

Samo odpadkov od kož in usnja, ki bi sicer propadli, zbere »Koteks« do 60 vagonov letno. Iz njih se pridobiva kletj, ki je tako iskan artikel. Med živalskimi dlakami zavzemajo važno mesto sčetine, ki so potrebne v proizvodnji ščetarskih izdelkov in čopičev. Podjetje »Koteks« jih zbere en do dva vagona letno. Tudi zbrane parklje in rogove oddaja industriji in obrti, ki podjetju spet vračajo svoje odpadke za izvoz v tujino. Naj omenimo še teletče želodčke, iz katerih se pridobiva sirišče za mlekarske obrate. Njihovo konzerviranje mora biti strokovno in natančno opravljeno, kar je v zadnjih letih v vojni in vestnosti tudi uspelo. Podjetje zbere teh želodčkov po potrebi 50.000 do 100.000 na leto. Razen tega zbira v klavnicah širom po Sloveniji zleze pankreas iz katerih se pridobiva sredstvo za čimžanje v usnjarski industriji.

meni prihranek 20.000 prostorninskih metrov taninskega lesa. Ker potrebuje industrija čedalje več lubja, si je kolektiv »Koteks« postavil nalogo še povečati odkup. Zlasti opozarja na škodo, ki nastane, če se poseka smreke pred sokom in gre skorja v izgubo.

Naše najmočnejše vegetabilno strojilo so hrastove ječice. Zal jih še vedno mnogo propade. Uporablja jih predvsem kot odlično strojilo za podplatno usnje. Velik pomen dobiva prav v zadnjem času kot strojilo tudi ruj, ki se uporablja pri izdelovanju finega gornjega usnja kot najplemenitej-

	surove kože	od- padki	stro- jila
1945	103	—	—
1946	3123	100	—
1947	3549	362	—
1948	3323	88	—
1949	4571	229	—
1950	4738	194	752
1951	5595	187	4690
1952	5255	223	3178
1953	6487	429	5218
1954	5619	618	4582

PERSPEKTIVE ZA BODOČE DELO

Iz vsega navedenega lahko spoznamo, da je podjetje »Koteks« nekakšna podaljšana roka

Zbiralno skladišče kož »Koteks« v Tolminu

še strojilo. O našem ruju so lani precej razpravljali na mednarodnem kongresu usnjarjev na Dunaju, potem ko so ga preizkusile inozemske usnjarne in se o njem pohvalno izrazile. Odkup ruja se je začel po letu 1950 in se je kmalu povzpnil na okrog 500 ton letno. To je rastlina, ki prosto raste na Krasu. Odkup je zdaj organiziran na področju Gorice in Sežane. Ruj pa raste tudi v ostali Jugoslaviji in bi lahko njegov odkup še ogromno povečali, če bi nam uspelo pridobiti prebivalstvo za njegovo zbiranje.

Zbrana vegetabilna strojilna sredstva podjetje Koteks tudi izvažata, kolikor niso potrebna do-

naše usnjarske industrije, ki ne gleda samo na svojo neposredno korist, ampak ima pred očmi predvsem koristi naše predelovalne industrije in koristi naše družbene skupnosti. Pot, ki jo je kolektiv prehodil v desetih letih, odkar podjetje obstaja, je bila naporna in tezauna. Tudi v drugem desetletju svojega poslovanja si bo podjetje prizadevalo najti doma nove vire skritih surovin in zbrati čim več kvaliternih surovih kož. Hkrati bo skušalo uplavit tudi na podjetja v bratskih republikah, da v medsebojnem sodelovanju uredijo pravilno zbiranje kož in da dosežejo povečanje odkupa.

V perspektivi nadaljnjega razvoja lahko z vztrajnim prizadevanjem dosežemo zmanjšanje uvoznih potreb in celo neodvisnost od uvoza oziroma kritje uvoza kož s povečanim izvozom usnja in končnih izdelkov, zlasti svinjskega usnja, ki bi ga lahko še neprimerno več izvozili, če bi naši industriji priskrbeli več surovih svinskih kož. Pri tem ne smemo pozabiti, da primanjkljaj govejih kož ni samo posledica premajhnega števila odkupljenih domačih kož, marveč tudi posledica nizke povprečne teže teh kož, saj znaša povprečna teža goveje kože, odkupljene v Sloveniji, zdaj nad 30 kg nasproti državni povprečju komaj 20 kg. Z napredkom živinoreje se bo postopno povečala tudi povprečna teža odkupljenih kož v ostalih republikah. Ze povečanje povprečne teže za 5 kg pri koži, bi dalo povečanje domačega odkupa za nad 3500 ton letno v vrednosti 1 in četrt milijona dolarjev. Več kož nam bo prinesla tudi preusmeritev od izvoza žive živine k izvozu mesa in mesnih izdelkov, kar nam bo omogočila gradnja novih izvoznih klavnic. Velik prihranek pri uvozu kož homo doseglji tudi z bodočo predelavo usnjenih odpadkov v umetno usnje. Zhalitanje naše bilance v prometu s tujino na področju surovih kož in usnj torej ni nedosegljivo, zato si bo podjetje »Koteks« v bodoče še bolj prizadevalo, da doseže uresničenje tega smotra. Tako bo po svojih močeh pripomoglo k splošnemu napredku in blaginji slovenske ravni našega delovnega stroke.

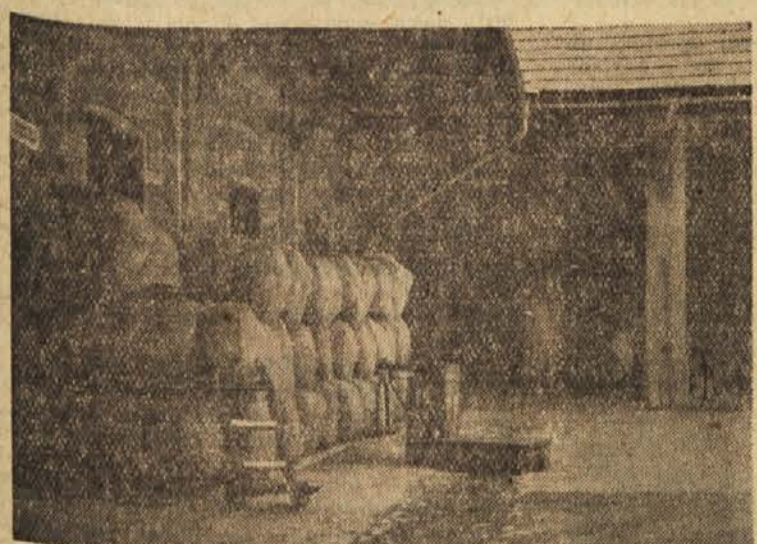
Zbiralnica v Ptuj

ODKUP VEGETABILNIH STROJIL

Od leta 1950 naprej se podjetje »Koteks« ukvarja tudi z odkupom vegetabilnih sredstev za strojenje, s katerimi lahko pripravimo taninski les, ki ga primanjkuje. Med taka strojilna sredstva spadajo smrekovo in hrastovo lubje, ječice in ruj. Odkup teh strojil je bil prej neorganiziran, na željo industrije pa je »Koteks« prevzel tudi to nalogo. Pridobivanje smrekovega lubja se je v Sloveniji povečalo na 5000 ton letno, in to čeprav je sečnja zadnja leta zaradi zaščite naših gozdov vsako leto manjša. Teh 5000 ton smrekovega lubja pa po-

mači industriji. Podjetje je zlasti ugodno plačevalo ta strojila v sodenji Avstriji po grškem in celovškem kompenzacijskem sporazumu, kar je omogočilo naši industriji prepotreben uvoz tujih strojilnih sredstev, ki bi jih sicer težko nabavila. Podjetje je začelo izvažati strojila in odpadke leta 1952, ko je za izvoženo blago prejelo 1,2 milijona deviznih din. Lani je izvoz dosegel 3,6 milijonov din, letos pa do konca avgusta že 2,4 milijona deviznih dinarjev.

Kako se je od ustanovitve do konca lanskega leta razvijalo celotno odkupno poslovanje podjetja, nam pokažejo naslednji podatki o odkupu v tonah:

Na dvorišču ljubljanskega skladišča

DNEVNE NOVICE

Zalna komemoracija ob prekopu partizanskega pesnika Ivana Roba bo dne 1. novembra 1955 ob 9. uri dopoldne ob grobnici padlih partizanov na Vrhniki. Zbirališče ob pol 9. uri pred domom Zveze borcev (Cankarjev dom).

Pri Zavodu za statistiko LRS bodo strokovni izpiti za vse nazive statistične stroke, dalje dopolnilni izpiti za priznanje srednje strokovne izobrazbe ter posebni strokovni izpiti za prehod statistikov iz XII. v XI. plačilni razred v mesecu decembru 1955. Prijave je treba vložiti pri Zavodu za statistiko LRS preko neposrednih starsev najmanj en mesec pred izpitnim rokom (glej pravilnik o strokovni izobrazbi statističnih uslužbencev v Ur. listu FLRJ št. 1-55). Dalje bo v Zavodu za statistiko LRS od 7. do 26. novembra 1955 tečaj za pripravo na izpite za naziv statistik.

Objava Sekcija zveze pri OO ZROJ, Ljubljana, organizira 4. novembra 1955 za vse rezervne oficirje, predvsem za oficirje zveze, ogled naj-novejših sredstev zveze in organizacijo zveze na komandnem mestu.

Nedelja, 6. nov. ob 15: Lorca: »Svatba krvi«. Izven in za podeželje. ob 20: Machlavelli: »Mandragnola«. Izven in za podeželje.

OPERA

Nedelja, 30. oktobra ob 19.30: Verdi: »Rigoletto« - Gostovanje dirigenta Mitje Zebreta in tenorista Rudolfa Francela. Izven in za podeželje. Ponedeljek, 31. oktobra: Zaprtlo. Torek, 1. nov.: Zaprtlo. Sreda, 2. nov. ob 19.30: Strauss: »Kavaleri za rožo«. Abonma red H. Cetrtak, 3. nov. ob 19.30: Musorgski: »Hovanščina«. Abonma red B.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Nedelja, 30. oktobra ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Izven. Torek, 1. novembra ob 20: Giraudoux: »Trojanske vojne ne bo«. Izven. Sreda, 2. nov. ob 20.30: Čehov: »Uta«. Abonma: Gradbeni tehnikum.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Nedelja, 30. oktobra ob 18: Konfino: »V sobotah se poročim, veseliga«. Izven. Popoldanska predstava. — Zadnjič: ob 20: Finžgar: »Divji lovec«, ljudska igra. Izven. Večerna predstava. Torek, 1. novembra ob 20: Finžgar: »Divji lovec«, ljudska igra. Izven. Prodaja vstopnic pri blagajni v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-850.

Rezervirane vstopnice se morajo vžeti na dan predstave do 12. ure. Uprizoritve pravilne igre »Pepek« je zaradi obolevosti tov. Gorinka preložena na prihodnjo nedeljo.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete
Nedelja, 30. oktobra ob 11 in 20.30: Frane Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«. — Uprava gledališča naproša starše, naj ne vodijo k predstavam majhnih otrok, ki z jokom, nemirno in govorjenjem motijo ostalo občinstvo in izvajalce.

Prodaja vstopnic pol ure pred predstavo pri gledališki blagajni.

KONCERTI

Svetovnoznan ansambel »Virtuosi di Roma« koncertira 3. novembra v Filharmoniji. Dirigent je Renato Passano, sodelujejo odlični italijanski solisti Zanfili (oboba), Mazzacurati (violončelo), Poltronieri (violina) in drugi. Sprehod obsega koncerte Vivaldija, Corellija, Marcelja Bonportija in Rossinija. Vstopnice za ta izredni koncert od jutri dalje v Filharmoniji. Abonenti modrega in belega abonmaja imajo ob predložitvi izkaznice po 100 din popusta.

PREDAVANJA

Slovensko zdravniško društvo vabi vse tovaršne zdravnike in medicinske višjih semestrov na predavanje tov. prof. dr. Franca Novaka »O Rorschachovi operaciji«. Predavanje bo v petek, 4. novembra ob 19.30 v predavalnici Patološko-anatomskega inštituta v Ljubljani.

RADIO LJUBLJANA

Spored za nedeljo, 30. oktobra
Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 19.00 in 22.00.
6.00 Budnica — 6.10 Vedre in poskočne melodije — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prirediteljski dnevi — 7.35 Jutranja serenada — 8.00 O sportu in športnikih: Razgovor s predsednikom Zveze športov Slovenije tov. L. Kresetom — 8.15 Slovenske narodne pesni — 8.30 Obisk v glasbeni šoli Tržič — 9.00 Otroška predstava: Fr. Feld: Leteči ježek, radijska igra — 9.40 Veseli intermezzo — 10.00 Družinski pogovori: Pred dnevom mrtvih — 10.10 Simfonični koncert — 11.15 Oddaja za Beške slovence — 13.35 Labehek orkestralni spored — vmes od 12.00—12.10 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeteli ste — poslušajte — vmes od 14.30 Prenos mednarodne nogometne tekme Avstrija: Jugoslavija z Dunaja — 16.30 Zeteli ste — poslušajte! — 17.30 Radijska igra: Anny Tichy: Matilda in ubežnik — 18.23 Labka glasba — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Operni koncert — 21.00 Kulturni pismolje: Herman Linhart: Glasbeno razpelo iz Avstrije — 21.15 V svetu ritmov in melodij — 22.15—23.00 Nočni koncert — 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00—24.00 Oddaja za tužne — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba)

OBIŠČITE RAZSTAVO
10 LET GRADENISTVA
V MODERNI GALERJI
Razstava je podaljšana in traja do 6. novembra 1955
Izkoristite 25% popust na železnici.

Vaje izvajajo enote za zvezo JLA. Zbirališče pred Domom JLA ob 14.30. Stroške prevoza plača OO ZROJ, Ljubljana. Za kolezarje zbirališče na Jesperci ob 15. uri. Vsi zainteresirani naj se javijo tov. Podgariju na OO ZROJ, Ljubljana, Resljeva cesta 9 — osebno ali telefonično na št. 22-445 do 12. ure dne 2. novembra 1955. Danes sveže morske ribe v ribarnici.

Elektrotehniško društvo LRS namerava prirediti tečaj za dosego naziva kvalificiranega in visokokvalificiranega delavca v elektrotehniški stroki ter poziva vse tiste praktične električarje, ki bi želeli obiskovati tak tečaj, da se prijavijo do 10. novembra v društvu, Erjavčeva c. 11, z navedbo osebnih podatkov, zaposlitve in izobrazbe. Ob koncu tečaja bodo izpiti po oblastnih organih. — Nadalje bo Elektrotehniško društvo LRS priredilo tečaj za navjevalce električnih strojev ter naj se zainteresirani prav tako javijo društvu. Cas in kraj tečajev bosta naknadno objavljena oz. sporočena.

Turistična zveza Slovenije sklicuje svoj IV. redni letni in ljubljanski občni zbor za dne 5. in 6. novembra v veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani z začetkom 5. novembra 1955 ob 9. — Upravni odbor Turistične zveze Slovenije.

»JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, desinficira in kakor prebralen si po kopeli z »JELA« soljo. Metati denar skozi okno se pravi vskladišči krompir brez zaščite pred gnitjem. Za 300 kg krompirja je dovolj 1 kg »KROSANA«.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
DRAMA
Nedelja, 30. oktobra ob 15: Machlavelli: »Mandragnola«. Izven in za podeželje. ob 20: Miller: »Lov na čarovnice«. Izven in za podeželje. Ponedeljek, 31. oktobra: Zaprtlo. Torek, 1. novembra ob 20: Lorca: »Svatba krvi«. Izven in za podeželje. Sreda, 2. nov. ob 20: Lorca: »Svatba krvi«. Abonma D. Cetrtak, 3. nov. ob 20: Lorca: »Svatba krvi«. Abonma A. Petek, 4. nov. ob 20: Miller: »Lov na čarovnice«. Abonma C. Sobota, 5. nov. ob 20: Lorca: »Svatba krvi«. Izven in za podeželje.

Umrlj so v Ljubljani

Dr. Anton Lampret, upokojenec. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah.
Jospina Gundrum, gospodinja. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.
Janez Ošaben, streljavec v pok. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

KONTRASTI SREDOZEMLJA

Največ je teh ostankov v velikih mestih, zlasti v Kairu. Ko se ustavimo sredi tega dvomilijonskega mesta pred hotelom »Luna«, kjer nameravamo prenočiti, nas začne takoj oblegati temnopolti, siromašno oblečeni moški in se nam vsiljevati za vodnike po mestu in okolici, začno nam ponujati razglednice, fese, iz usnja spletene biče, pisane copate, banane, nezorele dateljne, stroke paprike itd. V stranski ulici pa je mnogo še bolj revnih ljudi, ki ničesar ne prodajajo, ampak sedijo in ležijo ob kraju pločnika ter s toplimi pogledi spremljajo mimoidoče, evropsko oblečene ljudi. Med njimi vidimo tudi zamorko, ki sedi ob stebru in doji otroka, vidimo dekleta, ki so izgubila mladost v vrtincu velemestnega nočnega življenja, slepce — žrtve trahoma itd. Ko pa gremo malo naprej, se znajdemo na obsežnem trgu, kjer kraljujejo moderne, do sedemnadstropne palače, kjer se v bleščočih izložbah kopiči najraznovrstnejše evropsko blago.

Zares, to je mesto najbolj živih kontrastov, kjer se iz glavnih, modernih ulic cepijo ozke ulice, polne majhnih kavarn, prodajaln in raznovrstnih delavnic, ulice, kjer vidiš mnogo revščine in nečistoče.

Ko je jasna noč pregnala morečo vročino, smo se odpravili na sprehod po mestnih ulicah, kjer je sredi avtomobilskega vrveža v svitu bleščočih reklamnih napisov šumela pisana množica ljudi vseh mogočih barv. Zaneslo pa nas je tudi v stranske ulice. Znašli smo se v temačnem labirintu, sredi starih hiš, od koder ni bilo lahko najti poti nazaj. Tavalj smo v medli svetlobi redkih svetilk, ki so risale mračne sence na umazani tlak. Tu in tam so sedeli pred hišo ljudje, kadili argile in nas molče gledali izpod čela — zdelo se nam je, da se nam čudijo, saj se menda le redkokoli zgodi, da zaide evropski turist ponoči v ta del mesta.

Zavili smo v majhno kavarnico, pravzaprav beznico, kjer se je kuhala na štedilniku črna kava. Okrog umazane mize pri vratih je sedelo nekaj Arabcev, ki so se nam v medli svetlobi zdeli še bolj rjavj in še bolj čudno oblečeni. Za drugo mizo je sedela »gazdarica«, košata ženska v temnem oblaku, ki je imela na sebi najmanj četrtil kilograma zlata: na obeh rokah debele, več ko deset centimetrov široke zapestnice, cekine in prstane, v ušesih pa uhane z obročkastimi obeski. Obraz ji je bil otožen, bledorumen. Zraven nje je čepela drobna deklica, njena hčerka, ki so se ji svetili med prameni črnih las zlati uhani. Začela se je smukati okrog nas in ko je dobila bakšiš, so se ji oči zasvetile kakor dva temnozeleni demanta.

Popili smo kavo in se poslovili. Zdaj pa brž nazaj proti našemu hotelu — toda poti so ozke in zvite, speljane križem krašem med sivimi zidovi. Pred hišami sedijo na pragih ljudje v umazanih kumbazih in nas merijo s temnimi pogledi. Tam neke vrste dekle in se z obema rokama druzijo dveh vsiljivih moških. Ozračje je polno ostrega duha po izgorelem tabaku in vrag vedi kakšnih dišavah. Nenadoma nam počim med nogami pasja bombica. Ozrem se — za

nami so mirno sedeli temnopolti Arabci in nas nepremično gledali.

Ko smo prišli iz tega labirinta, smo spet laže zadihali. Sofer je pokazal na tropsko čelado, ki jo je nosil na glavi nekdo izmed sopotnikov, in dejal: »Ljudje so mislili, da ste Angleži ali Amerikanci, Tropske čelade ne vidijo radi.«

Sopotniki so zmajevali z glavami in se čudili. Zato pa jih je tem bolj prijetno presenetil obisk pri družini višjega egiptovskega uradnika v Heliopolisu (mesto, oddaljeno kakšnih 7 km od Kaira, pravzaprav njegovo predmestje), kamor smo zašli po naključju.

Zares, to je bil nadvse topel sprejem, ob katerem smo povsem pozabili na mrzle poglede v arabski četrti. Sprejeli so nas kot stare znanke, kot ljudi iz prijateljske države.

Gospa Nazek, stara kakšnih 24 let, nam je najprej postregla z ledenomrzlo »Coco-colo« in s črno kavo, nato pa je prisledla k nam in začela s toplim nasmehom in lepih odseh spraševati, kako smo potovali, kako nam ugaja dolina Nila, koliko časa bomo ostali v Egiptu itd. Govorila je perfektno francoski, angleški pa je znala le nekaj besed. Ko smo se pogovorili o našem izletu in o vtisih, ki smo si jih nabrali med potjo, nas je prosila, naj si povemo naša imena. Ponavljala je ime za imenom in se pristržno smejala, ko ni mogla izgovorjati nekaterih naših soglasnikov. Potem se je začela zanimati, kako živimo pri nas in kakšna je naša domovina, o kateri je že mnogo slišala in brala.

»Rada bi prišla k vam, zelo rada. Pri vas so visoke gore, mnogo rek in sneg pozimi. Morada vas bom obiskala prihodnje leto.«

Na svidenje, gospa Nazek! Obisk v tvoji hiši nam je bil kakor počitek v zeleni oazi.

Zapustili smo Heliopolis, to sončno mesto, ki so ga začeli graditi leta 1906 belgijski kapitalisti, in se napotili nazaj v Kairo. V hotelu so nas že čakale sveže postelje, pred vrati pa so »stražili« beleoblečeni zamorci in čakali na bakšiš.

Na žalost nismo imeli toliko časa, da bi si ogledali vse dele kairskega velemesta. Zadržali smo se moralj s sprehodom po bazirju, ki je podoben bejrutskemu. Ogledali smo si muzej, kjer se v zaklenjenih in skrbno zastraženih vitrinah blešči toliko zlata, kolikor ga niti v sanjah nismo doslej videli, občudovali smo opice, leve in krokodile v živalskem vrtu, obiskali pa smo tudi prekrasne mošeje v Citadeli, od koder se odpira razgled na ves Kairo pa še tja do piramid v Gizeli, ki smo jih nameravali obiskati popoldne, pred odhodom v Aleksandrijo.

Kairo — Citadela

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film

Sneg na Kilimandžaru

Tednik: Filmske novosti št. 43. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma. — V glavni vlogi Gregory Peck, Ava Gardner, Susan Hayward, Hildegarde Kniff. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

»KINO VICA«

Ameriški barvni film

»Rapsodija«

Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Elisabeth Taylor in Vittorio Gassman. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film: »Greh noči«. Tednik: Filmske novosti št. 43. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Spencer Tracy, Katherine Hepburn.

KINO »SLOGA«: Angl. film: »Očka, vrni se«. Tednik: Mladini šport in telovadba. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Valerie Hobson, Philip Friend, Mandy Muller.

KINO »SOCA«: Ameriški barvni film: »Rapsodija«. Brez tednika. — Predstave ob 15, 18 in 20. Ob 10 matineja ruske barvne risanke: »Kamentiti cvet«. Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški barvni film: »Dvojni pri Srebrnem potoku«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjičkrat.

JESNICE: »RADIO«: Ameriški barvni film: »Robinson Crusoe«. Predstave ob 15, 18 in 20. Dopoldne ob 10 matineja mladinskega filma: »Ostržek«.

»PLAVČ«: Ameriški barvni film: »Osamljena pištola«. Predstave ob 15, 18 in 20. Dopoldne ob 10.30 matineja mladinskega filma »Ostržek«.

KOROSKA BELA: Ameriški barvni film: »Robinson Crusoe«. Predstave ob 17 in 19.

CELJE: »UNION«: Ameriški barvni film: »Poženi, Joe«. Predstave ob 15, 18 in 20.

»DOM«: Ameriški film: »Senca preteklosti«. Predstave ob 15.15, 18.15 in 20.15.

KRANJ: »STORŽIČ«: Ob 8.30 premiera ameriškega filma: »Belle Starsova hčerka«. V glavni vlogi Genevieve Tobin, Robert Montgomery in Rod Cameron. Ob 10.30 in 14 indijski barvni film: »Mangala«. Film bo predvajan na wide screen sistem. Ob 16, 18 in 20: Ameriški barvni film: »Simeronska roža«. Film bo predvajan na wide screen sistem.

»SVOBODA«: Ob 10 premiera jugoslovskega filma: »Milion na otoku«. V glavni vlogi Metka Gabrijelič, Radovan Vukčević in Redija Bašić. Ob 14 bizziški film: »Sihna Moca«. Ob 16, 18 in 20 ameriški film: »Belle Starsova hčerka«.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

KALIFOV ZAKLAD

V glavni vlogi Rod Cameron in Tab Hunter. Režija: E. A. Dupont. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na spredu samo še danes in jutri.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

KALIFOV ZAKLAD

V glavni vlogi Rod Cameron in Tab Hunter. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje. Samo še danes in jutri.

DROBNI OGLASI

PISARNIŠKO MOČ za delo v mezd-nem knjigovodstvu sprejemo. — Nastop službe tako, plača po tarifnem pravilniku. Pogoj: najmanj nižja srednja šola. Ponudbe pošljite pod »Industrija« do 8. novembra oglasnemu oddelku. 3718

RAZPIS. Dekanat Medicinske fakultete v Ljubljani razpisuje mesto laboranta v Fizikalnem inštitutu. Pogoj: maturanta na gimnaziji oziroma Srednji tehniški šoli. V postev pridejo kandidati, ki so opravili vojaško službo. 3737

RAZPIS. Dekanat Medicinske fakultete v Ljubljani razpisuje naslednja mesta v Fiziološkem inštitutu: mesto laboranta, mesto oskrbovalca (oskrbovalke) poskusnih živali, mesto snajžlika. 3738

RAZPIS. Kemični inštitut »Boris Kidrič« Slov. akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, Hajdrihova ulica 19, razpisuje več mest asistentov-kemikov. Pogoj: dovršena fakulteta. Plača po uredbi in dopolnilna plača. Interesenti naj se javijo osebno ali pisмено do 15. nov. 1955 na Kemični inštitut »Boris Kidrič«, SAZU, Ljubljana, Hajdrihova 19. 3739

ČISTILNI PRAŠEK VERA

Gospodinja, ne pozabi za čiščenje se rabi.

RAZPIS. Inštitut »Jožef Stefan« v Ljubljani razpisuje mesto kleparja, električarja, elektromehanika in gradbenega tehnika z večletno prakso na novogradnjah in vzdrževanju več inženirjev kemikov (moški), vratarja in perfekte daktilografije, po možnosti z znanjem tujih jezikov. Interesenti naj se javijo pri upravi inštituta, Jamova št. 55, dnevno med 10. in 12. uro. 3741

GRADBENEGA INŽENIRJA, pooblaščenega za gradbeno projektiranje, isto podjetje »AZA«, Atelje za arhitekturo, Ljubljana, Cankarjeva cesta 5-III. Plača po tarifnem pravilniku. 3742

VINSKE SODE, rabljene, od 1000 do 5500 litrov, prodamo. — Gostinsko podjetje »Majolika«, Maribor. M 498

AVTO, osebni, DKW, tipa Meisterklasse, 4-sedečni, v zelo dobrem stanju, prodam takoj. Nussdorfer Henrik, Avtopodjetje »Slatnik« — Koper. 3740

IZGUBILA SE JE registrska tablica tovornega avtomobila Ford št. 829, med Ljubljano in Mengšem v torek, dne 19. oktobra. Najditeja prosimo, da jo vrne na naslov: Lesno industrijsko podjetje, Skofljica. 3734

OGLASUJTE V »LJUĐSKO PRAVICO«

OPOZARJAMO BRALCE, da bomo v ponedeljski številki ob svetovnem dnevu varčevanja priobčili

JAVNO NAGRADNO ANKETO

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA 3730

GRAND HOTEL UNION

obvešča cenjene goste, da z 31. okt. 1955 odpira svojo
VINSKO KLET
ki bo poslovala od 17. do 24. ure.
Z istim dnem bo odprt
NOVI BUFFET
v Nazorjevi ulici št. 2.
Za obilen obisk se priporoča DELOVNI KOLEKTIV
Grand hotela Union
3727

Komisija za razpis mesta direktorja GRADBENEGA
PODJETJA »SAVA«, VIDEM-KRŠKO, razpisuje po 89.
in 90. členu Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrti (Uradni
list FLRJ št. 51-53)

MESTO DIREKTORJA**Gradbenega podjetja »Sava«, Videm-Krško**

Pogoji: Gradbeni inženir z najmanj 2-letno prakso ali
višji gradbeni tehnik z najmanj 5-letno prakso.
Pravilno kolkovane prošnje z dokazili o strokovni uspo-
sobljenosti, navedbo dosedanjih zaposlitve in kratak življe-
njepis je treba poslati na naslov: Občinski ljudski odbor
Videm-Krško, Oddelek za gospodarstvo, do 20. nov. 1955.
3726

KIRURGIČNA KLINIKA V LJUBLJANI

sprejme takoj

dva zdravnika

specializanta iz kirurgije

Prošnje z življenjepisom je vložiti v personalni oddelek
KLINIČNIH BOLNIC v Ljubljani do 4. novembra 1955.
3729

Gradbeno podjetje »B O K« Ljubljana

TITOVA CESTA 51/a

sprejme v službo

gradbenega tehnika

z nekaj let prakse. — Nastop službe takoj, oziroma s 15. no-
vembrom 1955. — Pismene ponudbe poslati na upravo pod-
jetja.
3707

GOZDNO GOSPODARSTVO • KRANJ

razpisuje mesto

računovodje

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Nastop službe
takoj.
K 247

LESONO INDUSTRIJSKO PODJETJE • LJUBLJANA

Parmova ul. 37/1

kupuje papirnate vreče

od sladkorja in kleja, 50 in 100 kg

Vreče morajo biti uporabne. — Plačamo po dnevnih cenah.
3735

PRODAMO**kamion znamke »VOMAG«**

z Diesel motorjem, 120 KS, nosilnost 6 ton, s prikolico

VPRAŠAJTE: Tel. 332. Teleprinter 190. Brzjav: RAFINERIJA NAFTE SISAK.
KAMION JE NA VPOGLED V RAFINERIJI VSAK DAN OD 6. DO 14. URE.

RAFINERIJA NAFTE • SISAK

2796

PRODAMO

- rabljen avtobus, OM-Taurus
- rabljeno strgarsko kovinsko strožnico »Donauwerk«
- dva rabljena kovinska skobelnika s kratkim premikom
- dve rabljeni verižni dvigala z nosilnostjo 1,5 tone
- rabljeno električno črpalko za nafto s števcem

PRODAJALI BOMO NA JAVNI LICITACIJI DNE 3. NOVEMBRA 1955 OB 9. URI

ZAGREBAČKI ELEKTRIČNI TRAMVAJ

ZAGREB — Rade Končara 239.

2798

SPREJMEMO:

2 fakturista

s prakso in

1 komercialista

s srednješolsko izobrazbo ter z nekaj let prakse
Nastop takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Javite se pri

»KMETIJSKEM MAGAZINU«

LJUBLJANA, Parmova ul. 33, trakt 1. pritličje.

3736

LESONOINDUSTRIJSKO PODJETJE V KARLOVCU
UPRAVA ZA IZKORIŠČANJE GOZDOV

i š č e

KAMIONE**Z NOSILNOSTJO 5 TON IN VEČ ZA PREVOZ LESA**

Ponudbe pošljite na: DIP — KARLOVAC, Uprava za izko-
riščanje šuma, ulica I. L. Ribara 29, telefon 230 in 292.
2797

STROJEPISKO

ISČE

Industrija bombažnih izdelkov • Kranj

Zaželena stenografija in praksa.
Ponudbe z življenjepisom poslati Personalnemu oddelku na-
slovnika.
K 246

TOVARNA UČIL V ČRNOMLJU IN BELOKRANJSKA
ZELEZOLIVARNA V ČRNOMLJU

iščeta za bodoče združeno podjetje in takojšen nastop

tehničnega vodjo

Pogoji: strojni inženir ali tehnik z najmanj 5-letno pra-
kso. — Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Sta-
novanje na razpolago. — Ponudbe z življenjepisom in opisom
dosedanjega službovanja poslati na TOVARNO UČIL v
Črnomlju, do 15. novembra 1955
3731

Na podlagi 10. čl. Zakona o
pristojnosti občinskih in okraj-
nih odborov (Ur. list FLRJ
št. 34/53) Komisija občinskega
ljudskega odbora Škofja Loka
za razpis mesta direktorja
razpisuje mesto

DIREKTORJAMEDZADRUŽNEGA
LESNEGA KOMBINATA**»Jelovica«**

ŠKOFJA LOKA

Pogoji: Inženir lesne stroke
s 5-letno prakso — tehnik les-
ne stroke z 10-letno prakso —
mizarski mojster z 10-letno
prakso v lesni stroki in večlet-
no prakso na vodilnih položaj-
jih.

Prošnje je poslati s kratkim
življenjepisom in dokazili o
strokovni kvalifikaciji do dne
5. novembra 1955 na Oddelek
za gospodarstvo in komunalne
zadeve — Komisiji za razpis
direktorskega mesta
OBLO ŠKOFJA LOKA
3709

Komisija za volitve in imenovanja Občinskega ljudskega
odbora Slovenska Bistrica, na podlagi 95. člena statuta ob-
činskega LO Slovenska Bistrica razpisuje naslednja
delovna mesta

V UPRAVI OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA
SLOVENSKA BISTRICA

za:

1. pravnega referenta
2. referenta za kmetijstvo
3. referenta za planiranje
4. referenta za dohodke od prebivalstva
5. tržnega inšpektorja
6. gradbenega inšpektorja
7. referenta za stanovanjske zadeve

Pogoji:

ad 1. Pravna fakulteta ali dovršena srednja šola z več-
letno prakso;ad 2., 3., 4., 5. in 6. Srednja strokovna izobrazba s po-
trebno prakso;

ad 7. Nižja strokovna izobrazba z najmanj 3-letno prakso.

Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po odloku
Občinskega ljudskega odbora. Nastop službe je možen takoj.
Prošnje z življenjepisom in pregledom dosedanjih zaposlitev
dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Slovenska Bistrica.
3725

NUDIMO

STROJE ZA OBDELAVO LESA

izdelane v tovarni strojev »STUP«

HITRE PREMICE STISKALNICE ZA KLEJENJE —
KOMBINIRANE STROJE ZA 4 IN 5 OPERACIJ —
STRUŽNICE ZA OBDELAVO LESA — KOPIRNE
STRUŽNICE — CINKOVE STROJE — TRACNE ŽAGE
— STOLPNE STROJE — RAVNALNE STROJE —
BRUSILNICE — REZKALNE STROJE — STOLPNE
BRUSILNICE — CIRKULARKE — DOMACE IN
UVOŽENO MIZARSKO ORODJE: oblič, žage, diela,
svetri, primoži, merila, vijaki, klopi, ciklinge itd.

V skladišču imamo tudi
BRUSILNE PAPIRJE TER UVOŽENE NEPREMOČ-
LJIVE BRUSILNE PAPIRJE KOCH-I-NOR

V skladišču imamo vedno

TRDE KOVINE (WIDIA PLOSČE) vseh vrst, kvalitete
in velikosti**ČELIK**TRGOVINA METALNO I TEHNIČKOM ROBOM
SARAJEVO — VASE MISKINA 24Tel. 21-25, 40-05. Brzjav: »CELIK« Sarajevo. Pošt. pred. 75
2869**Tovarna gradbenih in rudarskih strojev
ter kovinskih konstrukcij****14. OKTOBER - KRUŠEVAC**

IZDELUJE:

- univerzalne motorne bagerje, 1 m³
- motorne valjarje 12 in 6 ton
- traktorje goseničarje z angidozerjem 160 in 90 KS
- betonske mešalce 250 litrov, z električnim in Diesel po-
gonom na gumijastih kolesih
- spremne hišice za valjarje
- vse vrste gradbenih in rudarskih vagončkov
- transporterje
- dvigala
- žičnice, železne in kovinske konstrukcije

OBVEŠČA VSE ZINTERESIRANE, DA BO SKLEPALA POGODBE ZA TE
IZDELKE ZA LETO 1956 OD 25. OKTOBRA DO 15. NOVEMBRA 1955 V TOVARNI
ALI PA PO SVOJIH ZASTOPNIKI, IN SICER:

- ZA LR SLOVENIJO — Slovenija-avto — Ljubljana, Vošnjakova ul. 10
- ZA LR HRVATSKO — Auto Hrvatska — Zagreb, Draškovičeva ul. 47
- ZA LR BOSNO IN HERCEGOVINO — Bosna-auto — Sarajevo, Gajev
trg št. 4
- ZA LR ČRNO GORO — Podjetje »Service« — Titograd, Pobrežje
- ZA LR MAKEDONIJO — Auto Makedonija — Skoplje, Železniška ul. 1
- ZA AP VOJVODINO — Poljostroj — Novi Sad (za traktorje in bagerje)

ZA VSA NATANČNEJŠA POJASNILA SE OBRNITE TELEFONIČNO 38 IN 141
KRUŠEVAC, OZIROMA NA NAŠE ZASTOPSTVO V BEOGRADU, MILOŠA VELI-
KOG STEV. 4, TELEFON 24-482

HKRATI OBVEŠČAMO ZINTERESIRANE DA PRODAJAMO PRESEŽKE IZDEL-
KOV PANOG: 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120 IN 126.
2910

RADAR vedno bolj uporabljajo

ZDAJ SI LADJE BREZ RADARSKÉ NAPRAVE SKORAJ ŽE NE MOREMO MISLITI

Cedalje več je področij, na katerih uporablja človeštvo radarske naprave. Iz splošnega vidika je morda najzanimivejša njegova uporaba v vremenskih napovedih. Strokovnjaki so ugotovili, da radiopulzacije, oddane na zelo visokih frekvencah, ne prodró zelo gostih oblakov, zlasti ne nevihtnih, marveč da se odbijajo od njih. Z novimi radarskimi napravami pa lahko opazujejo vse takšne oblake v razdalji 370 km. Opazovalec lahko tudi natančno določi lego in oddaljenost nevihte ali nevihto obetajočih oblakov. Izkušeni operaterji na radarju celo lahko ugotovijo, ali prinašajo oblaki poveljen dež ali naliv.

Velik napredek so dosegli strokovnjaki tudi v izpopolnjevanju radarja za letala. Prvotno je bil radar težak in neroden, zdaj pa že izdelujejo radarske aparate, ki jih je moč vdelati v letala in helikoptere. Sodobna letala so opremljena ne le z radarjem, s katerim lahko pilot vidi nevihtne oblake že od daleč, marveč tudi z radarjem kot pomožnim sredstvom za varno spuščanje na letališče. Ker je bolj ekonomično, da leti letalo na daljših progah zmeraj visoko, najmanj 7000 m, morajo pilotu dati znak, kdaj naj se začne spuščati, kar se zgodi običajno 200 do 300 km pred letališčem.

V sodobnem civilnem letalstvu in na velikih letališčih, kamor se spusti ali od koder se dvigne vsako minuto po eno letalo, je postal radar za upravljanje tako živahnega prometa nujen potreben. Na letošnji letalski razstavi v Farnboroughu je bil razstavljen nov aparat novega kratkovalovnega radarja, s katerim lahko opazijo majhno lovsko letalo 45 km daleč in 8000 m visoko. Podatki o radarskih aparatih angleškega izdelka niso točno znani. Znano je samo, da jih naročajo mnoge dežele.

Nekoliko jasnejša je statistika o radarjih na ladjah. Z radarji angleškega izdelka je opremljenih nad 5000 ladij. Zda si skoraj že ne moremo misliti ladje brez radarske naprave. Radarje uporabljajo ševeda tudi vojne ladje. Njihove radarske naprave so še bolj zamotane. Vodstvo neke angleške tovarne trdi,

da naročajo radarje njenega izdelka vojne mornarice 27 dežel.

Radar je še drag. Standardna radarska naprava za letališče stane do 20.000 funtsterlingov, za letalo pa kakih 5000. Ladijske radarske naprave so se zadnja leta nekoliko pocenile. Manjši ladijski radar stane kakih 2000 funtsterlingov, radar za najmanjše ladje pa približno tisoč. Naročila so zmeraj za posebne modele, proizvodnja še ni dosegla stopnje, da bi lahko začele tovarne uporabljati tekoči trak.

Staroveško ladjevje hočejo dvigniti

Leta 413 pred našim štetjem, ko so hoteli Sirakužani zlomiti atensko gospodstvo na Siciliji, se je po usodnem tolmačenju luninega mrka potopilo skoraj vse grško ladjevje. Pa tudi Sirakužani so imeli v pomorski bitki občutne zgube. Skupaj se je potopilo kakih 150 ladij in najmanj 6000 vojakov je našlo pri tem smrt.

Ze lani poleti so potapljači iskali to potopljeno ladjevje in dvignili z morskega dna več starinskih vrčev in drugih predmetov. Zda pa je predstojnik arheološkega muzeja v Sirakuzah prof. Bernabo Brea sklenil po možnosti organizirati dvigavanje potopljenih ladij. Z izkušenimi potapljači in sodobnimi dvigalnimi napravami upajo doseči presenetljive uspehe. Če bi se posrečilo dvigniti ladje, bi morda nastal celo preokret v

dosedanjih zgodovinskih dognanjih.

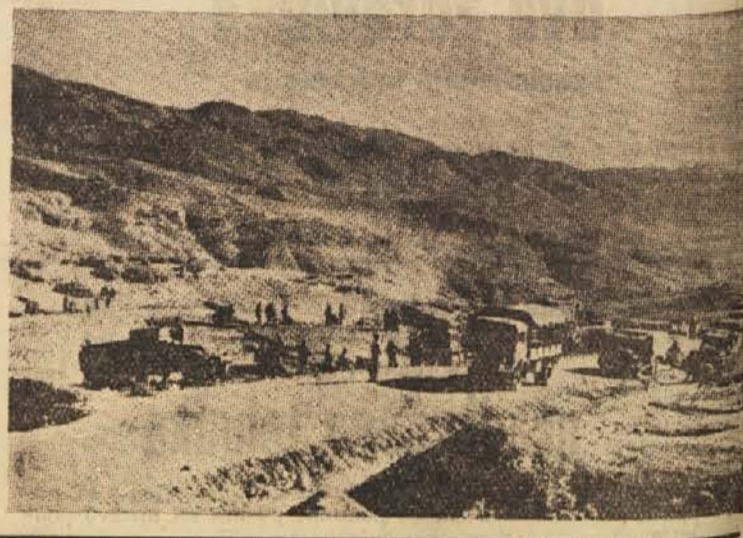
Vzlic stvarnemu opisu te faze peloponeške vojne, ki nam ga je zapustil grški zgodovinar Tukidides, je še marsikaj v zvezi s Sirakuzami, in njihovo burno zgodovino nepojasnjenega. Mestno področje in število prebivalcev se je skrčilo na četrtno nekdanjega. Prvotno je obsegalo 5 mestnih okrajev 25 km² prostora. Naselja sama s svetišči, kopališči in športnimi napravami so propadla, ostanki mogočnih poslopij pa še zdaj pričajo o sijaju Sirakuz, katerih obrambne zidove je gradilo 60.000 delavcev.

Sirakuze so bile tudi pomembno duhovno središče, saj so živeli in delovali v njih mnogi duhovni velikani, med njimi grški pesnik Ajshil ter matematik in filozof Arhimed, ki je z njegovim hidrauličnim strojem mesto dve leti kljubovalo rimskemu obleganju. Zda ima široko področje zunanega antičnega mesta široke ceste s cvetličnimi nasadi na obeh straneh. In vtem ko klije iz razvalin povsod novo življenje, iščejo potapljači na morskem dnu ostanke starega veka.

IZ MAROKA

Vojaki tujske legije v Maroku stražijo domačine, ki morajo opravljati razna dela pri operacijah francoskih čet v boju z uporniki. Na prvi sliki vidite, kako domačini popravljajo cesto, ki so jo razrušili uporniki. Na drugi sliki vidite francosko topništvo v akciji v gorah Maroka.

Dobrotnik revežev v glavnem mestu Danske

Otroke brezplačno uči raznih obrti

Pred 50 leti je mladi Hans Christensen v Kobenhavenu izstopil iz velike dobrodelne organizacije. Bal se je namreč, da bo organizirana dobrodelnost prej ali slej obtičala na slepem tiru. Zato je sklenil pomagati pomoči potrebnim ljudem sam. Christensen je star zdaj 70 let in praksa je pokazala, da je imel prav. Takrat v glavnem mestu Danske še ni bilo nobene javne delavnice, v kateri bi se lahko otroci brezplačno učili raznih obrti. Na lastne stroške je Christensen najel zasilne prostore, v katerih je poučeval revne otroke. Dosegel je presenetljive uspehe.

Cez deset let je imelo glavno mesto Danske že mnogo takšnih delavnic, v katerih se je učilo vsako leto kakih 20.000 otrok.

Christensen pa je bilo te »organizacije« žele preveč in skrb za delavnice je prepustil drugim. Ko je pozneje videl, da ljudje seži-

gajo stare čevlje, mu je šnila v glavo nova misel. Začel je zbirati stare čevlje in brezposelnj so mu jih za mal denar zašili in popravili, potem pa jih je brezplačno dajal revežem. Kmalu se mu je pri tem delu pridružil več otrok, tovarnarji pa so mu dajali brezplačno na razpolago usnje in podplate. Zda razdeli Christensen med reveže letno kakih 10.000 zakrpanih parov čevljev. Iz te pomožne akcije se je razvila cela organizacija.

Razdejanje v Pireju

V Srednji Grčiji na področju Volosa in Larise so zahtevali hudi nalivi prejšnji teden 23 človeških žrtev, tih pogrešancev pa še niso našli. Vsi ti ljudje so utonili v naraslih deročih rekah, ki so poplavile velika področja. V atenskem pristanišču Pireju se je porušilo 200 hiš, 500 pa je bilo hudo poškodovanih. Brez strehe je ostalo nad 2000 ljudi.

OPERACIJE

v primeru raka na pljučih

- niso brezupne,
- kakor mislijo mnogi
- bolniki, pa tudi
- zdravniki

Na zadnjem sestanku dunajskega Zdravniškega društva so predstavili zdravnikom 21 bivših bolnikov, ki so pred štirimi ali osmimi leti prestali nevarne operacije. Vsakemu so takrat kirurgi odstranili polovico pljuč. Vsi se počutijo zdaj dobro. Stari so 50, 60 ali še več let.

S temi uspehi se je prof. Salzer z univerzitetne kirurške klinike obrnil proti zmotnemu naziranju, da se operacija pljuč v primeru pljučnega raka ne splača, češ da ni nobenega upanja, da bi bolniku rešili življenje. Za rakom na pljučih oboleni ljudje in tudi mnogi zdravniki so proti takšni operaciji, češ da je nevarna in da je malo upanja, da bi bolnik trajno ozdravel. In vendar so kirurgi na Dunaju operirali

že 500 takšnih bolnikov in 23 % jih je živel po operaciji še nad štiri leta.

Za večino drugih bolnikov, ki jim ni bilo več pomoči, je bila učinkovita operacija že prepoznana. Zgodnja diagnoza je važna zlasti pri raku na pljučih. Začel v tem primeru bolnik v začetnem štadiju večinoma ne čuti bolečin. Ko začuti prve bolečine, se navadno ne zateče k zdravniku, misleč da stvar ni tako nujna. Tako mine navadno še nekaj mesecev, potem pa je prepozno. Čas med prvimi znaki bo-

lezni in operaciji bi morali znatno skrajšati. V tem času se namreč često pojavijo vzporedne novotvorbe, ki ogrožajo uspeh operacije.

Clovek, ki so mu odstranili polovico pljuč, nikakor ni pohabljen. Njegova delovna sposobnost s tem nič ne trpi in tudi z dihanjem nima posebnih težav. Neki 61 let star bolnik, ki so mu kirurgi pred devetimi leti odstranili eno ledvico, tri leta pozneje pa še polovico pljuč, ker je zbolel za rakom, in še čez tri leta žolčni mehur, je zdaj zdrav in tudi dela lahko.

Za dobro voljo

POTEM PA ŽE...

»Gospa,« je vprašal reporter ženo nekega slavnega arheologa, »ali ste imeli posebne razloge, da ste se poročili prav z možem, ki proučuje starine?«

»Seveda,« je odgovorila žena. »Arheolog je najboljši zakonski mož, kar si ga more želeli žena. Čim starejša je žena, tem bolj se zanima zanjo.«

ZAROČNI PRSTAN

Napoved, napoved je stvar vendarle stekla. Zaročila se je. Ponosno pride v pisarno z zlatim prstanom na roki. Toda direktor niti ne opazi. Tri ure vzdrži, potem pa zakliče:

»Uh, danes je pa strašno sbrano! Že vidim, da bo treba sneti zaročni prstan.«

DEŽNIK

»Dežnik bi rad kupil.«
»Zelite morda kaj boljšega?«
»Ne hvala, za slabo vreme.«

DVOJE PISEM DNEVNO

»Odkar je moja žena odpotovala, ji pišem vsak dan dvoje pisem.«
»Dvoje pisem? Nisem vedel, da si tako zaljubljen v njo.«
»Po pravici rečeno tudi nisem. Toda preden se je odpeljala, mi je prisegla, da se bo neutegoma vrnila, če ji ne bom vsak dan pisal. In pismo se kaj lahko na pošti izgubi.«

MED KONCERTOM

V premoru med koncertom je prišel kontrabasist ves obupan k Toscaniniju in mu potožil, da mu je počila spodnja strana na njegovem glasbilu in da take v kratkem času ne more dobiti nove. Toscani-

ni ni takoj odgovoril. Sele ko ga je nestrpni godbenikov glas zdramil iz zamišljenosti, je rekel mirno: »V duhu sem zaigral vašo partituro. Kar mirno lahko greste domov, če strune nocoj ne potrebujemo več.«

»Zda pa lepo vsi hkrati! Ti ti-l-ho noč ti voščim...«

»No, ali vam puding tekne?«

ČAS VOLKOV

Prilpoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

127. Volkovi so tulili in zadihano bevskali. »Strela, saj sem rekel, da pridejo!« je razburjeno govoril sam sobi Blažon in se oblačil z mrljično naglico. Nato je pograbil puško, si natlačil vse žepce z naboji in planil skozi vrata. Zunaj se je že danilo. Ko je prišel mimo Tončeve hišice, je bil tudi ta že napravljen. Boril se je z Muržem, ki je na vsak način hotel iz hiše. »Doma moraš ostati. Muržo! ga je prepričeval. »Saj ne bomo mogli streljati, če se boš ti pomešal mednje.«

128. »Zakleni vrata, Tonč!« je kriknil Blažon. »Pusti psa doma, samo puško vzemi. V stajo hočejo vdreti!« Tonču je medtem res uspelo potisniti Murža nazaj v hišo in zapreti vrata. Odhitel je za Blažonom. Volkovi so divje zavijajoč oblegali stajo. Nekateri so se vzpenjali po vratih in pritiskali nanje, da so se kar vdajala. Drugi so poskušali doseči okno. Blažon je nameril in sprožil. Volk, ki se je vzpenjal na okno, je zajavkal in omahnil v sneg.

129. Lovec Blažon in pastir Tonč sta stala vsak na oni strani gazi, ki je vodila k staji, in streljala po volkovih. Že so je toliko zdanilo, da sta lahko dobro merila. Skoraj vsak strel je zadel. Medtem se je zbudila že vsa vas. Od vseh strani so hiteli ljudje, oboroženi s koli, vilami in sokirami. Blažon je pravkar nabijal puško, ko se je nenadoma zdrnil: velik volk je skočil izza staje in se pognal v beg. »Tonč, pazi ga! Tisti je, tisti z enim ušesom!« je kriknil in hlastno pomoril.